

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ Prologue

¹ Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. ² Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. ³ Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. ⁴ Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. ⁵ Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.

John—a witness to the Light

⁶ Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης. ⁷ Οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. ⁸ Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. ⁹ Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ¹⁰ Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. ¹¹ Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ¹² Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. ¹³ οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν.

Jesus—the Only-begotten

14 Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς, παρὰ Πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. 15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων, «Οὗτος ἦν ὃν εἶπον, ᾠπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.» 16 Καὶ* ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. 17 Ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωσέως† ἐδόθη· ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. 18 Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε. Ὁ μονογενὴς Υἱός,‡ ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ Πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

John the baptizer performs his office

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν§ οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευίτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, «Σὺ τίς εἶ;» 20 Καὶ ὠμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὠμολόγησεν ὅτι «Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ* ὁ Χριστός.» 21 Καὶ ἠρώτησαν αὐτόν, «Τί

* 1:16 καὶ f³⁵ A,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | οτι ρ^{66,75} κB,C,D [1%] NU † 1:17 μωσεως f³⁵ A [95%] CP,HE,RP,TR | μωυσεως ρ^{66,75} κB,C,W [5%] OC,NU ‡ 1:18 ο μονογενης υιος f³⁵ A(W) (99%) HE,RP,OC,TR | 1 μονογεννης 3 (0.6%) CP | 12 θεος ρ⁷⁵ (0.1%) | 2 θεος ρ⁶⁶ κB,C (0.3%) NU § 1:19 απεστειλαν f³⁵ ρ^{66,75} κW [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 προς αυτον (A)B,C [2%] [NU] (A [1.5%] place it after λευιτας.) * 1:20 ουκ ειμι εγω f³⁵ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 ρ^{66,75} κA,B,C,W [1%] NU

οὔν, Ἡλίας εἶ σύ;»† Καὶ λέγει, «Οὐκ εἰμί.»
 «Ὁ Προφήτης εἶ σύ;» Καὶ ἀπεκρίθη, «Οὔ.»
 22 Εἶπον‡ οὔν αὐτῷ, «Τίς εἶ;—ἵνα ἀπόκρισιν
 δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ
 σεαυτοῦ;» 23 Ἔφη, «Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος· <Ἐν
 τῇ ἐρήμῳ εὐθύνετε τὴν ὁδὸν Κυρίου,> καθὼς
 εἶπεν Ἡσαίας§ ὁ προφήτης.»

24 Καὶ οἱ* ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν
 Φαρισαίων. 25 Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ
 εἶπον† αὐτῷ, «Τί οὔν βαπτίζεις εἰ σὺ οὐκ εἶ
 ὁ Χριστὸς οὔτε‡ Ἡλίας οὔτε ὁ Προφήτης;»
 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, «Ἐγὼ
 βαπτίζω ἐν ὕδατι, μέσος δὲ§ ὑμῶν ἔστηκεν ὃν
 ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. 27 Αὐτός ἐστιν ὁ * ὀπίσω
 μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν,†

† 1:21 τι ουν ηλιας ει συ f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 12534
 (p⁷⁵)C [0.3%] NU | 52134 B | 1234 κ [0.2%] | τις 2534 p⁶⁶ |
 παλιν 12543 W | three further variants ‡ 1:22 ειπον f³⁵ κA,N
 [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ειπαν p^{66,75}B,C,W [0.5%] NU (A similar
 statement obtains in 1.25,38; 2.18,20; 3.26; 9.20; 11.46; 12.19.)
 § 1:23 ησαιας f³⁵ CP,OC,TR? | ησαιας *rell* (A similar statement
 will obtain wherever the name occurs.) * 1:24 οι f³⁵ N,W [99%]
 CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κA,B,C [1%] NU † 1:25 ειπον *rell*
 | ειπαν p^{66,75}B,C,NU ‡ 1:25 ουτε f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR
 | ουδε p^{(5)66,75}κA,B,C,N,W [2%] NU (Both times.) § 1:26 δε
 f³⁵ p¹¹⁹A,N,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75,120}κB,C [1%]
 NU * 1:27 αυτος εστιν ο f³⁵ A (96.2%) CP,HE,RP,OC,TR | ουτος
 23 (1.2%) | 12 (0.1%) | 3 p^{66,75,119v,120}C,N,W (2.1%) NU | —
 κB (0.4%) † 1:27 ος εμπροσθεν μου γεγονεν f³⁵ A [98%]
 CP,HE,RP,OC,TR | — p^{5,66,75,119v,120}κB,C,N,W [2%] NU

οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος‡ ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος.»[§] 28 Ταῦτα ἐν Βιθαβαρᾷ ἐγένετο, * πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν† Ἰωάννης βαπτίζων.

Behold the Lamb of God!

29 Τῆ ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης‡ τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει· «Ἴδε, ὁ Ἄμνος τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. 30 Οὗτός ἐστιν περὶ[§] οὗ ἐγὼ εἶπον, ᾠπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν.» 31 Κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ* ὕδατι βαπτίζων.»

32 Καὶ ἐμαρτύρησεν† Ἰωάννης λέγων ὅτι «Τεθέαμαι τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον ὡς‡ περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν.

‡ 1:27 ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἀξιός **f**³⁵ A (86.4%) CP,HE,RP,OC,TR | 2314 **p**¹¹⁹B,T,W (3%) [NU] | 2341 (0.2%) | 234 **p**^{120v}κC,N (6.9%) | 23 ἱκανός **p**^{66,75} (2.5%) | 123 ἱκανός (0.8%) | 231 ἱκανός (0.1%)
[§] 1:27 υποδηματος *rell* | 1 ἐκεῖνος υμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρὶ (N) (8.9%) * 1:28 ἐν βιθαβαρα ἐγένετο **f**³⁵ [25%] | 1 βηθαβαρα 3 (κ^CC^C)T^V [10%] TR | 1 βηθανια 3 **p**⁷⁵A,B,C,W [65%] CP,HE,RP,OC,NU | 31 βηθανια **p**⁶⁶κ | 1 βηθανια ἐγενοντο N † 1:28 ἦν **f**³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ο **p**^{66,75}κB,C,W [0.5%] NU ‡ 1:29 ο ἰωαννης **f**³⁵ [50%] CP,OC,TR | — **p**^{5,66,75}κA,B,C,N,W [50%] HE,RP,NU (OC has small print.) [§] 1:30 περὶ **f**³⁵ A,N (98.9%) CP,HE,RP,OC,TR | ὑπερ **p**^{5,66,75,106}κB,C,T,W (0.6%) NU | — (0.1%) | long omission (0.4%) * 1:31 τῷ **f**³⁵ A,N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — **p**^{66,75}κB,C,W [5%] NU † 1:32 ἐμαρτυρησεν *rell* | 1 ο [20%] ‡ 1:32 ὡς **f**³⁵ **p**^{75,106}(κ)A,B,C,N,W [60%] OC,NU | ὡσεὶ **p**⁶⁶ [40%] CP,HE,RP,TR

³³ Κάγω οὐκ ἤδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, «Ἐφ' ὃν ἂν ἴδης τὸ Πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν—οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ.» ³⁴ Κάγω ἐώρακα καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ.»

Jesus begins His public ministry

³⁵ Τῆ ἐπαύριον πάλιν εἰστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³⁶ Καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι λέγει, «Ἴδε, ὁ Ἄμνός τοῦ Θεοῦ.» ³⁷ Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ[§] λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. ³⁸ Στραφεῖς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, «Τί ζητεῖτε;» Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, «Ῥαββί» (ὃ λέγεται ἐρμηνευόμενον* Διδάσκαλε), «ποῦ μένεις;» ³⁹ Λέγει αὐτοῖς, «Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε.»[†] Ἦλθον[‡] καὶ εἶδον[§] ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν

§ 1:37 αυτου οι δυο μαθηται f³⁵ A,N (93.6%) CP,HE,RP,OC,TR | αυτω 234 (0.7%) | αυτον 234 (0.2%) | 2341 κB (1.6%) NU | 2314 ρ^{66,75}C,W (1.1%) | 12341 (1.1%) | 124 (0.5%) | 134 (0.2%) | 234 (0.4%) | five other variants (0.4%) * 1:38 λεγεται ερμηνευομενον f³⁵ κ (94.5%) CP,HE,RP,OC,TR | 1 μεθερμηνευομενον ρ^{66,75}A,B,C,N(W) (3.1%) NU | ερμηνευεται (0.5%) | εστιν (1.3%) | εστιν μεθερμηνευομενον (0.2%) | — (0.4%) | two other variants (0.1%) † 1:39 ιδετε f³⁵ κA [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ιδεται N | οψεσθε ρ^{5,66,75}B,C [2%] NU | οψεσθαι W ‡ 1:39 ηλθον f³⁵ [98%] CP,HE,RP,TR | 1 ουν κA,N [1.5%] OC | ηλθαν ουν ρ^{5v,66,75}B,C,W [0.5%] NU § 1:39 ειδον f³⁵ κA [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ειδαν ρ^{66,75}B,C,W [0.5%] NU | ιδον N

ἐκείνην—ώρα* ἦν ὡς δεκάτη. ⁴⁰ Ἦν Ἀνδρέας, ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. ⁴¹ Εὐρίσκει οὗτος πρῶτος† τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμονα καὶ λέγει αὐτῷ, «Εὐρήκαμεν τὸν Μεσίαν»‡ (ὁ ἐστὶν μεθερμηνευόμενος§ Χριστός). ⁴² Καὶ* ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας† αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, «Σὺ εἶ Σίμων, ὁ υἱὸς Ἰωνᾶ·‡ σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς» (ὁ ἐρμηνεύεται, Πέτρος).

Nathanael

⁴³ Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν§ ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει Φίλιππον καὶ λέγει αὐτῷ,* «Ἀκολούθει μοι.» ⁴⁴ (Ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.) ⁴⁵ Εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ, «Ὅν ἔγραψεν Μωσῆς† ἐν τῷ

* 1:39 ωρα f³⁵ p^{66,75} κA,B,C,W [95%] CP,HE,RP,OC,NU | 1 δε [5%] TR † 1:41 πρῶτος f³⁵ κW [95%] CP,HE,RP,OC,TR | πρῶτον p^{66,75} A,B [5%] NU ‡ 1:41 μεσιαν f³⁵ [95%] CP,HE,RP | μεσσιαν p^{66,75} κA,B,W [5%] OC,TR,NU § 1:41 μεθερμηνευομενον *rell* | 1 ο [5%] TR * 1:42 και f³⁵ A,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75,119v} κB [0.5%] NU | ουτος [0.5%] † 1:42 εμβλεψας f³⁵ p^{66,106} κA,B [80%] HE,RP,OC,NU | 1 δε p⁷⁵ [20%] CP,TR | και 1 W ‡ 1:42 ιωνα f³⁵ A (99.2%) CP,HE,RP,OC,TR | ιωαννου p^{66,75,106} κ(B)W (0.5%) NU | ιωανα (0.4%) § 1:43 ηθελησεν f³⁵ p^{66,75,120} κA,B,W [80%] CP,HE,RP,NU | 1 ο ιησους [20%] OC,TR * 1:43 αυτω f³⁵ [50%] OC,TR | 1 ο ιησους p^{66,75} (κ)A,B,W [50%] CP,HE,RP,NU † 1:45 μωσης f³⁵ κA [95%] CP,HE,RP,TR | μωυσης p^{66,75} B,W [5%] OC,NU

Νόμω—καὶ οἱ Προφηῆται—εὐρήκαμεν· Ἰησοῦν τὸν[‡] υἱὸν[§] Ἰωσήφ, τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ.»* 46 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, «Ἐκ Ναζαρέτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι;» Λέγει αὐτῷ[†] Φίλιππος, «Ἔρχου καὶ ἴδε.»

47 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, «Ἴδε, ἀληθῶς Ἰσραηλίτης ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν.» 48 Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ, «Πόθεν με γινώσκεις;» Ἀπεκρίθη[‡] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε.» 49 Ἀπεκρίθη Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ·[§] «Ραββί, σὺ εἶ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς* τοῦ Ἰσραήλ.» 50 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Ὅτι εἶπόν σοι,[†] <Εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς,> πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει.»[‡] 51 Καὶ λέγει αὐτῷ,

[‡] 1:45 τον f³⁵ A,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75,106} κB [0.5%] NU § 1:45 υιον f³⁵ A [40%] CP | 1 του ρ^{66,75} κB [60%] HE,RP,OC,TR,NU | τω W * 1:45 ναζαρετ f³⁵ ρ⁶⁶ κA,B [80%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | ναζαρεθ ρ^{75,106} W [20%] (Both times.) † 1:46 αυτω f³⁵ ρ⁶⁶ κA,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ο ρ⁷⁵ B [0.5%] [NU] ‡ 1:48 απεκριθη *rell* | 1 ο κ [10%] TR § 1:49 ναθαναηλ και λεγει αυτω f³⁵ A (93.6%) CP,HE,RP,OC,TR | 41 ρ^{66,75} B,W (1%) NU | 12 ειπεν 4 (κ) (5%) | 412 ειπεν (0.2%) | two other variants (0.1%) * 1:49 ει ο βασιλευς f³⁵ ρ⁶⁶ κ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 31 ρ⁷⁵ A(B)W [2%] NU † 1:50 σοι f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 οτι ρ^{66,75} κA,B [2%] NU | οτι W ‡ 1:50 οπει f³⁵ [70%] CP,HE,RP,OC,TR | οψη ρ^{66,75} κA,B,W [30%] NU

«Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἀπ’ ἄρτι ὄψεσθε[§] τὸν οὐρανὸν ἀνεωγότα καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου.»

2

Water into wine

¹ Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ² Ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. ³ Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, «Οἶνον οὐκ ἔχουσιν.» ⁴ Λέγει* αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὐπω ἤκει ἡ ὥρα μου.» ⁵ Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, «Ὅ τι ἂν λέγη† ὑμῖν, ποιήσατε.»

⁶ (Ἦσαν δὲ ἐκεῖ ὑδρίαὶ λίθιναι ἕξ κείμεναι, κατὰ τὸν καθαρισμόν τῶν Ἰουδαίων,‡ χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς.) ⁷ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος.» Καὶ ἐγένεσαν αὐτὰς ἕως ἄνω. ⁸ Καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε

§ 1:51 ἀπαρτι ὄψεσθε f³⁵ A (96%) CP,HE,RP,OC,TR | 12 ὄψεσθαι (3%) | 3 ρ^{66,75}B (0.7%) NU | ὄψεσθαι κW (0.3%) * 2:4 λεγει f³⁵ ρ⁷⁵κ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | και 1 ρ⁶⁶A,B(W) [2%] [NU] † 2:5 λεγη f³⁵ ρ^{66,75}κA,B,W [70%] HE,RP,OC,TR,NU | λεγει [30%] CP ‡ 2:6 υδριαι λιθιναι εξ κειμεναι κατα τον καθαρισμον των ιουδαιων f³⁵ A,N^V (95.4%) CP,HE,RP,OC,TR | 1 λιθινοι 3456789 (0.5%) | 13456789 (0.2%) | 12456789 (0.2%) | 12356789 (0.4%) | 213567894 (-4 κ) ρ⁶⁶⁽⁷⁵⁾(κ)B (0.9%) NU | 123567894 W (0.2%) | 213456789 (1%) | 132456789 (0.2%) | 124356789 (0.6%) | five other variants (0.3%)

τῷ ἀρχιτρικλίνῳ.» Καὶ § ἤνεγκαν. ⁹ Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ—οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ἦδει πόθεν ἐστίν (οἱ δὲ διάκονοι ἦδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ)—φωνεῖ τὸν νυμφίου ὁ ἀρχιτρίκλινος ¹⁰ καὶ λέγει αὐτῷ· «Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε* τὸν ἐλάσσω. Σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.»

¹¹ Ταύτην ἐποίησεν τὴν ἀρχὴν[†] τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανερώσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

¹² Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναοῦμ[‡]—αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ §—καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

The first cleansing of the Temple—Passover, 27 AD

§ 2:8 καὶ f³⁵ A [95%] CP,HE,RP,OC,TR | οἱ δε ρ^{66,75} κB,N,W [5%] NU * 2:10 τότε f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} κB,W [1%] NU † 2:11 ἐποίησεν τὴν ἀρχὴν f³⁵ κW [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 13 ρ⁷⁵ A,B,N [5%] NU | πρῶτην 31 ρ⁶⁶ ‡ 2:12 καπερναοῦμ f³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | καφαρναοῦμ ρ^{66,75} κB [0.5%] NU | — W (omits phrase) (A similar statement obtains wherever the name occurs.) § 2:12 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ f³⁵ A,N (91%) CP,HE,RP,OC,TR[NU] | 1-7,9-12 ρ^{66,75} B,0162 (0.5%) | 1-7,9-11 (0.2%) | 1-4,9-12,5-7 (3.2%) | 9-12,1-3,5-8 W (0.4%) | 1-8 κ (2%) | 1-4,9-12 (1.8%) | 9-12,5-8 (0.2%) | 1-4 (0.4%) | four further variants (0.3%)

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. 14 Καὶ εὔρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. 15 Καὶ ποιήσας φραγέλλιον* ἐκ σχοινίων,† πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τὰ τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν.‡ 16 Καὶ τοῖς τὰς περιστεράς πωλοῦσιν εἶπεν· «Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ Πατρός μου οἶκον ἐμπορίου.» 17 Ἐμνήσθησαν δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένου ἐστίν, «Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται* με.»

18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, «Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς;» 19 Ἀπεκρίθη ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, «Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν.» 20 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, «Τεσσαράκοντα‡ καὶ ἕξ ἔτεσιν

* 2:15 φραγελλιον f³⁵ κA,B,N (82.6%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | φραγγελιον (14.4%) | ως 1 φ^{66,75}W,0162 (3%) † 2:15 σχοινιων *rell* | σχοιניου [1%] CP | σχυγιων N ‡ 2:15 ανεστρεψεν f³⁵ φ⁷⁵A,N,0162 (85.8%) CP,HE,RP,OC,TR | ανετρεψεν φ⁶⁶B,W (9.2%) NU | κατεστρεψεν κ (5%) | two other variants (0.1%) § 2:17 δε f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — φ^{66,75}κB [1%] NU | και W * 2:17 καταφαγεται *rell* | καταφαγε [5%] TR | καταφαγετε φ⁶⁶W [1%] † 2:19 απεκριθη *rell* | 1 ο κN [10%] TR ‡ 2:20 τεσσαρακοντα f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | τεσσερακοντα φ⁶⁶κA,B [5%] NU | μ φ⁷⁵W | τεσσερεκοντα N

ὠκοδομήθη§ ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν;» ²¹ Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. ²² Ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ* νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν·† καὶ ἐπίστευσαν τῇ Γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ᾧ ‡ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

²³ Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς§ Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. ²⁴ Αὐτὸς δὲ ὁ * Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν† αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντα, ²⁵ καὶ ὅτι οὐ χρεῖαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου, αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

3

Jesus and Nicodemus

¹ Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἀρχῶν τῶν Ἰουδαίων.

² Οὗτος ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς* καὶ

§ 2:20 ὠκοδομηθη f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | οικοδομηθη ρ^{66,75} κB(W) [1%] NU * 2:22 εκ rell | 1 των [5%] CP † 2:22 ελεγεν f³⁵ ρ^{66,75} κA,B,N,W [90%] HE,RP,OC,NU | 1 αυτοις [10%] CP,TR ‡ 2:22 ω f³⁵ A,N,W (98.2%) CP,HE,RP,OC,TR | ον ρ^{66,75} κB (1%) NU | αυτου (-ειπεν ο ιησους) (0.7%) | two other variants (0.1%) § 2:23 τοις rell | — [5%] TR * 2:24 ο f³⁵ κA,N,W (99.2%) CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} B (0.5%) NU | omit phrase (0.2%) † 2:24 εαυτον f³⁵ ρ⁶⁶ N(W) [99%] CP,HE,RP,OC,TR | αυτον κA,B [1%] NU | — ρ⁷⁵ * 3:2 προς τον ιησουν νυκτος f³⁵ N [60%] CP,TR | 1 αυτον 4 ρ^{66,75} A,B,W [40%] HE,RP,OC,NU | 41 αυτον κ

εἶπεν αὐτῷ, «Ῥαββί, οἶδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος, οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται† ποιεῖν ἢ σὺ ποιεῖς ἐὰν μὴ ἦ ὁ Θεὸς μετ’ αὐτοῦ.» ³ Ἀπεκρίθη‡ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ἄμην, ἀμην λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῆ Ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ.» ⁴ Λέγει πρὸς αὐτὸν§ Νικόδημος· «Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι, γέρων ὢν; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι;» ⁵ Ἀπεκρίθη* Ἰησοῦς· «Ἄμην, ἀμην λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῆ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. ⁶ Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστίν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. ⁷ Μὴ θαυμάσης ὅτι εἶπόν σοι, <Δεῖ ὑμᾶς γεννηθῆναι Ἄνωθεν.> ⁸ Τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ’ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει. Οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Πνεύματος.»

⁹ Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι;» ¹⁰ Ἀπεκρίθη† Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ

† 3:2 ταυτα τα σημεια δυναται f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 4123 ρ^{66,75} κA,B,N [2%] NU | 4231 W | two other variants ‡ 3:3 απεκριθη f³⁵ ρ^{66,75} B,W [50%] OC,NU | 1 ο κA,N [50%] CP,HE,RP,TR § 3:4 αυτον f³⁵ ρ^{66,75} B,N,W [40%] | 1 ο κA [60%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] * 3:5 απεκριθη f³⁵ ρ^{66,75} κA,W (86.9%) CP,HE,RP,OC,NU | 1 ο B,N (13.1%) TR † 3:10 απεκριθη *rell* | 1 ο κN [20%] TR

Ἰσραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; ¹¹ Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὁ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. ¹² Εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἔαν εἶπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; † ¹³ Καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς—ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. § ¹⁴ Καί, καθὼς Μωσῆς* ὑψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου, ¹⁵ ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν † μὴ ἀπόληται, ἀλλ' † † † ἔχη § ζωὴν αἰώνιον. ¹⁶ Οὕτως* γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν Υἱὸν αὐτοῦ † τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη † ζωὴν αἰώνιον. ¹⁷ Οὐ γὰρ

† 3:12 πιστευσετε f³⁵ p⁶⁶κA,B [70%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | πιστευσητε W [29%] | πιστευετε p⁷⁵ [1%] | πιστευεται N
 § 3:13 ο ων εν τω ουρανω f³⁵ (A)N (98.4%) CP,HE,RP,OC,TR | — p^{63,66,75}κB,W (1%) NU | 12 εκ του ουρανου (0.4%) | two other variants (0.1%) * 3:14 μωσης f³⁵ A [80%] CP,HE,RP,TR | μωσσης p^{63,66,75}κB,N,W [20%] OC,NU † 3:15 εις αυτον f³⁵ κΓ (96.8%) CP,HE,RP,OC,TR | εν αυτω p⁷⁵B,W (0.4%) NU | επ αυτω p⁶⁶ (0.4%) | επ 2 A (0.1%) | two other variants (0.1%) | long omissions (2.2%) [homoioteleuton]
 † 3:15 μη αποληται αλλ f³⁵ p⁶³A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{36,66,75}κB,W [1%] NU § 3:15 εχη *rell* | εχει [40%]
 * 3:16 ουτως f³⁵pt p^{63,66,75}κA,B,W [60%] (I include this for the record, to show that the dropping of -c before a consonant was not automatic.) † 3:16 αυτου f³⁵ p⁶³A,T (97.5%) CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κB,W (0.4%) NU | long omissions (2.1%) [homoioteleuton] † 3:16 εχη *rell* | εχει [30%]

ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν Υἱὸν αὐτοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ¹⁸ Ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται, ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

¹⁹ »Αὕτη δέ ἐστὶν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς, ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν* τὰ ἔργα. ²⁰ Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ.† ²¹ Ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς ἵνα φανερωθῆ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν Θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.»

John the baptizer testifies again

²² Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. ²³ Ἦν δὲ καὶ‡ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνῶν, ἐγγυς τοῦ Σαλήμ,§ ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ. Καὶ

§ 3:17 αὐτοῦ f³⁵ p⁶³A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB,W [1%] NU * 3:19 πονηρα αυτων f³⁵ [80%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 p^{66,75} κA,B,W [20%] NU † 3:20 τα εργα αυτου f³⁵ κB (82.3%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | 312 p⁷⁵A,W (9.6%) | 123 οτι πονηρα εστιν p⁶⁶ (7.1%) | 312 οτι πονηρα εστιν (0.3%) | long omissions (0.8%) [homoioteleuton] ‡ 3:23 και f³⁵ p⁷⁵ κ [70%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ο p⁶⁶A,B,N,W [30%] NU § 3:23 σαλημ f³⁵ [60%] CP,HE,RP | σαλειμ p^{66,75} κB,N [39%] OC,TR,NU | σαλλειμ A | σαλιμ W [1%]

παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο· ²⁴ οὐπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.

²⁵ Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου* περὶ καθαρισμοῦ.

²⁶ Καὶ ἦλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῷ, «Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὃ σὺ μεμαρτύρηκας—ἶδε, οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.»

²⁷ Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν· «Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν† ἐὰν μὴ ἦ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. ²⁸ Αὐτοὶ ὑμεῖς μοι‡ μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον,§ <Οὐκ εἰμι ἐγὼ ὁ Χριστός,> ἀλλ' ὅτι <Ἀπεσταλμένος εἰμι ἔμπροσθεν ἐκείνου.> ²⁹ Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκὼς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. Αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. ³⁰ Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

³¹ »Ὁ Ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ τῆς γῆς ἐστίν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. Ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος

* **3:25** ιουδαιου f³⁵ ρ⁷⁵A,B,N(W) (85.5%) H,FR,OC,NU | ιουδαιων ρ⁶⁶κ (13.5%) CP,TR | lengthy omissions (1%) † **3:27** λαμβανειν ουδεν f³⁵ A,N,W (89.3%) CP,H,FR,OC,TR | 1 ουδε εν ρ^{66,75}B (0.2%) NU | λαβειν 2 κ (0.6%) | 1 αφ εαυτου 2 (4.5%) | αφ εαυτου 12 (3.3%) | 12 αφ εαυτου (1%) | αφ εαυτου λαβειν 2 (1%) | three other variants (0.2%) ‡ **3:28** μοι f³⁵ ρ⁶⁶A,B,D,N,W [70%] CP,OC,TR,NU | — ρ⁷⁵κ [30%] H,FR § **3:28** ειπον f³⁵ κA,D,N,W [98.5%] CP,H,FR,OC,TR | 1 οτι ρ^{66,75} [0.2%] [NU] | 1 εγω B | 1 υμιν [1%]

ἐπάνω πάντων ἐστίν.* 32 Καὶ † ὁ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. 33 Ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ Θεὸς ἀληθῆς ἐστίν. 34 Ὁν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ λαλεῖ, οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς ‡ τὸ Πνεῦμα. 35 Ὁ Πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν Υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ Υἱῷ οὐκ ὄψεται τὴν § ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μενεῖ* ἐπ' αὐτόν.»

Jesus and the Samaritans

4

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ Ἰησοῦς* ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης 2 (καίτοιγε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτισεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ), 3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν † εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

The setting

* 3:31 επανω παντων εστιν f³⁵ p⁶⁶_{A,B,W} (97.1%) CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁷⁵_{κD} (0.8%) | long omissions (2.2%) [homoioteleuton] † 3:32 και f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}_{κB,D,W} [2%] NU ‡ 3:34 ο θεος f³⁵ A,D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}_{κ(B)C,W} [2%] NU § 3:36 την f³⁵ [50%] CP,HE | — p^{66,75}_{(κ)A,B,C,D,W} [50%] RP,OC,TR,NU
* 3:36 μενεῖ f³⁵ [50%] (CP) | μένει [50%] HE,RP,OC,TR,NU
* 4:1 ο ιησους f³⁵ p⁶⁶_{κD} (21.7%) CP,NU | ο κυριος p⁷⁵_{A,B,C,W} (76.9%) HE,RP,OC,TR | — (1.4%) † 4:3 απηλθεν f³⁵ A,B (91.1%) CP,HE,RP,OC | 1 παλιw p^{66,75}_{κC,D,W} (8.6%) TR,NU | long omissions (0.3%) [homoioteleuton]

4 Ἔδει δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. 5 Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς‡ Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου οὗ§ ἔδωκεν Ἰακώβ* Ἰωσήφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 6 Ἦν δὲ ἐκεῖ πηγή τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς, κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὡρα ἦν ὡσεὶ† ἔκτη.

The woman

7 Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλήσαι ὕδωρ. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Δός μοι πιεῖν.»‡
8 (Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν.)
9 Λέγει οὖν§ αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, «Πῶς σύ, Ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ πιεῖν αἰτεῖς,* οὔσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος;»† (οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις).‡

‡ 4:5 της *rell* | — CP § 4:5 ου **f**³⁵ **ϣ**⁶⁶C,D,N,W [40%] CP | ο **ϣ**⁷⁵ **κ**A,B [60%] HE,RP,OC,TR,NU * 4:5 ιακωβ **f**³⁵ A,C,D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 τω **ϣ**^{66,75} **κ**B [0.5%] [NU] † 4:6 ωσει **f**³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ως **ϣ**^{66,75} **κ**A,B,C,D,N,W [2%] NU ‡ 4:7 πιειν **f**³⁵ A,N,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | πιειν **ϣ**^{66,75} B,C,D [1%] NU | πιν **κ** | ποιειν [1%] § 4:9 ουν **f**³⁵ **ϣ**^{66,75} A,B,C,D,N,W (86.7%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | — **κ** (13.3%) * 4:9 πιειν αιτεις **f**³⁵ N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | πιειν 2 **ϣ**⁷⁵ B,C,D [0.5%] NU | πιν αιτις **κ** | πιν 2 A [0.5%] | ετεις πιειν **ϣ**⁶⁶ | πιν ετις W † 4:9 ουσης γυναικος σαμαρειτιδος **f**³⁵ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 A,B,C [0.3%] | 213 **ϣ**⁷⁵ | 2 σαμαριτιδος 1 **ϣ**⁶³ N,W [0.3%] NU | 2 σαμαριτιδος D | σαμαριτιδος 1 **ϣ**⁶⁶ **κ** [The early uncials do manage to spread themselves around!] ‡ 4:9 σαμαρειταις **f**³⁵ **ϣ**⁷⁵ A,B,C,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | σαμαριταις **ϣ**⁶⁶ W [0.5%] NU | — **κ**D omit clause

10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· «Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστὶν ὁ λέγων σοι, <Δός μοι πιεῖν,>§ σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἅν σοι ὕδωρ ζῶν.» 11 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή·* «Κύριε, οὔτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 Μὴ σὺ μεῖζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;» 13 Ἀπεκρίθη† Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· «Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν, 14 ὃς δ' ἂν πίη ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ οὐ μὴ διψήσει‡ εἰς τὸν αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον.» 15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή, «Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχωμαι§ ἐνθάδε ἀντλεῖν.»

16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,* «Ὑπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε.» 17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν,† «Οὐκ ἔχω ἄνδρα.» Λέγει

§ 4:10 πειν f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | πειν ρ^{66,75}B,C [0.5%] NU | πιν κW | two other readings * 4:11 η γυνη f³⁵ (ρ⁶⁶)A,C,D,N,W (99.8%) CP,HE,RP,OC,TR[NU] | εκεινη κ | — ρ⁷⁵B † 4:13 απεκριθη *rell* | 1 o N [5%] TR ‡ 4:14 διψηση f³⁵ ρ⁶⁶W [90%] HE,RP,OC,TR | διψησει ρ⁷⁵κA,B(D)N [10%] CP,NU | — C has long omission § 4:15 ερχωμαι f³⁵ A,C,D,W [55%] OC,TR | ερχομαι N [45%] CP,HE,RP | διερχωμαι ρ⁶⁶κ [alone] NU | διερχομαι ρ⁷⁵B * 4:16 ο ιησους f³⁵ D,N,W [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 (κ)A [1%] | — ρ^{66,75}B,C [0.5%] NU † 4:17 ειπεν f³⁵ (κ)A,D,W [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 αυτω ρ⁶⁶B,C,N [10%] NU | λεγει αυτω ρ⁷⁵

αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω»· ¹⁸ πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνὴρ· τοῦτο ἀληθὲς εἶρηκας.» ¹⁹ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· «Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ.» ²⁰ Οἱ πατέρες ἡμῶν[‡] ἐν τῷ ὄρει τούτῳ[§] προσεκύνησαν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.»* ²¹ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Γύναι, πιστεύσον μοι[†] ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ Πατρί.» ²² Ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἶδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἶδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν.» ²³ Ἀλλ'[‡] ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ Πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ Πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν.» ²⁴ Πνεῦμα ὁ Θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.»

²⁵ Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· «Οἶδα ὅτι Μεσίας[§] ἔρχεται» (ὁ λεγόμενος Χριστός). «Ὅταν ἔλθῃ

[‡] 4:20 ημων *rell* | υμων OC § 4:20 τω ορει τουτω *rell* | 312 [10%] TR * 4:20 δει προσκυνειν f³⁵ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ϖ^{66,75} κA,B,C,D,N,W [1%] NU † 4:21 γυναι πιστευσον μοι f³⁵ N [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 πιστευον 3 A [1.5%] | 1 πιστευε 3 D [2%] | πιστευε 31 ϖ^{66,75} κB,C,W [0.5%] NU ‡ 4:23 αλλ f³⁵ C,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | αλλα ϖ^{66,75} κA,B,D,W [0.5%] NU § 4:25 μεσιας f³⁵ [95%] CP,HE,RP | μεσσιας ϖ⁶⁶ κA,B,C,N,W [5%] OC,TR,NU | μεσσειας ϖ⁷⁵ D

ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.»* 26 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Ἐγὼ εἶμι, ὁ λαλῶν σοι.»

The disciples

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθον† οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν‡ ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, «Τί ζητεῖς;» ἢ «Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;» 28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἢ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις· 29 «Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;» 30 Ἐξῆλθον§ ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.

31 Ἐν δὲ* τῷ μεταξὺ ἡρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ† λέγοντες, «Ῥαββί,‡ φάγε.» 32 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Ἐγὼ βρώσιν ἔχω φαγεῖν ἢν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.» 33 Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ§ πρὸς ἀλλήλους, «Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;» 34 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἐμὸν βρώμᾳ ἐστιν ἵνα ποιῶ* τὸ θέλημα τοῦ

* 4:25 πάντα f³⁵ A,D,N [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | απαντα p^{66,75} κB,C,W [1.5%] NU † 4:27 ηλθον *rell* | ηλθαν B [alone] NU | επηλθαν κ ‡ 4:27 εθαυμασαν f³⁵ [80%] CP,HE,RP,OC,TR | εθαυμαζον p^{66,75} κA,B,C,D,N,W [20%] NU § 4:30 εξηλθον f³⁵ p⁷⁵ A,B [60%] HE,RP,NU | 1 ουν p⁶⁶ κN,W [40%] CP,OC,TR | και 1 C,D | two other readings * 4:31 δε f³⁵ p⁷⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶ κB,C,D [0.5%] NU | και W † 4:31 αυτου f³⁵ N,W [50%] CP | — p^{66,75} κA,B,C,D [50%] HE,RP,OC,TR,NU ‡ 4:31 ραββι f³⁵ A,N [70%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | ραββει p^{66,75} κB,C,D,W [30%] § 4:33 μαθηται *rell* | 1 αυτου [2%] CP * 4:34 ποιω f³⁵ κA [95%] CP,HE,RP,OC,TR | ποιησω p^{66,75} B,C,D,N,W [5%] NU

πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.
 35 Οὐχ[†] ὑμεῖς λέγετε ὅτι[‡] <Τετράμηνός[§] ἐστὶν
 καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται>; Ἴδού, λέγω ὑμῖν,
 ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε
 τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμὸν
 ἤδη. 36 Καὶ* ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ
 συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ[†]
 ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρη[‡] καὶ ὁ θερίζων. 37 Ἐν
 γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός[§] ὅτι
 <Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων>·
 38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς
 κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς
 εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.»

The Samaritans

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ
 ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν* διὰ
 τὸν λόγον τῆς γυναικός, μαρτυρούσης ὅτι
 «Εἶπέν μοι πάντα ὅσα[†] ἐποίησα.» 40 Ὡς οὖν
 ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται,[‡] ἠρώτων

† 4:35 ουχ *rell* | ουκ CP ‡ 4:35 οτι f³⁵ p⁷⁵ [35%] CP | 1
 ετι p⁶⁶ κA,B,C,N,W [65%] HF,RP,OC,TR,NU § 4:35 τετραμηνος
rell | τετραμηνον W [5%] TR * 4:36 και f³⁵ A,N [99%]
 CP,HF,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB,C,D,W [1%] NU † 4:36 και
 f³⁵ κA,D [98%] CP,HF,RP,OC,TR | — p^{66,75} B,C,N,W [2%] NU
 ‡ 4:36 χαιρη f³⁵ p⁶⁶ κA,B,C(D)N,W [70%] CP,HF,RP,OC,TR,NU
 | χαρει [30%] | χαιρων p⁷⁵ § 4:37 ο αληθινος f³⁵
 p⁶⁶ κA,D (78.9%) CP,HF,RP,OC,TR | 2 B,C,N,W (16.5%) NU | αληθης
 (1.3%) | two other variants (0.2%) | long omissions p⁷⁵ (3.2%)
 [homoioteleuton] * 4:39 σαμαρειτων *rell* | σαμαριτων
 p⁶⁶ κD,W [1%] NU † 4:39 οσα f³⁵ p⁶⁶ A,D,N,W (99.6%)
 CP,HF,RP,OC,TR | α p⁷⁵ κB,C (0.4%) NU ‡ 4:40 σαμαρειται
rell | σαμαριται p⁶⁶ κA,D,W [0.5%] NU

αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. ⁴¹ Καὶ πολλῶ πλείους ἐπίστευσαν[§] διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, ⁴² τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι «Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν, αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός.»*

Jesus in Galilee

⁴³ Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ἀπῆλθεν[†] εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ⁴⁴ (Αὐτὸς γὰρ ὁ † Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.) ⁴⁵ Ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἐωρακότες ἃ [§] ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

Jesus heals at a distance

⁴⁶ Ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς* εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικὸς οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει ἐν Καπερναοῦμ. ⁴⁷ Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς

[§] 4:41 ἐπίστευσαν *rell* | 1 εἰς αὐτὸν N [2%] CP * 4:42 ὁ χριστός **f**³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — **ϕ**^{66,75} **κ**B,C,W [0.5%] NU † 4:43 ἐκεῖθεν καὶ ἀπῆλθεν **f**³⁵ A,N (92.6%) CP,HE,RP,OC,TR | 12 ἦλθεν (2.4%) | 23 (2.3%) | 1 **ϕ**^{66,75} **κ**B,C,D,W (2.2%) NU | seven other variants (0.5%) ‡ 4:44 ὁ **f**³⁵ N [80%] CP,HE,RP,OC,TR | — **ϕ**^{66,75} **κ**A,B,C,D,W [20%] NU [§] 4:45 α **f**³⁵ **κ**D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | οσα **ϕ**^{66,75} A,B,C(N)W [5%] NU * 4:46 πάλιν ὁ ἰησοῦς **f**³⁵ A(N) [84%] CP,HE,RP,OC | 1 **ϕ**^{66,75} **κ**B,C,D,W [1%] NU | 231 [15%] TR

ἤκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα αὐτὸν† ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ‡ τὸν υἱόν, ἤμελλεν§ γὰρ ἀποθνήσκειν. 48 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, «Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδῃτε, οὐ μὴ πιστεύσητε.» 49 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός, «Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.» 50 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Πορεύου· ὁ υἱός σου ζῆ.» Καὶ* ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ † εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,‡ καὶ ἐπορεύετο. 51 Ἦδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν§ αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν* λέγοντες, ὅτι «Ὁ παῖς σου† ζῆ.» 52 Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν‡ ἐν ἧ κομψότερον ἔσχεν.

† 4:47 αυτον f³⁵ A,N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB,C,D,W [2%] NU ‡ 4:47 αυτου *rell* | αυτον [1%] CP § 4:47 ημελλεν f³⁵ p^{66,75} κA,B,C,D,N,W [50%] CP,OC,TR,NU | εμελλεν [50%] HE,RP * 4:50 και f³⁵ A,C,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB,D,W [0.5%] NU † 4:50 ω f³⁵ p⁶⁶ D,N,W [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ον p⁷⁵ A,B [0.5%] NU | — κC [0.5%] | ο [1%] | ων [0.5%] ‡ 4:50 ο ιησους *rell* | 2 [5%] TR | του ιησου κ § 4:51 απηνητησαν f³⁵ (A) [90%] CP,HE,RP,OC,TR | υπηνητησαν p^{66,75} (κ)B,C(D)N(W) [10%] NU * 4:51 και απηγγειλαν f³⁵ p³⁹⁽⁶⁶⁾ A,C(W) (88.9%) CP,HE,RP,OC,TR | 1 απηγγειλαν (9%) | 1 ηγγειλαν (κ)(D) (0.3%) | — p⁷⁵ B,N (1.9%) NU † 4:51 ο παις σου f³⁵ (77.8%) CP,HE,RP,OC,TR | 1 υιος 3 D,N (20.1%) | 12 αυτου p^{66,75} κA,B,W (0.9%) NU | 2 αυτου C (alone) | 1 υιος αυτου (1%) | conflation (0.2%) ‡ 4:52 παρ αυτων την ωραν f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 3412 p⁶⁶ κA,C,D,N,W [5%] NU | 34 εκεινην p⁷⁵ B

Καὶ εἶπον[§] αὐτῷ ὅτι «Χθὲς* ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.» ⁵³ Ἔγνω οὖν ὁ πατήρ† ὅτι ἐν‡ ἐκείνη τῇ ὥρᾳ ἐν ἧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι[§] «Ὁ υἱός σου ζῆ.» Καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. ⁵⁴ Τοῦτο* πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

Jesus returns to Jerusalem—Passover, 28 AD

5

¹ Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ * ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ † Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

The pool of Bethesda

² Ἔστιν‡ δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις, ἐπὶ τῇ Προβατικῇ, κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη

§ 4:52 και ειπον (ειπαν D) f³⁵ κA(D) [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 p⁶⁶ | 2 ουν p⁷⁵B,C,N,W [2%] | ειπαν ουν [none!] NU * 4:52 χθες f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | εχθες p^{66,75}κA,B,C,D,N,W [2%] NU † 4:53 πατηρ f³⁵ p⁷⁵κA,B,D,W (90.4%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | 1 αυτου p⁶⁶C,N,T (8.8%) | 1 του παιδος (0.5%) | long omissions (0.2%) ‡ 4:53 εν f³⁵ p⁶⁶A,D,N,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁷⁵κB,C [1%] § 4:53 οτι f³⁵ D,N,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κA,B,C [2%] NU * 4:54 τουτο f³⁵ κA,D,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 δε p^{66,75}B,C,W [1%] NU * 5:1 η f³⁵ κC [50%] CP,HE,RP,OC | — p^{66,75}A,B,D,N,T,W [50%] TR,NU † 5:1 ο f³⁵ κC(N)W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}A,B,D [2%] NU ‡ 5:2 εστιν *rell* | εστη CP [Note the present tense; John was writing before A.D. 70—see the next to the last footnote in John.]

Ἐβραϊστὶ Βηθεσδά, § πέντε στοὰς ἔχουσα.
 3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ* τῶν
 ἀσθενούντων — τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν —
 ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν. †
 4 ἄγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν
 τῇ κολυμβήθρα καὶ ἐτάρασσε ‡ τὸ ὕδωρ —
 ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ
 ὕδατος ὑγιὴς ἐγένετο ὧ δῆποτε κατείχετο
 νοσήματι. §

The man selected for healing

5 Ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα
 ὀκτῶ εἴτη* ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ. † 6 Τοῦτον
 ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι
 πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, «Θέλεις
 ὑγιὴς γενέσθαι;» 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν,
 «Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῇ
 τὸ ὕδωρ, βάλη ‡ με εἰς τὴν κολυμβήθραν, ἐν ᾧ
 δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει.»

§ 5:2 βηθεσδα f³⁵ A,C(N) (98%) CP,HE,RP,OC,TR | βηθεσθα (1.2%) | βηθσαιδα p⁷⁵ B,T,W (0.4%) | βηδσαιδαν p⁶⁶ | βηθζαθα κ (0.3%) NU | βελζεθα D (Is the choice of NU not curious?) * 5:3 πολυ f³⁵ A,D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB,C,D,W [1%] NU † 5:3 εκδεχομενων (απεκδεχομενων 1.6%) την του υδατος κινησιν f³⁵ (D)W (99.3%) CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κA,B,C,T (0.7%) NU ‡ 5:4 εταρασσεν *rell* | εταρασσετο [30%] CP,OC § 5:4 The whole verse f³⁵ (A) (99.2%) CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB,C,D,T,W (0.8%) NU * 5:5 τριακοντα οκτω ετη f³⁵ B [50%] CP,RP,TR | 1 και 23 κA,C,D [50%] HE,OC[NU] | ετη λη p⁶⁶ | λη p⁷⁵ | μ και η 3 W † 5:5 ασθενεια f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,TR | 1 αυτου p^{66,75} κB,C,D,W [3%] OC,NU ‡ 5:7 βαλη *rell* | βαλλη [5%] TR | βαλλει [2%] | βαλει [2%] | εμβαλη C

8 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Ἐγειραι, § ἄρον τὸν κράββατόν* σου καὶ περιπάτει.» 9 Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιῆς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἦρεν τὸν κράββατον αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. 10 Ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ· «Σάββατόν ἐστιν· † οὐκ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον.» ‡ 11 Ἀπεκρίθη § αὐτοῖς, «Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ— ἐκεῖνός μοι εἶπεν, <Ἄρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει.>» 12 Ἠρώτησαν οὖν* αὐτόν, «Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, <Ἄρον τὸν κράββατόν σου † καὶ περιπάτει;>» 13 Ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ἤδει τίς ἐστιν, ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευσεν, ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ.

14 Μετὰ ταῦτα εὕρισκει αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Ἴδε, ὑγιῆς γέγονας. Μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τι

§ 5:8 εγειραι f³⁵ ρ⁶⁶ [70%] CP,HE,RP,TR | εγειρε ρ⁷⁵ κB,C,W [29%] OC,NU | εγειρε και A,D [1%] * 5:8 κραββατον f³⁵ ρ⁷⁵ [70%] CP,HE,RP,TR | κραβαττον ρ⁶⁶ A,B,C,D,W [29%] OC,NU | κραβακτον κ | four other spellings (A similar statement obtains wherever the word occurs.) † 5:10 εστιν f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 και ρ^{66,75} κA,B,C,D,N,W [5%] NU ‡ 5:10 κραββατον f³⁵ A,B [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 σου ρ^{66,75} κC,D,N,W [5%] NU § 5:11 απεκριθη f³⁵ D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | ο δε 1 ρ⁶⁶ κC,N,W [4.5%] NU | ος δε 1 ρ⁷⁵ A,B [0.5%] * 5:12 ουν f³⁵ ρ⁷⁵ C,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶ κB,D [0.4%] NU | omit verse A,W [homoioteleuton] † 5:12 τον κραββατον σου f³⁵ [70%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 κραβαττον 3 D [29.5%] | 1 κραβατον 3 N | — ρ^{66,75} κB,C [0.4%] NU | omit verse A,W

σοι‡ γένηται.» 15 Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

The Jews want to kill Jesus

16 Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι§ καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι,* ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. 17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς† ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, «Ὁ Πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι.» 18 Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον ἀλλὰ καὶ Πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν Θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ.

Jesus addresses the Jews

He affirms His equality with the Father

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς·‡ «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ Υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μὴ τι βλέπη§ τὸν Πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν

‡ 5:14 τι σοι f³⁵ κD,W [60%] CP,HE,RP,TR | 21 ρ^{66,75} A,B,C,N [40%] OC,NU § 5:16 τον ιησουν οι ιουδαιοι f³⁵ A,N (95.2%) CP,HE,RP,OC,TR | 3412 ρ^{66,75} κB,C,D,W (2%) NU | 124 (1.1%) | αυτον 34 (1.4%) | three other variants (0.4%) * 5:16 και εξητουν αυτον αποκτειναι f³⁵ A(N) (97.2%) CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} κB,C,D,W (2.8%) NU † 5:17 ιησους f³⁵ ρ⁶⁶ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — ρ⁷⁵ κB,W [0.5%] ‡ 5:19 απεκρινατο ουν ο ιησους και ειπεν αυτοις f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 12345 ελεγεν 7 ρ⁶⁶ [0.3%] NU | 12345 λεγει 7 [1%] | απεκριθη 234567 D,N,W [0.5%] | 125 ελεγεν 7 ρ⁷⁵ B | ελεγεν 2734 κ § 5:19 βλεπη rell | βλεπει [30%]

ἐκεῖνος ποιῆ,* ταῦτα καὶ ὁ Υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. ²⁰ Ὁ γὰρ Πατὴρ φιλεῖ τὸν Υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. ²¹ Ὡσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ Υἱὸς οὖς θέλει ζωοποιεῖ. ²² Οὐδὲ γὰρ ὁ Πατὴρ κρίνει οὐδένα ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ Υἱῷ, ²³ ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν Υἱὸν καθὼς τιμῶσιν τὸν Πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.

The Son is the Just Judge

²⁴ »Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν.

²⁵ »Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα, καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται† τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.‡ ²⁶ Ὡσπερ γὰρ ὁ Πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ Υἱῷ§ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· ²⁷ καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ* κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. ²⁸ Μὴ θαυμάζετε τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν

* 5:19 ποιη *rell* | ποιεῖ A [30%] † 5:25 ἀκουσονται f³⁵ A,D [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ἀκουσουσιν ϣ⁷⁵B [0.5%] NU | ἀκουσωσιν ϣ⁶⁶κW [1%] ‡ 5:25 ζησονται f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ζησουσιν ϣ^{66,75}κB,D,W [2%] NU | one other reading § 5:26 ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ f³⁵ A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 2341 ϣ^{66,75}B [0.4%] NU | — κ | 234 ζῶν 1 W * 5:27 καὶ f³⁵ D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϣ^{66,75}(κ)A,B,N,W [1%] NU

ἢ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται† τῆς φωνῆς αὐτοῦ ²⁹ καὶ ἐκπορεύσονται—οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως. ³⁰ Οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ’ ἐμαυτοῦ οὐδέν. Καθὼς ἀκούω, κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν, ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός.‡

Four witnesses to Jesus

³¹ »Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. ³² Ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστὶν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. ³³ Ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ. ³⁴ Ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω· ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. ³⁵ Ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος, ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὥραν§ ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. ³⁶ Ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μεῖζω τοῦ Ἰωάννου, τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκεν* μοι ὁ Πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά—αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ

† 5:28 ἀκουσονται f³⁵ A,D [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ακουσουσιν ϕ⁷⁵B [0.5%] NU | ακουσωσιν ϕ⁶⁶κN,W [1%]
 ‡ 5:30 πατρος f³⁵ [80%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75}κA,B,D,N,W [20%] NU § 5:35 αγαλλιαθηναι προς ωραν f³⁵ ϕ⁶⁶κB,D,N [89.5%] HE,RP,OC,NU | 231 A,W [0.5%] CP | αγαλλιασθηναι 23 [10%] TR * 5:36 εδωκεν f³⁵ A,D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | δεδωκεν ϕ⁶⁶κB,N,W [5%] NU

ἐγὼ† ποιῶ—μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ Πατὴρ με ἀπέσταλκεν.

37 »Καὶ ὁ πέμψας με Πατὴρ, αὐτὸς‡ μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. Οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε§ οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε.* 38 Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν,† ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 Ἐρευνᾶτε‡ τὰς Γραφὰς ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. 40 Καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρὸς με ἵνα ζωὴν ἔχητε.

The Jews are accused by Moses

41 »Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. 42 Ἀλλ'§ ἐγνώκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 Ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε.* 44 Πῶς δύνασθε

† 5:36 ἐγὼ f³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁶⁶κA,B,D,N,W [4%] NU ‡ 5:37 αὐτος f³⁵ ϕ⁶⁶A,N (98.1%) CP,HE,RP,OC,TR | ἐκεῖνος ϕ^{75,95}κB,W (0.8%) NU | ἐκεῖνος 1 D (0.1%) | — (0.1%) | long omissions (0.8%) § 5:37 ἀκηκόατε πωποτε f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ϕ^{(66)75v}κA,B,D,N,W [5%] NU * 5:37 ἐωρακατε *rell* | εωρακατε ϕ⁷⁵N [10%] | εωρακαται ϕ⁶⁶ † 5:38 μενοντα εν υμιν f³⁵ A,D [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 ϕ^{66,75}κB,N,W [3%] NU | 23 οντα [1%] ‡ 5:39 ερευνατε f³⁵ A,D,W [99.6%] CP,HE,RP,OC,TR | εραυνατε ϕ⁶⁶κB [0.4%] NU | εραυναται N § 5:42 αλλ f³⁵ ϕ⁶⁶κA,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | αλλα ϕ⁷⁵B,D,W [0.5%] NU * 5:43 ληψεσθε f³⁵ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ληψεσθαι [2.2%] | λημψεσθαι κA,D,W [0.5%] | λημψεσθε ϕ^{66,75}B,N [0.3%] NU

ὕμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀνθρώπων† λαμβάνοντες καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ ζητεῖτε;

45 »Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν Πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς,‡ εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. 46 Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσεῖ,§ ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί, περὶ ἐμοῦ γὰρ* ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε;»

Jesus is back in Galilee

6

1 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος.

2 Καὶ ἠκολούθει* αὐτῷ ὄχλος πολὺς, ὅτι ἐώρων† αὐτοῦ‡ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 Ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ § Ἰησοῦς καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν

† 5:44 ἀνθρωπων f³⁵ (22.6%) | αλληλων ρ^{66,75}κA,B,D,N,W (77.2%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | long omissions (0.2%) ‡ 5:45 μωσης f³⁵ A [96%] CP,HE,RP,TR | μωυσης ρ^{66,75}κB,D,N,W [3%] OC,NU | μωσεις [1%] § 5:46 μωσει f³⁵ κA [50%] CP,HE,TR | μωση [47%] RP | μωυση [2%] | μωυσει ρ^{66,75}B,D,N,W [1%] OC,NU * 5:46 εμου γαρ f³⁵ D [25%] | 21 ρ^{66,75}κA,B,N,W [75%] CP,HE,RP,OC,TR,NU * 6:2 και ηκολουθει f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 δε ρ^{66,75v}κB,D,N,W [3%] NU † 6:2 εωρων f³⁵ ρ⁶⁶κ (94%) CP,HE,RP,OC,TR | εωρουν (1.5%) | εθεωρουν B,D,N (2.6%) NU | εθεωρων ρ⁷⁵A (0.5%) | εωρακεν (1.1%) | θεωρουντες W (0.1%) | three other variants (0.2%) ‡ 6:2 αυτου f³⁵ N [80%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶κA,B,D,W [20%] NU § 6:3 ο f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶κB,D,W [1%] NU

αὐτοῦ. ⁴ (Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.)

Food for 15,000

⁵ Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμούς,* καὶ θεασάμενος ὅτι πολλὸς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν† Φίλιππον, «Πόθεν ἀγοράσομεν‡ ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι;» ⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν, αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἠμελλεν§ ποιεῖν. ⁷ Ἀπεκρίθη αὐτῷ* Φίλιππος, «Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος αὐτῶν† βραχύ τι‡ λάβῃ.» ⁸ Λέγει αὐτῷ εἰς ἕκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας, ὁ § ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, ⁹ «Ἔστιν παιδάριον ἐν* ὧδε† ὃ ‡ ἔχει πέντε

* 6:5 ο ιησους τους οφθαλμους f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 3412 p⁶⁶A,B,D,N,W [9%] NU | 342 x | 34 [1%] † 6:5 τον f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶κB,D,N,W [1%] NU ‡ 6:5 αγορασομεν f³⁵ [60%] CP,HE,RP,TR | αγορασωμεν p⁶⁶κA,B,D,N,W [40%] OC,NU § 6:6 ημελλεν f³⁵ p⁶⁶D [50%] CP | εμελλεν p⁷⁵κA,B,N,W [50%] HE,RP,OC,TR,NU * 6:7 αυτω f³⁵ p⁷⁵A,B,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ο p⁶⁶κN,W [0.5%] [NU] † 6:7 αυτων f³⁵ D [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κA,B,N,W [3%] NU ‡ 6:7 τι f³⁵ p⁶⁶κA,N,W [99.7%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁷⁵B,D [0.3%] § 6:8 ο rell | — [1%] CP * 6:9 εν f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κB,D,N,W [3%] NU † 6:9 ὧδε rell | ὧδε f³⁵ (I include this information for the record and so as not to lose sight of it, but since there is apparently no difference in meaning, I stay with the conventional pointing. However, in most manuscripts the difference between ὧδε and ὧ δε is not clear, and the expedient adopted by f³⁵ removes the ambiguity. A similar statement obtains wherever the word occurs.) ‡ 6:9 ο f³⁵ κN [97%] CP,HE,RP,TR | ος p⁶⁶A,B,D,W [3%] OC,NU | two other readings

ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια, ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστὶν εἰς τοσούτους;»

10 Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς, «Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν.» Ἦν δὲ χόρτος πολλὸς ἐν τῷ τόπῳ· ἀνέπεσον* οὖν† οἱ ἄνδρες,‡ τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ§ πεντακισχίλιοι. 11 Ἔλαβεν δὲ* τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν† τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ‡ τοῖς ἀνακειμένοις· ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων, ὅσον ἤθελον. 12 Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, «Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα τῶν κλασμάτων,§ ἵνα μὴ τι ἀπόληται.» 13 Συνήγαγον οὖν καὶ ἐγένευσαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων ἃ ἐπερίσσευσεν* τοῖς βεβρωκόσιν.

§ 6:10 δε f³⁵ A,N,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ουν ρ⁶⁶D [0.5%] | — ρ^{75v}κB [0.5%] NU * 6:10 ανεπεσον f³⁵ [70%] CP,HE,RP,OC,TR | ανεπεσαν ρ⁶⁶κA,B,D,N,W [30%] NU † 6:10 ουν *rell* | — [30%] ‡ 6:10 οἱ ἀνδρες f³⁵ κB (83.5%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | 2 ρ^{66,75}D,W (8.1%) | 1 ἀνθρωποι 2 A (8.1%) | 1 ἀνθρωποι (0.3%) | τὸν ἀριθμὸν 2 N § 6:10 ὡσει f³⁵ ρ⁶⁶A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ὡς ρ⁷⁵κB,D,N,W [1%] NU * 6:11 δε f³⁵ κN [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ουν ρ^{28,66}A,B,D,W [1%] NU | καὶ [2%] † 6:11 διεδωκεν f³⁵ ρ⁷⁵A,B,W (83.4%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | δεδωκεν (7.2%) | εδωκεν ρ^{28,66}(κD)N (8.9%) | διαδεδωκε (0.3%) | three other variants (0.2%) ‡ 6:11 τοῖς μαθηταῖς οἱ δε μαθηταὶ f³⁵ D [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75v}κA,B,N,W [3%] NU [an easy case of homoioarcton] § 6:12 τῶν κλασμάτων f³⁵ N [25%] | κλασματα ρ⁷⁵κA,B [75%] CP,HE,RP,OC,TR,NU * 6:13 ἐπερίσσευσεν f³⁵ κA [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ἐπερίσσευσαν ρ⁷⁵B,D,W [0.5%] NU | ἐπεριεσευσεν N

14 Οἱ οὖν ἄνθρωποι, ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὃ Ἰησοῦς,† ἔλεγον ὅτι «Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Προφήτης ὃ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.» 15 Ἰησοῦς οὖν, γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν‡ βασιλέα, ἀνεχώρησεν πάλιν§ εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

Jesus walks on water

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ* πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναοῦμ.† Καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ‡ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. 18 Ἦ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.§ 19 Ἐηλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. 20 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, «Ἐγὼ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε.»

† 6:14 ο εποιησεν σημειον ο ιησους f³⁵ A(N) (89.4%) CP,HE,RP,OC,TR | 13245 (1.6%) | 12453 (1%) | 31245 (0.8%) | το 31245 (5.7%) | 1245 (0.3%) | α 2 σημεια 45 (0.3%) | 123 κD,W (0.5%) NU | α 2 σημεια ϕ⁷⁵B (0.3%) | two other variants (0.1%) ‡ 6:15 αυτον f³⁵ D(N) [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁷⁵κA,B,W [3%] NU § 6:15 παλιν f³⁵ ϕ⁷⁵κA,B,D,N [50%] OC,TR,NU | — W [50%] HE,RP | παλιν ανεχωρησεν CP * 6:17 το f³⁵ A,D,N,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁷⁵κB [1%] NU † 6:17 καπερναουμ f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | καφαρναουμ ϕ⁷⁵κB,D,N,W [1%] NU ‡ 6:17 ουκ f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ουπω ϕ⁷⁵κB,D,N,W [3%] NU § 6:18 διηγειρετο f³⁵ κA,D,N,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | διεγειρετο ϕ²⁸B [2%] NU

21 ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο* ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἡν ὑπῆγον.

22 Τῆ ἑπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἐστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἰδὼν† ὅτι πλοῖάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἓν, ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,‡ καὶ ὅτι οὐ συνεισηλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοῖάριον§ ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον —

23 ἀλλὰ δε* ἦλθεν† πλοῖαρια‡ ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ Κυρίου — 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν§ αὐτοὶ εἰς τὰ

* 6:21 το πλοιον εγενετο f³⁵ κ(D) [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 ϕ⁷⁵A,B,N,W [5%] NU † 6:22 ιδων f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ειδον ϕ⁷⁵A,B [1%] NU | ειδεν ϕ²⁸κD [0.5%] | ιδον N,W [0.5%] ‡ 6:22 εκεινο εις ο ενεβησαν οι μαθηται αυτου f³⁵ (77.2%) CP,HE,RP,OC,TR | 234567 D (1.9%) | 134567 (0.7%) | 12 ον 4567 (2%) | 123 ανεβησαν 567 (12.9%) | 123456 του ιησου κ (0.9%) | — ϕ⁷⁵A,B,N,W (4.2%) NU | long omissions (0.2%) [homoioteleuton] § 6:22 πλοιαριον f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | πλοιον ϕ⁷⁵A,B,D,N,W [5%] NU | πλοιαν κ * 6:23 δε f³⁵ A(N)W (98.9%) CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁷⁵B(D) (0.7%) NU | ουν κ (alone) | two other readings (0.4%) † 6:23 ηλθεν f³⁵ ϕ⁷⁵A,B,W (84.7%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | ηλθον N (13.8%) | ην (0.4%) | — (0.5%) | ελθοντων D (alone) | απελθοντων κ (alone) | four other variants (0.5%) ‡ 6:23 πλοιαρια f³⁵ A,N (98.5%) CP,HE,RP,OC,TR[NU] | πλοια ϕ⁷⁵B,W (1.4%) | πλοιων κ (alone) | πλοιαρειων D (alone) § 6:24 ενεβησαν f³⁵ A,B,N,W (79.5%) CP,HE,RP,OC,NU | 1 και (4.9%) TR | ανεβησαν ϕ⁷⁵κ (13.1%) | ανεβησαν και (1.8%) | ελαβον D (0.6%) (κ 4.3% omit αυτοι)

πλοῖα* καὶ ἦλθον εἰς Καπερναοῦμ, ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. ²⁵ Καὶ εὐρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, «Ῥαββί, πότε ὤδε γέγονας;»

The Bread of Life

²⁶ Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· «Ἄμην, ἀμην λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε† σημεῖα, ἀλλ’ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. ²⁷ Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ Πατὴρ ἐσφράγισεν ὁ Θεός.» ²⁸ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, «Τί ποιῶμεν‡ ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;» ²⁹ Ἀπεκρίθη§ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, «Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε* εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος.» ³⁰ Εἶπον οὖν αὐτῷ· «Τί οὖν ποιεῖς σὺ† σημεῖον ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζη;» ³¹ Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἐστιν γεγραμμένον· «Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.»»

* **6:24** τα πλοια **f**³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 πλοιαρια **φ**⁷⁵B(D)N,W [2%] NU | το πλοιον κ † **6:26** ειδετε *rell* | ιδετε A,N [25%] | ειδατε D ‡ **6:28** ποιωμεν *rell* | ποιουμεν [3%] some TRs | ποιησωμεν W [1%] | two other readings § **6:29** απεκριθη **f**³⁵ **φ**⁷⁵κW [70%] CP,HE,RP,OC | 1 ο A,B,D,N [30%] TR[NU] * **6:29** πιστευσητε **f**³⁵ [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | πιστευητε **φ**⁷⁵A,B,N [1%] NU | πιστευσηται D,W | πιστευηται κ † **6:30** συ *rell* | — W [10%] | σοι D

32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς[‡] δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ Πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. 33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.» 34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, «Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον.» 35 Εἶπεν δὲ[§] αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ὁ ἐρχόμενος πρὸς με* οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ[†] πώποτε. 36 Ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με,[‡] καὶ οὐ πιστεύετε. 37 Πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ Πατήρ πρὸς ἐμὲ ἤξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς με[§] οὐ μὴ ἐκβάλω* ἔξω. 38 Ὅτι καταβέβηκα ἐκ[†] τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. 39 Τοῦτο δὲ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με Πατρός,[‡] ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ,

[‡] 6:32 μωσῆς f³⁵ A [50%] CP,RP,TR | μωυσης ϰ⁷⁵κB,W [50%] HE,OC,NU § 6:35 δε f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — B,W [0.5%] NU | ουν κD [0.5%] * 6:35 με f³⁵ A,D,W [99.8%] CP,HE,RP,OC,TR | εμε ϰ⁷⁵κB [0.2%] NU † 6:35 διψηση f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | διψησει ϰ⁶⁶κA,B,W [5%] NU | διψασει D ‡ 6:36 με f³⁵ ϰ⁶⁶B,D,W [99.9%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — κA [alone] § 6:37 με f³⁵ A,B,D,W [97%] CP,HE,RP,OC,TR | εμε ϰ^{66,75}κ [3%] NU * 6:37 εκβαλω *rell* | εκβαλλω [2%] CP † 6:38 εκ f³⁵ κD [98%] CP,HE,RP,OC,TR | απο ϰ⁶⁶A,B,W [2%] NU ‡ 6:39 πατρος f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϰ^{66,75}(κ)A,B(C)D,W [2%] NU

ἀλλὰ§ ἀναστήσω αὐτὸ* ἐν† τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
 40 Τοῦτο δέ‡ ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός
 με,§ ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν Υἱὸν καὶ πιστεύων
 εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω
 αὐτὸν ἐγὼ* τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.»

41 Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ ὅτι
 εἶπεν, «Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ.» 42 Καὶ ἔλεγον· «Οὐχ οὗτός ἐστιν
 Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἶδαμεν τὸν
 πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν† λέγει οὗτος‡
 ὅτι «Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;» »

43 Ἀπεκρίθη οὖν§ ὁ * Ἰησοῦς καὶ εἶπεν
 αὐτοῖς· «Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων.
 44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με εἰ μὴ
 ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ

§ 6:39 αλλα *rell* | ἀλλ D [10%] CP * 6:39 αυτο *f*³⁵
 ρ^{66,75}κA,B,C,D [50%] CP,RP,OC,TR,NU | αυτον N,W [50%] HF
 † 6:39 εν *f*³⁵ κA,D,N [60%] CP,OC,TR[NU] | — ρ^{66,75}B,C,W
 [40%] HF,RP ‡ 6:40 δε *f*³⁵ [85%] CP,HF,RP,OC,TR | γαρ
 κA,B,C,D,N,W [13%] NU | — ρ⁽⁶⁶⁾⁷⁵ [2%] § 6:40 πεμψαντος
 με *f*³⁵ A [90%] CP,HF,RP,OC,TR | πατρος μου ρ^{66,75}κB,C,D,N,W
 [6%] NU | — [2%] | 12 πατρος [2%] * 6:40 εγω *f*³⁵ ρ⁷⁵B,C,W
 [80%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 εν κN [18%] [NU] | εν ρ⁶⁶A,D [1%]
 | — [1%] † 6:42 ουν *f*³⁵ ρ⁶⁶κA,D,N (98.9%) CP,HF,RP,OC,TR
 | νυν ρ⁷⁵B,C,I,W (0.6%) NU | — (0.3%) | three other variants
 (0.2%) ‡ 6:42 λεγει ουτος *f*³⁵ A(W) (93.1%) CP,HF,RP,OC,TR |
 1 ουτως (0.9%) | 1 αυτος (0.8%) | 21 κN (0.4%) | 1 ρ^{66,75}B,C,T
 (4.8%) NU | 1 εαυτον D (alone) § 6:43 ουν *f*³⁵ κA,D,N,W
 [97%] CP,HF,RP,OC,TR | — ρ^{66,75}B,C [3%] NU * 6:43 ο *f*³⁵
 ρ⁶⁶A,C,D,N,W [98%] CP,HF,RP,OC,TR | — ρ⁷⁵κB [2%] NU

ἐγὼ† ἀναστήσω αὐτὸν ἐν‡ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.
 45 Ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς Προφήταις,
 «Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ§ Θεοῦ.» Πᾶς
 οὖν* ὁ ἀκούων† παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ μαθὼν
 ἔρχεται πρὸς με.‡ 46 (Οὐχ ὅτι τὸν Πατέρα τις
 ἐώρακεν,§ εἰ μὴ ὁ ὢν παρὰ τοῦ Θεοῦ—οὗτος
 ἐώρακεν τὸν Πατέρα.) 47 Ἀμήν, ἀμήν λέγω
 ὑμῖν· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ* ἔχει ζωὴν αἰώνιον.
 48 »Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 Οἱ πατέρες
 ὑμῶν ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ,† καὶ
 ἀπέθανον. 50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγη
 καὶ μὴ ἀποθάνῃ. 51 Ἐγὼ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ
 τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. Ἐάν τις φάγη ἐκ τούτου
 τοῦ ἄρτου, ζήσεται‡ εἰς τὸν αἰῶνα. Καί, ὁ
 ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ δώσω ἡ σὰρξ μου ἐστίν, ἣν
 ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.»§

† 6:44 και εγω f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | καγω
 p^{66,75} AB,C,D,N(W) [3%] NU ‡ 6:44 εν f³⁵ p⁶⁶ A,B,C,D,N,W
 [90%] HE,RP,NU | — p⁷⁵ κ [10%] CP,OC,TR § 6:45 διδακτοι
 rell | 1 του [10%] TR * 6:45 ουν f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,TR |
 — p^{66,75} AB,C,D,N,W [2%] OC,NU † 6:45 ακουων f³⁵ D [85%]
 CP,HE,RP,OC | ακουσας p^{66,75} AB,C,N,W [15%] TR,NU ‡ 6:45
 με f³⁵ p⁶⁶ A,C,D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | εμε p⁷⁵ AB [0.5%]
 NU § 6:46 τις εωρακεν f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 21
 p⁶⁶ κ(B)C,D(N)(W) [1%] NU * 6:47 εις εμε f³⁵ A,C,D,N (99.5%)
 CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶ AB,T,W (0.5%) NU † 6:49 το μαννα εν
 τη ερημω f³⁵ p⁶⁶ AB [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 34512 B,C,D,W
 [0.5%] NU ‡ 6:51 ζησεται f³⁵ p⁶⁶ B,C [99%] CP,HE,RP,OC,TR |
 ζησει κD,W [1%] NU § 6:51 η σαρξ μου εστιν ην εγω δωσω
 υπερ της του κοσμου ζωης f³⁵ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1-4,8-12
 p^{66,75} vB,C,D,W [1%] NU | 8-12,1-4 κ

Chew flesh, drink blood

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι* λέγοντες, «Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα† φαγεῖν;» 53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Ἀνθρώπου καὶ πῖντε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ‡ ἀναστήσω αὐτὸν§ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 55 Ἡ γὰρ σὰρξ μου ἀληθῶς* ἐστὶν βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς† ἐστὶν πόσις. 56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κάγῳ ἐν αὐτῷ. 57 Καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν Πατήρ κάγῳ ζῶ διὰ τὸν Πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με, κάκεινος ζήσεται‡ δι' ἐμέ. 58 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ§ οὐρανοῦ καταβάς—οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν*

* 6:52 προς αλληλους οι ιουδαιοι *rell* | 3412 C,D [3%] CP
 † 6:52 σαρκα f³⁵ κC,D,W [99.7%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 αυτου
 ρ⁶⁶B [0.3%] [NU] ‡ 6:54 και εγω f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR
 | καγω ρ^{66,75}κA,B,C,D,W [5%] NU § 6:54 αυτον f³⁵
 ρ^{66,75}κA,B,D,W [75%] CP,HE,RP,TR,NU | 1 εν C [25%] OC
 * 6:55 αληθως f³⁵ ρ⁶⁶(κ)(D) (74.3%) CP,HE,RP,OC,TR | αληθης
 ρ⁷⁵B,C,T,W (24.5%) NU | long omissions (1.2%) [homoioteleuton]
 † 6:55 αληθως f³⁵ ρ⁶⁶ (74.7%) CP,HE,RP,OC,TR | αληθης
 ρ⁷⁵B,C,T,W (22.9%) NU | — (κ)(D) (1.2%) | long omissions
 (1.2%) [homoioteleuton] ‡ 6:57 ζησεται f³⁵ ρ⁶⁶ W [90%]
 CP,HE,RP,OC,TR | ζησει ρ⁷⁵κB,N [10%] NU | ζη C,D § 6:58 εκ
 του f³⁵ ρ⁶⁶κD,N,W (99.6%) CP,HE,RP,OC,TR | εξ ρ⁷⁵B,C,T (0.4%)
 NU * 6:58 υμων f³⁵ κD,N (94%) CP,HE,RP,OC,TR | ημων (5.4%)
 | — ρ^{66,75}B,C,T,W (0.6%) NU

τὸ μάννα[†] καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων μου[‡]
 τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσεται[§] εἰς τὸν αἰῶνα.»
 59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδασκῶν ἐν
 Καπερναοῦμ.*

Jesus loses many followers

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν
 αὐτοῦ εἶπον·[†] «Σκληρὸς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος·[‡]
 τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;» 61 Εἰδὼς δὲ
 ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ
 τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς· «Τοῦτο
 ὑμᾶς σκανδαλίζει; 62 Ἐὰν οὖν θεωρῆτε[§] τὸν
 Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ
 πρότερον; 63 Τὸ Πνεῦμά ἐστὶν τὸ ζωοποιῶν·
 ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν. Τὰ ῥήματα ἃ
 ἐγὼ λαλῶ* ὑμῖν πνεῦμά ἐστίν, καὶ ζωὴ ἐστίν.
 64 Ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἳ οὐ πιστεύουσιν.»
 (Ἦδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἳ
 μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἐστὶν ὁ παραδώσων
 αὐτόν.) 65 Καὶ ἔλεγεν, «Διὰ τοῦτο εἶρηκα ὑμῖν

† 6:58 το μαννα f³⁵ N (92.3%) CP,HE,RP,OC,TR | 12 εν τη
 ερημω (6.7%) | — ρ^{66,75} κB,C,D,T,W (1%) NU ‡ 6:58 μου
 f³⁵ [30%] CP | — ρ^{66,75} κA,B,C,D,N,W [70%] HE,RP,OC,TR,NU
 § 6:58 ζησεται f³⁵ ρ⁶⁶ D [85%] CP,HE,RP,OC,TR | ζησει
 ρ⁷⁵ κB,C,N [15%] NU | ζηση (W) * 6:59 καπερναουμ f³⁵
 N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | καφαρναουμ ρ^{66,75} κA,B,C(D)W [1%]
 NU † 6:60 ειπον rell | ειπαν (D) NU ‡ 6:60 ουτος ο
 λογος f³⁵ ρ⁷⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 ρ⁶⁶ κB,C,D,N,W
 [5%] NU § 6:62 θεωρητε rell | θεωρειτε [30%] | θεωρησεται
 ρ⁶⁶ | ειδηται W | θεωρηται N * 6:63 λαλω f³⁵ [90%]
 CP,HE,RP,OC,TR | λελαληκα κB,C,D,N,W [10%] NU

ὅτι οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς με ἢ ἀνὰ μη ἢ δεδομένον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς μου.»†

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπήλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ † εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. 67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, «Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;» 68 Ἀπεκρίθη οὖν § αὐτῷ Σίμων Πέτρος· «Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ῥήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις. 69 Καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς* τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.» † 70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς; † «Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; Καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν.» 71 Ἐλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην, § οὗτος γὰρ

† 6:65 μου f³⁵ N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁶⁶ κB,C,D,W [1%] NU † 6:66 απηλθον των μαθητων αυτου f³⁵ [90%] CP,HE,RP,TR | 1 εκ 234 OC [4%] | 2341 C,D,N,W [5%] | 231 κ | εκ 2341 ϕ⁶⁶ B,T [1%] [NU] (According to *TuT* 4.6% have εκ, 95.4% do not, but the order of the surrounding words is not given.) § 6:68 ουν f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁶⁶ κB,C,N,W [10%] NU | δε D * 6:69 ο χριστος ο υιος f³⁵ N (99.5%) CP,HE,RP,OC,TR | 123 αγιος ϕ⁶⁶ | 3 αγιος ϕ^{75v} κB,C,D,W (0.5%) NU † 6:69 του θεου του ζωντος f³⁵ N (97.7%) CP,HE,RP,OC,TR | 12 ϕ^{66,75} κB,C,D,W (1.8%) NU | 34 (0.5%) † 6:70 αυτοις f³⁵ [70%] CP,HE | 1 ο ιησους ϕ⁷⁵ B,C,N [30%] RP,OC,TR,NU | 1 ιησους ϕ⁶⁶ | ιησους και ειπεν 1 κ | ο ιησους λεγων D § 6:71 ισκαριωτην f³⁵ N (96.3%) CP,HE,RP,OC,TR | ισκαριωτου ϕ^{66,75} B,C,W (2.8%) NU | απο καρωτου κ (0.6%) | ισκαριωτ (0.2%) | σκαριωθ D

ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι,* εἷς ὧν† ἐκ τῶν δώδεκα.

7

Passover, 29 AD

¹ Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα* ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἠθέληεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι.

Jesus and His brothers

² Ἦν δὲ ἐγγύς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκηνοπηγία. ³ Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ· «Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ σου θεωρήσωσιν† τὰ ἔργα ἃ ‡ ποιεῖς· ⁴ οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι§ ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.» ⁵ Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.

* **6:71** εμελλεν αυτον παραδιδοναι **f**³⁵ (κ) (80.2%) CP,HE,RP,OC | ημελλεν 23 **p**⁶⁶ (14.8%) TR | 132 **p**⁷⁵B,C,N,W (3%) NU | 213 (0.7%) | ημελλεν 32 D (0.7%) | 2 ημελλεν 3 (0.4%) | two other variants (0.2%) † **6:71** ων **f**³⁵ **p**⁶⁶κN,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — B,C,D [0.5%] NU * **7:1** περιεπατει ο ιησους μετα ταυτα **f**³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 45123 **p**^{66,75}κA,C,D,W [10%] NU | 4513 B | 1 μετ αυτων 23 N † **7:3** θεωρησωσιν **f**³⁵ **p**⁶⁶ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | θεωρησουσιν **p**⁷⁵B,D,N,W [4%] NU | θεωρουσιν κ ‡ **7:3** τα εργα α **f**³⁵ κD [30%] | 12 σου 3 N,W [67.5%] CP,HE,RP,OC,TR | σου 123 **p**^{66,75}B [0.5%] NU | 123 συ [2%] § **7:4** εν κρυπτω τι **f**³⁵ **p**⁶⁶D,W [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 **p**⁷⁵κB,N [5%] NU

6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὐπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. 7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 8 Ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην.* Ἐγὼ οὐπω† ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς‡ οὐπω πεπλήρωται.» 9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς§ ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

Jesus leaves Galilee—the last six months of His public ministry

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν,* οὐ φανερώς, ἀλλ' ὡς† ἐν κρυπτῷ. 11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον, «Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος;» 12 Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν‡ ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον

* 7:8 ταυτην f³⁵ κ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}B,D,N,W [5%] NU † 7:8 ουπω f³⁵ p^{66,75}B,N,T,W [96.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ουκ κD [3%] NU | — [0.5%] ‡ 7:8 ο καιρος ο εμος f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 342 p^{66,75}B,D,N,W [4.5%] NU | 42 κ [0.5%] § 7:9 αυτοις f³⁵ p⁷⁵B,T (87.5%) CP,HE,RP,OC,TR | αυτος p⁶⁶κD,N,W (8.3%) NU | αυτου (0.5%) | — (3.4%) | two other variants (0.2%) * 7:10 τοτε και αυτος ανεβη εις την εορτην f³⁵ D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 5671234 p^{66,75}κB,N,W [5%] NU † 7:10 αλλ ως f³⁵ N,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | αλλα 2 p^{66,75}B [0.5%] [NU] | 1 κD [0.5%] ‡ 7:12 πολυς περι αυτου ην f³⁵ (89.3%) CP,HE,RP,OC,TR | 1423 κN (6.5%) | 2341 p⁷⁵B,T,W (1.5%) NU | 4123 (0.5%) | 2314 (0.4%) | 4231 (0.1%) | 123 (0.4%) | 124 (0.8%) | 423 p⁶⁶D (alone) | 14 (0.3%) | two other readings (0.1%)

ὅτι «Ἀγαθός ἐστιν,» ἄλλοι[§] ἔλεγον, «Οὐ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον.» ¹³ Οὐδεις μέντοι παρρησία ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

Jesus teaches in the Temple

¹⁴ Ἦδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσοῦσης, ἀνέβη ὁ * Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν καὶ ἐδίδασκεν. ¹⁵ Καὶ ἐθαύμαζον[†] οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, «Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν, μὴ μεμαθηκώς;» ¹⁶ Ἀπεκρίθη οὖν[‡] αὐτοῖς ὁ § Ἰησοῦς καὶ εἶπεν· «Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. ¹⁷ Ἐάν τις θέλη τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. ¹⁸ Ὁ ἀφ' ἐαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ, ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν.

Moses vs the Jews

¹⁹ »Οὐ Μωσῆς* δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; Καὶ οὐδεις ἐξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον. Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι;» ²⁰ Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν,[†] «Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι;»

§ 7:12 αλλοι f³⁵ p⁶⁶κD [95%] CP,HE,RP,OC | 1 δε p⁷⁵B,N,W [5%] TR[NU] * 7:14 ο f³⁵ D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κB [0.5%] NU † 7:15 και εθαυμαζον f³⁵ N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 ουν p^{66,75}κB,D,W [2%] NU ‡ 7:16 ονν *rell* | — D [20%] TR § 7:16 ο f³⁵ p⁶⁶D(N)W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — κB [0.5%] * 7:19 μωσης f³⁵ [90%] CP,HE,RP,TR | μωυσης p⁶⁶κB,D,N,W [10%] OC,NU † 7:20 και ειπεν f³⁵ D,N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κB,W [1%] NU | 1 ειπον αυτω [4%]

21 Απεκρίθη[‡] Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. 22 Διὰ τοῦτο· Μωσῆς[§] δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομὴν (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως* ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων), καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄνθρωπον. 23 Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῆ ὁ νόμος Μωσέως,[†] ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; 24 Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.»[‡]

Public opinion divided

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν· «Οὐχ οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; 26 Καὶ ἴδε, παρρησία λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς[§] ὁ Χριστός; 27 Ἀλλὰ τοῦτον οἶδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.»

28 Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων· «Κἀμὲ οἶδατε, καὶ οἶδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα,

[‡] 7:21 απεκριθη *rell* | 1 ο D,N,W [20%] TR § 7:22 μωσης *f*³⁵ [85%] CP,HE,RP,TR | μωυσης *ϕ*^{66,75}(*κ*)B(D)N,W [15%] OC,NU
* 7:22 μωσεως *f*³⁵ *κ*N [95%] CP,HE,RP,TR | μωυσεως *ϕ*⁶⁶B,D,W [5%] OC,NU † 7:23 μωσεως *f*³⁵ [85%] CP,HE,RP,TR | μωυσεως *ϕ*^{66,75}*κ*B(D)N,W [15%] OC,NU ‡ 7:24 κρινατε *f*³⁵ *κ* [99%] CP,HE,RP,OC,TR | κρινετε *ϕ*^{66,75}B,N [1%] NU | κρεινετε D | κρινεται W § 7:26 αληθως *f*³⁵ [90%] HE,RP,OC,TR | — *ϕ*^{66,75}*κ*B,D,N,W [10%] CP,NU

ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἶδατε. ²⁹ Ἐγὼ* οἶδα αὐτὸν ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κάκεῖνός με ἀπέστειλεν.» ³⁰ Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

³¹ Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν† εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι‡ «Ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι§ πλείονα σημεῖα* ποιήσει ὢν οὗτος ἐποίησεν;» ³² Ἦκουσαν† οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς‡ ἵνα πιάσωσιν αὐτόν.

³³ Εἶπεν οὖν§ ὁ Ἰησοῦς· «Ἔτι μικρὸν χρόνον* μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. ³⁴ Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε·† καί, ὅπου εἰμι ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.»

³⁵ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς·

* 7:29 εγω f³⁵ p⁷⁵_{B,W} [75%] CP,HE,RP,OC,NU | 1 δε p⁶⁶_{κD,N} [25%] TR † 7:31 πολλοι δε εκ του οχλου επιστευσαν f³⁵ [93%] CP,HE,RP,OC,TR | 345216 p^{75v}_B [0.5%] NU | 126345 p⁶⁶_{κD} [0.5%] | 345 ουν 6 [5%] | 34516 [1%] | 34 ουν 516 W | 345 ου 16 N ‡ 7:31 οτι f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}_{κB,D,N,W} [5%] NU § 7:31 μητι f³⁵ N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | μη p^{66,75}_{κB,D,W} [5%] NU * 7:31 σημεια f³⁵ p^{66,75}_{κB,D,N,W} [40%] CP,NU | 1 τουτων [55%] HE,RP,OC,TR | τουτων 1 [5%] † 7:32 ηκουσαν *rell* | 1 ουν N [15%] | 1 δε p⁶⁶_{κD} | και 1 [1%] ‡ 7:32 υπηρετας οι φαρισαιοι και οι αρχιερεις f³⁵ [80%] CP,HE,RP,OC | 234561 [10%] TR | 564231 p⁷⁵_{(B)N,W} [10%] NU | 126453 p⁶⁶_D | τους 126453 κ § 7:33 ουν *rell* | 1 αυτοις [5%] TR * 7:33 μικρον χρονον f³⁵ (D)N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 p^{66,75}_{κ(B)W} [2%] NU † 7:34 ευρησετε f³⁵ p⁶⁶_{κD,W} [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 με p⁷⁵_{B,N} [0.5%] [NU]

«Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὐρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; ³⁶ Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ λόγος; ὃν εἶπεν, «Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὐρήσετε· ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν»;

The last day of the feast

³⁷ Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλη τῆς ἑορτῆς, εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν, λέγων· «Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς με καὶ πινέτω. ³⁸ Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ Γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥέυσουσιν ὕδατος ζῶντος.» ³⁹ (Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ Πνεύματος, ὃ * ἠμελλον† λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες‡ εἰς αὐτόν, οὐπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον§ ὅτι * Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη.)

⁴⁰ Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου† ἀκούσαντες

‡ 7:36 ουτος ο λογος f³⁵ κ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 p^{66,75v}B,D,N,W [10%] NU § 7:36 ευρησετε f³⁵ p⁶⁶κD,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 με p⁷⁵B [0.5%] [NU] * 7:39 ο f³⁵ p⁷⁵B [30%] NU | ου p⁶⁶κD,N,W [70%] CP,HE,RP,OC,TR † 7:39 ημελλον f³⁵ κ [50%] | εμελλον p^{66,75}B,D,N [50%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | — W ‡ 7:39 πιστευοντες f³⁵ κD,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | πιστευσαντες p⁶⁶B,W [0.5%] NU § 7:39 αγιον f³⁵ p⁶⁶N,W (97.1%) CP,HE,RP,OC,TR | — p⁷⁵κT (1.9%) NU | 1 δεδομενον B (0.7%) | 1 επ αυτοις D (alone) | four other variants (0.3%) * 7:39 οτι rell | 1 ο [15%] TR † 7:40 πολλοι ουν εκ του οχλου f³⁵ N [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 3452 p⁷⁵κB,D,W [2%] NU | 1345 οι p⁶⁶ | four other variants

τὸν λόγον‡ ἔλεγον, «Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ Προφήτης.» 41 Ἄλλοι ἔλεγον, «Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός.» Ἄλλοι ἔλεγον·§ «Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; 42 Οὐχὶ* ἡ Γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυίδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;»† 43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο‡ δι' αὐτόν. 44 Τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτόν τὰς χεῖρας.

The operatives are empty-handed

45 Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, «Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν;» 46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, «Οὐδέποτε οὕτως

‡ 7:40 τον λογον f³⁵ (53.2%) CP,HE,RP,OC,TR | των λογων (18.5%) | 12 αυτου (8.7%) | 12 τουτου (7.8%) | των λογων αυτου W (5.7%) | των λογων τουτων ρ⁷⁵B,N,T (5.1%) NU | αυτου των λογων τουτων ρ⁶⁶κD | — (0.5%) | five further variants (0.4%)
 § 7:41 αλλοι ελεγον f³⁵ ρ⁶⁶κ(D) [85%] CP,HE,RP,OC | 1 δε 2 [10%] TR | οι δε 2 ρ⁷⁵B,N,W [2%] NU | — [3%] * 7:42 ουχι f³⁵ κ(D,W) [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ουχ ρ^{66,75} [0.5%] NU | ουκ B,N
 † 7:42 ο χριστος ερχεται f³⁵ ρ⁶⁶κ(D) (97.1%) CP,HE,RP,OC,TR | 312 ρ⁷⁵B,T,W (0.8%) NU | 12 ερχετε N | 3 (0.5%) | long omissions (1.6%)
 ‡ 7:43 εν τω οχλω εγενετο f³⁵ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 4123 ρ^{66,75}κB,N,W [1%] NU | 4 εις τον οχλον D

ἐλάλησεν ἄνθρωπος § ὡς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.»*
 47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι·
 «Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 Μὴ τις ἐκ τῶν
 ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν
 Φαρισαίων; 49 Ἄλλ' ἢ ὁ ὄχλος οὗτος, ὁ μὴ
 γινώσκων τὸν νόμον, ἐπικατάρατοί † εἰσιν.»

50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς (ὁ ἐλθὼν
 νυκτὸς πρὸς αὐτόν, §,* εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν), 51 «Μὴ
 ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ
 ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον † καὶ γινῶ τί
 ποιεῖ;» 52 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον † αὐτῶ· «Μὴ
 καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; Ἐρεύνησον § καὶ
 ἴδε, ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας* οὐκ

§ 7:46 ουτως ελαλησεν ανθρωπος f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR
 | 132 ρ⁶⁶κD | 213 ρ⁷⁵B,N,W [1%] NU | two other readings
 * 7:46 ως ουτος ο ανθρωπος f³⁵ (97.9%) CP,HE,RP,OC,TR | 1342
 (0.4%) | 1234 λαλει (0.4%) | 12 λαλει 34 ρ⁶⁶κ (0.2%) | 12 λαλει
 D (0.2%) | — ρ⁷⁵B,T,W (1%) NU † 7:49 αλλ f³⁵ κN,W [99.5%]
 CP,HE,RP,OC,TR | αλλα ρ⁶⁶B,D [0.5%] NU † 7:49 επικαταρατοι
 f³⁵ D,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | επαρατοι ρ⁶⁶κB,W [1%] NU
 | απαρατοι ρ⁷⁵ § 7:50 νυκτος προς αυτον f³⁵ (89.1%)
 CP,HE,RP,OC,TR | 231 D,N (8.2%) | 23 ρ^{66,75}B,T,W (0.7%) NU |
 12 τον ιησουν (1.2%) | long omissions κ (0.8%) * 7:50 αυτον
 f³⁵ N (95.8%) CP,HE,RP,OC,TR | 1 το προτερον ρ⁶⁶(W) (2.7%)
 [NU] | 1 προτερον ρ⁷⁵B,T (0.7%) | 1 το πρωτον D (0.3%) |
 omit clause κ (0.5%) † 7:51 παρ αυτου προτερον f³⁵ [85%]
 CP,HE,RP,OC,TR | πρωτον 12 ρ^{66,75}B,D,N,W [10%] NU | πρωτον
 κ | 12 πρωτον [5%] † 7:52 ειπον f³⁵ κ [97%] CP,HE,RP,OC,TR
 | ειπαν ρ^{66,75}B,D,N,W [3%] NU § 7:52 ερευνησον f³⁵
 ρ⁶⁶D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | εραυνησον ρ⁷⁵κB,W [0.5%]
 NU * 7:52 προφητης εκ της γαλιλαιας f³⁵ κD,W (97.5%)
 CP,HE,RP,OC,TR | 2341 ρ⁷⁵(B)N,T (2.2%) NU | 234 ο 1 ρ⁶⁶ |
 two other readings (0.2%)

ἐγγήγερται.»†,‡ 53 Καὶ ἀπήλθεν§ ἕκαστος εἰς
τὸν οἶκον αὐτοῦ.

8

The Light of the world at work

¹ Ἰησοῦς δὲ* ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν
Ἐλαιῶν. ² Ὁρθρου δὲ πάλιν† παρεγένετο‡ εἰς

† 7:52 ἐγγήγερται f³⁵ [70%] CP,HE,RP,OC,TR | ἐγειρεται
ϕ^{66,75} AB,D,W [10%] NU | ἐγειρεται [20%] | ἐγίρετε N ‡ 7:52
Verses 7:53-8:11 are omitted in about 15% of the extant MSS,
including all the early uncials except Codex D (Codex C has a
large lacuna from 7:3-8:34, while Codex A has a larger one,
6:50-8:52). For these verses I will cite the groups posited
by von Soden as used in the H-F apparatus, rather than give
percentages (M⁷ becomes f³⁵); however, Robinson's collations
have demonstrated that Soden 'regularized' the data rather
drastically, so the H-F apparatus may in fact be rather misleading.
For all that, until Robinson's collations are fully analyzed, and
the result made public, it's the best we can do, except that I
personally checked all the f³⁵ MSS (in Robinson's collations) and
guarantee that the citation of f³⁵ is correct—it represents 245
MSS in these verses. The two other large groups, M⁵&⁶, do exist,
although rather 'fuzzier' than Soden let on; if the lesser groups,
M^{1,2,3,4}, can actually be extracted from the morass of variation,
they will presumably qualify as secondary developments, based
on the three main groups. NU places the whole pericope within
[[]], which means that it is regarded as a later addition. § 7:53
ἀπήλθεν f³⁵ M⁴pt,6 HE,OC | ἀπήλθεν M⁴pt | ἐπορεύθη M^{3,5}
CP,RP,TR | ἐπορεύθησαν M^{1,2} D,NU * 8:1 ἰησοῦς δε f³⁵
M^{1,2,3,5} D,CP,RP,OC,TR,NU | καὶ 1 M⁴ | καὶ ο 1 M⁶ HF † 8:2
παλιν f³⁵ M^{1,2,3,4,5} D,CP,RP,OC,TR,NU | 1 βαθεως M⁶ HF ‡ 8:2
παρεγενετο f³⁵ M^{1,2,3,5} (D)CP,RP,OC,TR,NU | ἦλθεν ο ἰησοῦς M⁶
HF | ἦλθεν M⁴

τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν·[§]
καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς.

A dirty deal

³ Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ
Φαρισαῖοι πρὸς αὐτόν* γυναιῖκα ἐπὶ† μοιχεία
κατειλημμένην·‡ καὶ στήσαντες αὐτήν ἐν[§]
μέσῳ ⁴ λέγουσιν* αὐτῷ·† «Διδάσκαλε, ταύτην
εὔρομεν‡ ἐπ’ αὐτοφώρῳ[§] μοιχευομένην.* ⁵ Ἐν
δὲ† τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωσῆς‡ ἐνετείλατο τὰς
τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι.[§] Σὺ οὖν τί λέγεις;»*
⁶ Τοῦτο δὲ ἔλεγον† πειράζοντες‡ αὐτόν, ἵνα

§ 8:2 προς αυτον *rell* | — M⁵ RP * 8:3 προς αυτον
f³⁵ M^{1pt,3pt,5,6pt} CP,HE,RP,TR | — M^{1pt,2,3pt,4,6pt} D,OC,NU
† 8:3 επι f³⁵ M^{1,2,3,4,6} (D)CP,HE,OC,NU | εν M⁵ RP,TR ‡ 8:3
κατειλημμενην *rell* | καταληφθησαν M⁵ RP § 8:3 εν f³⁵
M^{1,2,5} D,CP,RP,OC,TR,NU | 1 τω M^{3,4,6} HF * 8:4 λεγουσιν f³⁵
M^{1,2,5} D,CP,RP,OC,TR,NU | ειπον M^{3,4,6} HF † 8:4 αυτω f³⁵
M^{1,2,3,4,6} CP,HE,OC,TR,NU | 1 πειραζοντες M⁵ (D)RP ‡ 8:4
ταυτην ευρομεν f³⁵ M⁶ CP,HF | αυτη η γυνη κατεληφθη
M⁵ RP,TR | αυτη η γυνη ειληπται M^{2,3,4} | αυτη η γυνη
κατειληπται M¹ D,OC,NU § 8:4 αυτοφωρω f³⁵ D [40%]
HE,OC,TR,NU | αυτοφορω [60%] CP,RP (This split cuts across
party lines—33% of f³⁵ reads -φορω—and so is not diagnostic.)
* 8:4 μοιχευομενην f³⁵ M⁶ CP,HF | μοιχευομενη M^{1,2,3,4,5}
D,RP,OC,TR,NU † 8:5 εν δε *rell* | και 1 OC ‡ 8:5 ημων
μωσης f³⁵ M^{2,3pt,6} CP,HF | 1 μωσης OC | 2 ημιν M^{1pt,5} RP,TR
| ημιν 2 M^{3pt,4} NU | 1 (D) § 8:5 λιθοβολεισθαι f³⁵ M^{1pt,5}
CP,RP,TR | λιθαζειν M^{1pt,2,3,4,6} D,HE,OC,NU * 8:5 λεγεις f³⁵
M^{1pt,5,6pt} CP,RP,OC,TR,NU | 1 περι αυτης M^{1pt,2,3,4,6pt} D,HF
† 8:6 ελεγον *rell* | ειπον OC ‡ 8:6 πειραζοντες *rell* |
εκπειραζοντες OC

ἔχωσιν § κατηγορίαν κατ' * αὐτοῦ.

Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν † εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος. ‡
 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες § αὐτόν, ἀνακύψας* εἶπεν πρὸς αὐτούς, † «Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος ‡ τὸν λίθον ἐπ' αὐτῇ βαλέτω.» § 8 Καὶ πάλιν κάτω κύψας* ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. 9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι, † ἐξήρχοντο εἰς καθ' εἷς, ‡ ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων. § Καὶ

§ 8:6 εχωσιν *rell* | σχωσιν OC * 8:6 κατηγοριαν κατ *f*³⁵ M^{2,3,4,6} CP,HE,OC | κατηγορειν M^{1,5} RP,TR,NU | — D † 8:6 εγραφεν *rell* | κατεγραφεν M^{2pt} D,NU ‡ 8:6 μη προσποιουμενος *f*³⁵ M^{1pt,5,6pt} CP,RP | — M^{1pt,2,3,4,6pt} D,HE,OC,TR,NU § 8:7 ερωτωντες *f*³⁵ M^{1,2pt,3,4,5} D,CP,RP,OC,TR,NU | επερωτωντες M^{2pt,6} HF * 8:7 ανακυψας *f*³⁵ M^{1pt,5} CP,RP,TR | ανεκυψεν και M^{2,3,4} D,OC,NU | αναβλεψας M⁶ HF † 8:7 προς αυτους *f*³⁵ M⁵ CP,RP,TR | αυτοις M^{1,2,3,4,6} D,HE,OC,NU ‡ 8:7 πρωτος *rell* | πρωτον M^{5pt} RP § 8:7 τον λιθον επ αυτη βαλετω *f*³⁵ CP,TR | 3 αυτην 125 M⁵ RP | 253 αυτην M⁶ HF | 3 αυτην 52 M^{1pt,2pt,4} D,NU | 34512 M^{2pt,3} | 34125 M^{1pt} | 523 αυτην OC (The reading of OC is found in 90 MSS and 270 lectionaries, as collated by Robinson—it dominates the lectionaries.) * 8:8 κατω κυψας *rell* | κατακυψας D,NU † 8:9 και υπο της συνειδησεως ελεγχομενοι *f*³⁵ M^{5,6pt} CP,RP,TR | — M^{1,2,3,6pt} (D)HE,OC,NU | 1 (M⁴) ‡ 8:9 καθ' εις *rell* | καθεις *f*³⁵ CP (I include this information for the record and so as not to lose sight of it, but since the *theta* indicates the presence of aspiration (rough breathing) there is no ambiguity. I stay with the conventional pointing.) § 8:9 εως των εσχατων *f*³⁵ M^{1pt,2,3,4,6} CP,HE,TR | — M^{1pt,5} RP,OC,NU | D is wild

κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς,* καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὕσα.†

10 Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς‡ εἶπεν αὐτῇ·§ «Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου;* Οὐδεὶς σε κατέκρινεν;» 11 Ἡ δὲ εἶπεν, «Οὐδεὶς, Κύριε.» Εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,† «Οὐδὲ ἐγὼ σε κατακρίνω·‡ πορεύου, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν§ μηκέτι ἀμάρτανε.»*

Jesus dialogs with the Pharisees

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν† λέγων· «Ἐγὼ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ‡ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.» 13 Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, «Σὺ περὶ σεαυτοῦ

* 8:9 μονος ο ιησους f³⁵ M^{2,5,6pt} CP,HE,RP,TR | 231 M^{1pt,6pt} | 23 M^{3,4} OC | 1 D,NU † 8:9 ουσα rell | εστωσα M^{1pt} TR ‡ 8:10 και μηδενα θεασαμενος πλην της γυναικος f³⁵ M⁵ CP,RP,TR | ειδεν αυτην και M^{3,4,6} HF | — M^{1,2} D,OC,NU § 8:10 αυτη f³⁵ M⁵ CP,RP | γυναι M^{3pt,6} HF | 1 γυναι M^{1pt,2,3pt,4} OC,NU | 1 η γυνη TR | D is wild * 8:10 εκεινοι οι κατηγοροι σου f³⁵ M^{5,6pt} CP,RP,TR | 234 M^{1,2pt,3,4,6pt} HF | — M^{2pt} D,OC,NU † 8:11 ειπεν δε αυτη ο ιησους f³⁵ M^{1pt,6} CP,HE,TR | 1245 M^{2,5} RP,OC,NU | 42513 M^{3,4} | 421 D ‡ 8:11 κατακρινω rell | κρινω M⁵ RP § 8:11 και απο του νυν f³⁵ M^{1,2,3,6} CP,HE,OC[NU] | 1 M^{4pt,5} RP,TR | — M^{4pt} | 234 D * 8:11 7:53-8:11 f³⁵ D (85%) CP,HE,RP«OC»TR[[NU]] | — ϕ^{66,75}λB,N,T,W (15%) † 8:12 αυτοις ο ιησους ελαλησεν f³⁵ [87%] CP,HE,RP,OC | 2314 [5%] TR | 1423 ϕ⁶⁶λ(W) [5%] NU | 143 ϕ^{75v}B | 4123 D [2%] | 2341 [1%] | 12341 N ‡ 8:12 περιπατηση rell | περιπατησει D [30%] TR

μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.»
 14 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ὅ ποῦ ὑπάγω. 15 Ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. 16 Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής* ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με Πατήρ. 17 Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν· 18 Ἐγὼ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με Πατήρ.» 19 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, «Ποῦ ἐστιν ὁ Πατήρ σου;» Ἀπεκρίθη† Ἰησοῦς· «Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν Πατέρα μου. Εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν Πατέρα μου ἤδειτε ἄν.»‡ 20 Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ὅ ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὐπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

“You will die in your sins”

§ 8:14 η f³⁵ ρ^{39,66,75c} B,D(N)T [40%] CP,OC,NU | και ρ⁷⁵ κW [50%] HF,RP,TR | omit whole clause [10%] * 8:16 αληθης f³⁵ ρ⁶⁶ κN (97.6%) CP,HF,RP,OC,TR | αληθινη ρ⁷⁵ B,D,T,W (1%) NU | αληθεια (0.2%) | δικαια (1%) | various omissions (0.3%) [homoioteleuton] † 8:19 απεκριθη f³⁵ ρ^{66,75} B,D [85%] HF,RP,OC,NU | 1 ο κN,W [15%] CP,TR ‡ 8:19 ηδειτε αν f³⁵ (κ) [98%] CP,HF,RP,OC,TR | 21 ρ^{39v,66,75} B(N)W [2%] NU | 1 D § 8:20 ο ιησους f³⁵ (N) [97%] CP,HF,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} κB,D,W [3%] NU

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς·* «Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτία ὑμῶν ἀποθανεῖσθε. Ὃπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.» 22 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, «Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, ᾧ Ὃπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν»;» 23 Καὶ εἶπεν† αὐτοῖς· «Ἑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ· ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί. Ἑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου‡ ἐστέ· ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. 24 Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν.» 25 Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, «Σὺ τίς εἶ;» Καὶ εἶπεν§ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Τὴν ἀρχὴν ὃ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. 26 Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν, ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθῆς ἐστίν, καὶ ἐγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ—ταῦτα λέγω* εἰς τὸν κόσμον.» 27 Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν Πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. 28 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς† ὁ Ἰησοῦς· «Ὅταν ὑψώσητε τὸν Υἱὸν τοῦ Ἄνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγὼ εἰμι καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ

* 8:21 ο ἰησους f³⁵ N (98%) CP,HE,RP,OC,TR | — p^{39,66,75} κB,D,T,W (1.7%) NU | omit clause (0.3%) † 8:23 και ειπεν f³⁵ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ελεγεν p⁷⁵ B,D,N,W [3%] NU | ελεγεν ουν p⁶⁶ κ ‡ 8:23 του κοσμου τουτου f³⁵ κD,N (95.8%) CP,HE,RP,OC,TR | 312 p^{66,75} B,T,W (0.7%) NU | 12 (2%) | various long omissions (1.5%) [homoioteleuton] § 8:25 και ειπεν f³⁵ N [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 p^{66,75} B,W [9.5%] NU | 2 ουν κD [0.5%] * 8:26 λεγω f³⁵ [80%] CP,HE,RP,OC,TR | λαλω p^{66,75} κB,D,N,W [20%] NU † 8:28 αυτοις f³⁵ p⁷⁵ N (97%) CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁶⁶ B,T,W (0.8%) | 1 παλιν (κ)D (0.9%) | παλιν 1 (1%) | long omissions (0.2%)

οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ Πατήρ μου, † ταῦτα λαλῶ. 29 Καὶ ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἔστιν. Οὐκ ἀφῆκέν με μόνον ὁ Πατήρ, § ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.»

“The Truth will make you free”

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· «Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε· 32 καὶ γνώσεσθε τὴν Ἀλήθειαν, καὶ ἡ Ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.» 33 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον* αὐτῷ· † «Σπέρμα Ἀβραάμ ‡ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε. Πῶς σὺ λέγεις ὅτι ᾿Ελεύθεροι γενήσεσθε;» 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἀμαρτίας. 35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 Ἐὰν οὖν ὁ Υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. 37 Οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἔστε, ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν

† 8:28 μου f³⁵ B [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75} κD,N,W [2%] NU § 8:29 ο πατηρ f³⁵ N [96%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75} κB,D,W [4%] NU * 8:33 και ειπον f³⁵ [30%] | — ϕ^{66,75} κB,D,N,W [70%] CP,HE,RP,OC,TR,NU † 8:33 αυτω f³⁵ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | προς αυτον ϕ^{66,75} κB(D)W [1%] NU | 1 οι ιουδαιοι N † 8:33 αβρααμ f³⁵ [50%] | αβρααμ *rell*

ὕμῃν. ³⁸ Ἐγὼ ὁ § ἐώρακα παρὰ τῷ Πατρί μου,* λαλῶ, καὶ ὑμεῖς οὖν ὁ † ἐωράκατε‡ παρὰ τῷ πατρὶ § ὑμῶν* ποιεῖτε.»

“Your father is the devil”

³⁹ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον† αὐτῷ, «Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστίν.» Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε,‡ τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε· § ⁴⁰ νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα ἢν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. ⁴¹ Ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν.» Εἶπον οὖν* αὐτῷ, «Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννημέθα· ἕνα

§ 8:38 εγω ο f³⁵ (92.7%) CP,HE,RP,OC,TR | α 1 ρ^{66,75} κB,C,W (0.6%) NU | 1 α D,N (4.8%) | 1 (1.4%) | 1 οσα (0.1%) | various omissions (0.4%) [homoioteleuton] * 8:38 μου f³⁵ κ(D)N (97.8%) CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} B,C(W) (1.1%) NU | three other variants (0.2%) | various long omissions (0.9%) [homoioteleuton] † 8:38 ο f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | α ρ^{66,75} κB,C,D,N,W [10%] NU ‡ 8:38 εωρακατε f³⁵ ρ⁶⁶ κD,N (86.8%) CP,HE,RP,OC,TR | ηκουσατε ρ⁷⁵ B,C,W (10%) NU | εορακατε (2.4%) | three other variants (0.2%) | long omissions (0.7%) [homoioteleuton] § 8:38 τω πατρι f³⁵ D,N (89.5%) CP,HE,RP,OC,TR | του πατρος ρ^{66,75} κB,C,W (9.8%) NU | long omissions (0.7%) [homoioteleuton] * 8:38 υμων f³⁵ κC(D)N (98.2%) CP,HE,RP,OC,TR | ημων (0.4%) | μου (0.2%) | — ρ^{66,75} B,W (0.6%) NU | long omissions (0.7%) [homoioteleuton] † 8:39 ειπον f³⁵ W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ειπαν ρ^{66,75} κB,C,D,N [1%] NU ‡ 8:39 ητε f³⁵ C,N,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | εστε ρ^{66,75} κB,D [1%] NU § 8:39 εποιειτε f³⁵ ρ⁷⁵ κD,W [50%] CP,HE,RP,OC,NU | 1 αν C,N [50%] TR | ποιειτε ρ⁶⁶ B [0.5%] * 8:41 ουν f³⁵ ρ^{66,75} C,D,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — κB,W [1%]

Πατέρα ἔχομεν—τὸν Θεόν.» ⁴² Εἶπεν οὖν† αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἰ ὁ Θεὸς Πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ, ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἤκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ’ ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. ⁴³ Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε;—ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. ⁴⁴ Ὑμεῖς ἐκ τοῦ‡ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ’ ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐχ§ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλή* τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ιδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύστης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ⁴⁵ Ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. ⁴⁶ Τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; Εἰ δὲ† ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; ⁴⁷ Ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ.»

⁴⁸ Ἀπεκρίθησαν οὖν‡ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον αὐτῷ, «Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης§ εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον ἔχεις;»

† 8:42 οὖν f³⁵ κD [70%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75} B,C,N,W [30%] NU ‡ 8:44 του *rell* | — [20%] TR § 8:44 ουχ f³⁵ ϕ⁷⁵ C [90%] CP,HE,RP,OC,TR | ουκ ϕ⁶⁶ κB(D)N,W [10%] NU [In consequence, NU has the Imperfect of the verb, rather than the Perfect, and this choice is reflected in many translations.] * 8:44 λαλη *rell* | λαλει N [20%] † 8:46 δε f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75} κB,C,N,W [5%] NU | D omits verse 46 ‡ 8:48 οὖν f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75} κB,C,D,N,W [5%] NU § 8:48 σαμαρειτης f³⁵ ϕ⁷⁵ B,C,D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | σαμαριτης ϕ⁶⁶ κN,W [1%] NU

49 Απεκρίθη Ἰησοῦς· «Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω· ἀλλὰ τιμῶ τὸν Πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. 50 Ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. 51 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν* τηρήσῃ θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ, εἰς τὸν αἰῶνα.»

“Before Abraham was, I AM”

52 Εἶπον οὖν† αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι· «Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, <Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ οὐ μὴ γεύσῃται θανάτου‡ εἰς τὸν αἰῶνα.> 53 Μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανεν; Καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον. Τίνα σεαυτὸν σὺ§ ποιεῖς;» 54 Απεκρίθη Ἰησοῦς· «Ἐὰν ἐγὼ δοξάζω* ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν. Ἔστιν ὁ Πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι <Θεὸς ἡμῶν† ἐστιν.> 55 Καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. Καὶ ἐὰν‡ εἶπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος

* 8:51 τον λογον τον εμον f³⁵ p⁶⁶N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 142 p⁷⁵κB,C,D,W [1%] NU † 8:52 ουν f³⁵ p⁷⁵D,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁶⁶κB,C,W [1%] ‡ 8:52 ου μη γευσηται (γευσητε [5%]) θανατου f³⁵ p^{66,75}A,C,D,N,W [85%] CP,HE,RP,OC,NU | 12 γευσηται 4 [15%] TR | 123 κ | θανατου 12 θεωρηση B § 8:53 συ f³⁵ [75%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κA,B,C,D,N,W [25%] NU * 8:54 δοξαζω f³⁵ p⁶⁶A,N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | δοξασω p⁷⁵κB,C,D,W [5%] NU † 8:54 ημων f³⁵ p^{66,75}A,C,N,W [70%] HE,RP,NU | υμων κB,D [30%] CP,OC,TR ‡ 8:55 και εαν f³⁵ p⁶⁶A,C,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | καν p⁷⁵κB,D,W [0.5%] NU

ὑμῶν, § ψεύστης, ἀλλ' οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ⁵⁶ Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν· καί, εἶδεν καὶ ἐχάρη.»

⁵⁷ Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, «Πεντήκοντα ἔτη οὐπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἐώρακας;» ⁵⁸ Εἶπεν* αὐτοῖς ὁ † Ἰησοῦς, «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι.» ⁵⁹ Ἦσαν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρήγεν οὕτως. ‡

9

The man born blind

¹ Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.* ² Καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, «Ραββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;» ³ Ἀπεκρίθη† Ἰησοῦς· «Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῆ τὰ ἔργα

§ 8:55 ομοιος υμων f³⁵ κC,N (93.3%) CP,HE,RP,OC,TR | ομοιος 2 (1.5%) | 21 ρ⁶⁶ (0.8%) | 1 υμιν ρ⁷⁵A,B(D)W (3.5%) NU | three other variants (0.2%) | long omissions (0.6%) [homoioteleuton]

* 8:58 ειπεν *rell* | 1 ουν D,N [20%] † 8:58 ο f³⁵ ρ⁶⁶ κA,D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁷⁵B,C [0.5%] NU ‡ 8:59 (+και N 3%) διελθων (-δ. 1%) δια μεσου αυτων (+επορευετο C,N 2.4%) και (-κ. 1.3%) παρηγεν ουτως (-ο. 1%) f³⁵ A(C)(N) (99%) CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} κB,D,W (1%) NU * 9:1 γενετης *rell* | γενετης [5%] | γεννητης [15%] | γενητης N [5%] | γεννητοις [10%] † 9:3 απεκριθη *rell* | 1 ο D,N [15%] TR

τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ⁴ Ἐμεῖ[‡] δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νῦν ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ⁵ Ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ᾧ, φῶς εἶμι τοῦ κόσμου.»

The man is healed

⁶ Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν[§] τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ.*

⁷ Καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ὑπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλβάμ» (ὃ ἐρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος). Ἀπήλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων.

⁸ Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς[†] ἦν ἔλεγον, «Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν;»

⁹ Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι «Οὗτός ἐστιν»· ἄλλοι δὲ ὅτι[‡] «Ὅμοιος[§] αὐτῷ ἐστιν.» Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι «Ἐγὼ εἶμι.»

[‡] 9:4 εμε f³⁵ A,C,N [99.3%] CP,HE,RP,OC,TR | ημας ρ^{66,75}κB(D)(W) [0.5%] NU | long omission [0.2%] [homoioteleuton] § 9:6 επεχρισεν f³⁵ W [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 αυτου ρ⁶⁶⁽⁷⁵⁾κ(A)(D)N [2%] NU | επεθηκεν C [1%] | επεθηκεν αυτου B * 9:6 του τυφλου f³⁵ A,C,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75}κB [2%] NU | αυτου D,N † 9:8 τυφλος f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | προσαιτης ρ^{66,75}κA,B,C,D,N,W [10%] NU ‡ 9:9 δε οτι f³⁵ A,D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 κ [1%] | — ρ^{66,75}B,C,W [1%] NU | 2 N § 9:9 ομοιος f³⁵ A,D,N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ελεγον ουχι αλλα 1 ρ⁶⁶κC,W [0.5%] NU | ελεγον ουχι αλλ 1 ρ⁷⁵B [0.5%] | ουχι αλλ 1 [1%]

10 Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, «Πῶς* ἀνεώχθησάν† σου‡ οἱ ὀφθαλμοί;» 11 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν· «Ἄνθρωπος§ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι,* <Ὑπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ† Σιλωὰμ καὶ νίψαι.> Ἀπελθὼν δὲ‡ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα.» 12 Εἶπον οὖν§ αὐτῷ, «Ποῦ ἐστὶν ἐκεῖνος;» Λέγει, «Οὐκ οἶδα.»

The man is excommunicated

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους τὸν ποτε τυφλόν. 14 (Ἦν δὲ σάββατον ὅτε* τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἀνέωξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς.) 15 Πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς,† καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω.»

* 9:10 πως f³⁵ p⁷⁵A,B,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ουν p⁶⁶κC,D,N [1%] [NU] † 9:10 ανεωχθησαν f³⁵ A [75%] CP,HE,RP,OC,TR | ηνεωχθησαν p^{66,75}κB,C,D,N,W [25%] NU ‡ 9:10 σου rell | σοι [15%] some TRs | — p⁶⁶ § 9:11 και ειπεν ανθρωπος f³⁵ A,N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ο 3 ο p⁶⁶κB [1.5%] NU | 3 ο p⁷⁵C [0.5%] | 3 D,W * 9:11 μοι f³⁵ p⁷⁵A,D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 οτι p⁶⁶κB [0.5%] NU † 9:11 την κολυμβηθραν του f³⁵ A,N (97.6%) CP,HE,RP,OC,TR | τον p^{66,75}κB,D,W (2.1%) NU | — (0.4%) ‡ 9:11 δε f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ουν p^{66,75}κB,D,N,W [3%] NU § 9:12 ειπον ουν f³⁵ N [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ειπαν 2 p⁶⁶D | 1 A | και 1 p⁷⁵ [2%] | και ειπαν κB,W [alone] NU * 9:14 οτε f³⁵ A,D,N (99.1%) CP,HE,RP,OC,TR | εν η ημερα p^{66,75}κB,W (0.9%) NU † 9:15 επεθηκεν μου (μοι N CP) επι τους οφθαλμους f³⁵ p^{66,75}κB(N) [95%] (CP)HE,RP,OC,NU | 13452 D [5%] TR | 21345 A

16 Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, «Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστιν παρὰ τοῦ Θεοῦ,† ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ.» Ἄλλοι§ ἔλεγον, «Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν;» Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.
17 Λέγουσιν οὖν* τῷ τυφλῷ πάλιν, «Σὺ τίτ' λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἠνοιξέν† σου τοὺς ὀφθαλμούς;» Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι «Προφήτης ἐστίν.»

18 Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν§ καὶ ἀνέβλεψεν, ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος.
19 Καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες· «Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;»* 20 Ἀπεκρίθησαν δὲ† αὐτοῖς‡ οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον· «Οἶδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. 21 Πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἶδαμεν, ἢ τίς ἠνοιξεν

† 9:16 ουτος ο ανθρωπος ουκ εστιν παρα του (-τ. A) θεου f³⁵ (A) [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 4516823 p^{66,75} κB,D,N,W [5%] NU
§ 9:16 αλλοι f³⁵ p^{66,75} A,N [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 δε κB,D,W [3%] [NU] * 9:17 ουν f³⁵ p^{66,75} κA,B,(D)N,W [30%] CP,NU | — [70%] HE,RP,OC,TR † 9:17 συ τι f³⁵ p⁷⁵ A,D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 κB [0.5%] NU | — p⁶⁶ ‡ 9:17 ηνοιξεν f³⁵ p⁶⁶ κA [88%] CP,HE,RP,OC,TR | ηνεωξεν p⁷⁵ B,W [2%] NU | ανεωξεν [10%] | ηνυξεν D | ανεωξεν N § 9:18 τυφλος ην f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 p^{66,75} κB,N,W [1%] NU | — D * 9:19 αρτι βλεπει f³⁵ p⁶⁶ A(N) (98.6%) CP,HE,RP,OC,TR | 21 p⁷⁵ κB,D,W (1%) NU | five other variants (0.4%) † 9:20 δε f³⁵ A,N [85%] CP,HE,RP,OC | ουν p^{66,75} κB [5%] NU | — D,W [10%] TR ‡ 9:20 αυτοις f³⁵ A,D,N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB,W [5%] NU

αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἶδαμεν. Αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε. § Αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ* λαλήσει.» 22 Ταῦτα εἶπον† οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους, ἥδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπον‡ ὅτι «Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.» §

24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον* ὃς ἦν τυφλὸς καὶ εἶπον† αὐτῷ· «Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ· ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος‡ ἀμαρτωλὸς ἐστίν.» 25 Απεκρίθη οὖν§ ἐκεῖνος καὶ εἶπεν*· «Εἰ ἀμαρτωλὸς ἐστίν, οὐκ οἶδα. Ἐν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν, ἄρτι βλέπω.» 26 Εἶπον δὲ† αὐτῷ

§ 9:21 αὐτος ηλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε f³⁵ A(N) [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 123 ϣ⁷⁵κ | 4523 ϣ⁶⁶B(D) [2%] NU | 23 W * 9:21 εαυτου *rell* | αὐτου D [20%] TR † 9:22 εἶπον *rell* | εἶπαν κ [alone] NU ‡ 9:23 εἶπον f³⁵ ϣ⁶⁶A,N,W [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | εἶπαν ϣ⁷⁵κB,D [0.5%] NU | — [1%] § 9:23 ἐρωτήσατε f³⁵ A [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ἐπερωτήσατε ϣ^{66,75}κB,W [0.5%] NU | ἐρωτατε D | ἐρωτησεται N * 9:24 ἐκ δευτερου τον ανθρωπον f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 3412 ϣ^{66,75}κB,W [1%] NU | αὐτον 12 D † 9:24 εἶπον f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | εἶπαν ϣ^{66,75}κB,D,N,W [1%] NU ‡ 9:24 ο ανθρωπος ουτος f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 ϣ^{66,75}(κ)B,W [0.5%] NU § 9:25 ουν *rell* | — [15%] * 9:25 και εἶπεν f³⁵ N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϣ^{66,75}κA,B,D,W [2%] NU † 9:26 δε f³⁵ A [95%] CP,HE,RP,OC,TR | ουν ϣ^{66,75}B,D,N,W [5%] NU | — κ

πάλιν·‡ «Τί ἐποίησέν σοι; Πῶς ἀνέωξεν§ σου τοὺς ὀφθαλμούς;» 27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς· «Εἶπον ὑμῖν ἤδη, καὶ οὐκ ἤκούσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταῖ* γενέσθαι;» 28 Ἐλοιδόρησαν† αὐτὸν καὶ εἶπον· «Σὺ εἶ μαθητῆς ἐκείνου,‡ ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως§ ἐσμὲν μαθηταί. 29 Ἡμεῖς οἶδαμεν ὅτι Μωσεῖ* λελάληκεν ὁ Θεός· τοῦτον δέ—οὐκ οἶδαμεν πόθεν ἐστίν.» 30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Ἐν γὰρ τούτῳ† θαυμαστόν ἐστιν—ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἶδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἀνέωξεν‡ μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 Οἶδαμεν δὲ§ ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ Θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ’ ἐάν τις θεοσεβῆς ἧ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ*, τούτου ἀκούει. 32 Ἐκ

‡ 9:26 παλιν f³⁵ p⁶⁶A [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁷⁵κB,D,W [0.5%] NU § 9:26 ανεωξεν f³⁵ [30%] CP | ηνεωξεν p^{66v,75}N,W [2%] | ηνοιξεν A,B [63%] HE,RP,OC,TR,NU | ηνυξεν κD [5%]
 * 9:27 αυτου μαθηται *rell* | 21 p⁶⁶κD [30%] † 9:28 ελοιδορησαν f³⁵ p⁶⁶A [92%] CP,HE,RP,OC | και 1 p⁷⁵κB,W [0.5%] NU | 1 ουν [5%] TR | οι δε 1 D,N [2.5%] ‡ 9:28 ει μαθητης εκεινου f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 213 p⁷⁵κA,B(N)W [1.5%] NU | 231 p⁶⁶D [0.5%] § 9:28 μωσεως f³⁵ A,B,N [98%] CP,HE,RP,TR | μωυσεως p⁷⁵κD,W [2%] OC,NU * 9:29 μωσει f³⁵ A,N [50%] CP,HE | μωση [48%] RP,TR | μωσει p^{66,75}κB,D,W [1%] OC,NU | μωση [1%] † 9:30 γαρ τουτω f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 το p⁽⁶⁶⁾⁷⁵κB,N,W [1%] NU | 1 τουτο [2%] | 2 ουν D ‡ 9:30 ανεωξεν f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ηνοιξεν p^{66,75}κB,D [0.5%] NU | ηνεωξεν N,W [0.5%] § 9:31 δε f³⁵ A,N,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}κB,D [2%] NU * 9:31 ποιη *rell* | ποιει [15%]

τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέν† τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. ³³ Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ Θεοῦ οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν.» ³⁴ Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον‡ αὐτῶ, «Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλως,§ καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς;» Καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

³⁵ Ἦκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.* καὶ εὐρῶν αὐτόν, εἶπεν αὐτῶ,† «Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ;»‡ ³⁶ Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, «Καὶ τίς ἐστίν, Κύριε,§ ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν;» ³⁷ Εἶπεν δὲ* αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς, «Καὶ ἐώρακας† αὐτόν καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν.» ³⁸ Ὁ δὲ ἔφη, «Πιστεύω, Κύριε.» Καὶ προσεκύνησεν αὐτῶ. ³⁹ Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, «Εἰς κρῖμα ἐγὼ εἰς τὸν

† 9:32 ηνοιξεν f³⁵ p⁶⁶κA [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ηνεωξεν B,N,W [0.5%] NU | ανεωξεν p⁷⁵ [1.5%] | ηνυξε D ‡ 9:34 ειπον f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ειπαν p^{66,75}κB(D)W [1%] NU § 9:34 ολως f³⁵ [25%] | ολος p⁷⁵κA,B,D,W [75%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | ο λογος p⁶⁶ * 9:35 ηκουσεν ο ιησους οτι εξεβαλον αυτον εξω f³⁵ p⁶⁶A,D,W (88.3%) CP,HE,RP,OC,TR | 134567 p⁷⁵κB (0.4%) NU | two other variations (0.2%) | — (11%) [The omission is an obvious case of homoioteleuton—the last three words are identical.] † 9:35 αυτω f³⁵ p⁶⁶A (99.4%) CP,HE,RP,OC,TR | — p⁷⁵κB,D,W (0.6%) NU ‡ 9:35 θεου f³⁵ A (99.6%) CP,HE,RP,OC,TR | ανθρωπου p^{66,75}κB,D,W (0.4%) NU § 9:36 απεκριθη εκεινος και ειπεν και τις εστιν κυριε f³⁵ [97.5%] CP,HE,RP,OC,NU | 1234678 [2%] TR | 567 εφη 8 p⁷⁵B,W | 12678 A | 1234867 κ | 12567 εφη 8 p⁶⁶ * 9:37 δε f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75}(κ)B(D)W [1%] NU † 9:37 εωρακας f³⁵ κA,D [80%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | εορακας p^{66,75}B,W [20%] | two other spellings

κόσμον τοῦτον ἤλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.»

⁴⁰ Καὶ † ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ § καὶ εἶπον αὐτῶ, «Μὴ καὶ ἡμεῖς* τυφλοὶ ἐσμεν;» ⁴¹ Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἰ τυφλοὶ ἦτε οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι <Βλέπομεν,> ἡ οὖν † ἁμαρτία ὑμῶν μένει.

10

Jesus the Shepherd

A true shepherd

¹ » Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν ἀγλήν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ ληστής. ² Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἐστὶν τῶν προβάτων. ³ Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει· καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ* κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά. ⁴ Καὶ † ὅταν

† 9:40 καὶ f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75} κB,W [1%] NU
 | δε D | ουν [1%] § 9:40 οντες μετ αυτου f³⁵ A [97%]
 CP,HE,RP,OC,TR | 231 ϕ^{66,75} κB,D,W [3%] NU * 9:40 ημεις
 rell | υμεις CP † 9:41 η ουν f³⁵ A [95%] CP,HE,RP,OC,TR |
 1 κB [3%] NU | και 1 ϕ⁷⁵ | 1 αι ϕ⁶⁶ | αι D,W [1%] | 121 [1%]
 * 10:3 καλει f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | φωνει ϕ^{66,75} κA,B,D,W
 [2%] NU † 10:4 και f³⁵ A,D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | δε [3%] |
 — ϕ^{66,75} κB,W [2%] NU

τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλλη,‡ ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἶδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ⁵ Ἀλλοτριῶ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν,§ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἶδασιν τῶν ἀλλοτριῶν τὴν φωνήν.» ⁶ Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.

The Door

⁷ Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.* «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι† ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. ⁸ Πάντες ὅσοι ἤλθον πρὸ ἐμοῦ‡ κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί, ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. ⁹ Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα. Δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὐρήσει. ¹⁰ Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ, καὶ θύσῃ, καὶ ἀπολέσῃ. Ἐγὼ ἤλθον ἵνα ζωῆν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν ἔχωσιν.

‡ 10:4 προβατα εκβαλλη f³⁵ [50%] | 1 εκβαλη A [45%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 εκβαλει [3%] | παντα εκβαλη ρ⁷⁵B,W [2%] NU | εκβαλη παντα ρ⁶⁶ | εκβαλη κ [All the verbs in verses 3 and 4 are in the present tense.] § 10:5 ακολουθησωσιν f³⁵ ρ^{6v,66,75}κ,W [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ακολουθησουσιν A,B,D [3%] NU * 10:7 παλιν αυτοις ο ιησους f³⁵ D (84.4%) CP,HE,RP,OC,TR | 2134 κA (9.2%) | 2341 (1.6%) | 234 ρ^{45,66}W (3%) | 134 ρ⁷⁵ (0.5%) NU | 12 (0.5%) | 14 B (alone) | — (0.2%) | long omissions (0.4%) [homoioteleuton] † 10:7 οτι f³⁵ ρ⁶⁶κA,D,W (73.2%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | — ρ⁷⁵B (26.8%) ‡ 10:8 ηλθον προ εμου f³⁵ ρ⁶⁶A,B,D,W [45%] OC[NU] | 231 [5%] TR | 1 ρ⁷⁵κ [50%] CP,HE,RP

The Good Shepherd

11 »Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. 12 Ὁ μισθωτὸς δέ, § καὶ οὐκ* ὦν ποιμὴν, οὗ οὐκ εἰσὶν† τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφήσιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. ‡ 13 Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει § ὅτι μισθωτὸς ἐστὶν καὶ οὐ μέλει* αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων.

14 »Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν. † 15 Καθὼς γινώσκει με ὁ Πατήρ, καὶ γὰρ γινώσκω τὸν Πατέρα, καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης· κάκεῖνά με δεῖ ‡ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν· § καὶ

§ 10:12 μισθωτος δε f³⁵ A [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ϣ⁶⁶ κD [3%] | 1 ϣ^{45,75} B,W [2%] NU * 10:12 ουκ rell | ουχ CP † 10:12 εισιν f³⁵ D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | εστιν ϣ^{45,66,75} κA,B,W [5%] NU ‡ 10:12 τα προβατα f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϣ^{45,66,75} κB,D,W [3%] NU § 10:13 ο δε μισθωτος φευγει f³⁵ (A) [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϣ^{45,66,75} κB,D,W [3%] NU * 10:13 μελει rell | μελλει [30%] † 10:14 γινωσκομαι υπο των εμων f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | γινωσκουσιν με τα εμα ϣ⁽⁴⁵⁾⁶⁶⁽⁷⁵⁾ (κB)W [1%] NU | γεινωσιν εμε τα εμα D ‡ 10:16 με δει f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ϣ^{45,66,75} κB,D,W [3%] NU § 10:16 ακουσουσιν f³⁵ ϣ^{66,75} B,D (60.9%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | ακουσωσιν κA,W (38.1%) | ακουουσιν (0.5%) | ακουσονται (0.2%) | four other variants (0.3%)

γενήσεται* μία ποιμνή, εἷς ποιμήν.

17 »Διὰ τοῦτο ὁ Πατήρ με† ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχὴν μου ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 Οὐδεὶς αἶρει αὐτήν ἀπ’ ἐμοῦ, ἀλλ’ ἐγὼ τίθημι αὐτήν ἀπ’ ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι‡ αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ Πατρὸς μου.»

19 Σχίσμα οὖν§ πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. 20 Ἐλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν· «Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται. Τί αὐτοῦ ἀκούετε;» 21 Ἄλλοι ἔλεγον· «Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου. Μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοίγειν;»*

“My sheep hear my voice”

22 Ἐγένετο δὲ† τὰ Ἐγκαίρια ἐν‡ Ἱεροσολύμοις, καὶ χειμῶν§ ἦν. 23 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, ἐν τῇ Στοᾷ*

* 10:16 γενήσεται f³⁵ p⁶⁶κA (97.9%) CP,HE,RP,OC,TR | γενήσονται p⁴⁵B,D,W (1.9%) NU | two other variants (0.2%)
 † 10:17 ο πατηρ με f³⁵ A,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 p^{66,75}κB,D [1%] NU ‡ 10:18 θειναι rell | θηναι [10%]
 § 10:19 ουν f³⁵ p⁶⁶A(D) (98.7%) CP,HE,RP,OC,TR | — p⁷⁵κB,W (1.3%) NU * 10:21 ανοιγειν f³⁵ A(D) [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ανοιξαι p⁶⁶κB,W [3%] NU † 10:22 δε f³⁵ p⁶⁶κA(D) [98%] CP,HE,RP,OC,TR | τοτε p⁷⁵B,W [1%] NU | — [1%]
 ‡ 10:22 εν f³⁵ p⁴⁵κD [90%] CP,HE,RP | 1 τοις p⁶⁶A,B,W [10%] OC,TR,NU § 10:22 και χειμων f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 p^{66,75}κB,D,W [3%] NU | 2 δε p⁴⁵ * 10:23 στοα f³⁵ κA,D [85%] CP,HE,RP | 1 του p^{66,75}B,W [15%] OC,TR,NU

Σολομῶνος.† 24 Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ· «Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπέ ἡμῖν παρρησίᾳ.» 25 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε. Τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς μου— ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 26 Ἀλλ' † ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, οὐ γάρ § ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν.* 27 Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,† κάγω γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι. 28 Κάγω ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς, † καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ οὐχ ἄρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρὸς μου. 29 Ὁ Πατήρ μου, ὃς § δέδωκέν μοι, μεῖζων πάντων* ἐστίν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἄρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ Πατρὸς μου.† 30 Ἐγὼ καὶ ὁ Πατήρ ἐν ἑσμεν.»

† 10:23 σολομωνος f³⁵ p^{45,66} κB,D [80%] CP,HE,RP,OC,NU
 | σολομωντος A,W [20%] TR † 10:26 αλλ f³⁵ D [95%]
 CP,HE,RP,OC,TR | αλλα p^{66,75} κA,B,W [5%] NU § 10:26 ου γαρ
 f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | οτι ουκ p^{66,75} κB,D,W [3%] NU
 * 10:26 καθως ειπον υμιν f³⁵ p⁶⁶ A,D (95.4%) CP,HE,RP,OC,TR
 | — p⁷⁵ κB,W (4.6%) NU † 10:27 ακουει f³⁵ p⁷⁵ A,D [97%]
 CP,HE,RP,OC,TR | ακουουσιν p⁶⁶ κB,W [3%] NU † 10:28 ζωνη
 αιωνιον διδωμι αυτοις f³⁵ p⁶⁶ A,D (98.4%) CP,HE,RP,OC,TR |
 3412 p⁷⁵ κB,W (1.6%) NU § 10:29 ος f³⁵ p^{66,75} A (97.6%)
 CP,HE,RP,OC,TR | ο κB,D,W (0.7%) NU | ους (1.1%) | ως (0.3%)
 | long omissions (0.4%) (p^{66,75} 4.8% have εδωκεν.) * 10:29
 μειζων παντων f³⁵ (p⁶⁶) (98%) CP,HE,RP,OC,TR | 21 κD,W (0.8%)
 | μειζον 2 A (0.5%) | 2 μειζον B (0.4%) NU | long omissions
 (0.3%) (p⁷⁵ joins 21, but the crucial vowel is missing.) † 10:29
 μου f³⁵ A,D,W (99.1%) CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66,75} κB (0.9%) NU

31 Ἐβάστασαν οὖν † πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. 32 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν § ἐκ τοῦ Πατρός μου.* Διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με;» † 33 Ἀπεκρίθησαν αὐτῶ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, † «Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας· καὶ ὅτι σύ, ἄνθρωπος ὢν, ποιεῖς σεαυτὸν Θεόν.» 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· § «Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν,* <Ἐγὼ εἶπα, † θεοὶ ἐστε>; 35 Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεοὺς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο—καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ Γραφή— 36 ὃν ὁ Πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι <βλασφημεῖς,> ὅτι εἶπον, <Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἰμι>; 37 Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ Πατρός μου, μὴ πιστεύετε μοι. 38 Εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ

† 10:31 οὖν f³⁵ p⁶⁶A(D) (98.7%) CP, HF, RP, OC, TR | — (p⁴⁵)κB, W (1.3%) NU § 10:32 καλα εργα εδειξα υμιν f³⁵ p⁶⁶D (87.7%) CP, HF, RP, OC, TR | 234 W (0.8%) | 134 (1.3%) | 2134 p^{45v}κA (9.7%) NU | 2341 B (0.2%) | 1342 (0.2%) | 3421 p^{75v} (alone)
 * 10:32 μου f³⁵ p⁶⁶A, W (99.4%) CP, HF, RP, OC, TR | — κB, D (0.4%) NU | long omissions (0.2%) (Both p⁴⁵ & ⁷⁵ have lacunae, but there is enough space for the pronoun.) † 10:32 λιθαζετε με f³⁵ (p⁶⁶A, W)D (98.9%) CP, HF, RP, OC, TR | εμε 1 p⁴⁵κB (1.1%) NU † 10:33 λεγοντες f³⁵ D [90%] CP, HF, RP, OC, TR | — p^{45,66}κA, B, W [10%] NU § 10:34 αυτοις ο ιησους f³⁵ p⁷⁵κA [99.5%] CP, HF, RP, OC, TR [NU] | 13 p⁴⁵B, W | 3 και ειπεν 1 p⁶⁶ | 123 και ειπεν D * 10:34 υμων f³⁵ A [98.5%] CP, HF, RP, OC, TR | 1 οτι p^{66,75}B, W [1%] NU | οτι p⁴⁵(κ)D [0.5%] † 10:34 ειπα f³⁵ p^{45,66,75}κB, W [70%] CP, HF, RP, OC, TR, NU | ειπον A, D [30%]

μη πιστεύητε, † τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, § ἵνα γινῶτε καὶ πιστεύσητε* ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ Πατήρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.» †

39 Ἐζήτουν οὖν † πάλιν πιάσαι αὐτόν, § καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

The last three months

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν* πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. 41 Καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν καὶ ἔλεγον ὅτι «Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν † οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν.» 42 Καὶ

† 10:38 πιστευητε f³⁵ p^{45,75}_B [89%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | πιστευετε A [10%] | πιστευεται xW [0.5%] | πιστευηται p⁶⁶ | θελετε πιστευειν D § 10:38 πιστευσατε f³⁵ p⁴⁵_A [95%] CP,HE,RP,OC,TR | πιστευσαται p⁶⁶ | πιστευετε p⁷⁵_B [5%] NU | πιστευεται xD,W * 10:38 πιστευσητε f³⁵ A (94.7%) CP,HE,RP,OC,TR | πιστευητε x (1.3%) | γνωσκητε p⁴⁵⁽⁶⁶⁾⁷⁵_B (1.4%) NU | γνωσκετε (W) (0.4%) | — D (0.4%) | long omissions (1.6%) [homoioteleuton] † 10:38 αυτω f³⁵ p⁴⁵_A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | τω πατρι p⁷⁵_xB,D,W [1%] NU | 1 πατρι p⁶⁶ † 10:39 ουν f³⁵ p⁶⁶_xA,W [75%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | δε p⁴⁵ | — p⁷⁵_vB [25%] | και D § 10:39 ουν παλιν πιασαι αυτον f³⁵ (18.9%) OC | 1243 p⁶⁶ (32.8%) CP,HE,RP,TR | 1423 A,W (12%) NU | 1432 (0.2%) | 2143 (0.2%) | 243 B (30.3%) | 423 (3.4%) | 143 (p⁴⁵)x (1.2%) | 43 D (0.6%) | six further variants (0.4%) * 10:40 παλιν f³⁵ p⁴⁵_xA,B,D,W (89.5%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | — p⁶⁶ (10.5%) † 10:41 σημειον εποιησεν f³⁵ p^{45,66,75}_xA,B,D (88.4%) CP,HE,RP,OC,TR,NU | 21 W (10.8%) | seven other variants (0.8%)

ἐπίστευσαν πολλοὶ[‡] ἐκεῖ εἰς αὐτόν. §

11

Lazarus of Bethany

¹ Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ² (Ἦν δὲ Μαρία* ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρω καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξίν ἐαυτῆς,† ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.) ³ Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, «Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.»

Jesus lets Lazarus die on purpose

⁴ Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, «Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτῆς.» ⁵ (Ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.) ⁶ Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. ⁷ Ἐπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς,‡ «Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.»

‡ 10:42 ἐπιστευσαν πολλοι f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 21
 ϕ^{45,66,75} κB,D(W) [3%] NU § 10:42 ἐκεἰ εἰς αὐτὸν f³⁵
 [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 ϕ^{66,75} κA,B,D,W [10%] NU | 23
 ϕ⁴⁵ * 11:2 μαρια f³⁵ ϕ⁶⁶ κA,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR
 | μαριαμ B [0.5%] NU † 11:2 εαυτης f³⁵ [40%] | αυτης
 ϕ^{45,66,75} κA,B,D,W [60%] CP,HE,RP,OC,TR,NU ‡ 11:7 μαθηταις
 rell | 1 αὐτου A,D [20%] CP

8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, «Ραββί, § νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;» 9 Ἀπεκρίθη* Ἰησοῦς· «Οὐχὶ δώδεκά ὥραί εἰσιν† τῆς ἡμέρας; Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. 10 Ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ.»

11 Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, «Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται, ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω‡ αὐτόν.» 12 Εἶπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, § «Κύριε, εἰ κεκοίμηται σωθήσεται.» 13 Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει. 14 Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ· «Λάζαρος ἀπέθανεν. 15 Καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ. Ἀλλὰ* ἄγωμεν πρὸς αὐτόν.» 16 Εἶπεν οὖν Θωμᾶς (ὁ λεγόμενος Δίδυμος) τοῖς συμμαθηταῖς, † «Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.»

§ 11:8 ραββι f³⁵ p^{75v} [90%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | ραββει p^{45,66} κA,B,C,D,W [10%] * 11:9 απεκριθη f³⁵ p^{66,75} κA,B,C,D,W [85%] CP,HE,RP,OC,NU | 1 ο p⁴⁵ [15%] TR † 11:9 ωραι εισιν f³⁵ p⁶⁶ κA,B,C,W [60%] CP,NU | 21 [40%] HE,RP,OC,TR | ωρας εχει D ‡ 11:11 εξυπνισω *rell* | εξυπνησω [15%] | εξυπνισαι D § 11:12 οι μαθηται αυτου f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 αυτω p^{66,75} B,C [8%] NU | αυτω 12 κD,W [2%] | αυτω A * 11:15 αλλα *rell* | αλλ B [20%] OC,TR † 11:16 συμμαθηταις f³⁵ p⁷⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | συνμαθηταις p⁶⁶ κA,B,C,D,W [5%] | μαθηταις [5%]

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς, εὔρεν αὐτὸν
 τέσσαρας ἡμέρας ἤδη † ἔχοντα ἐν τῷ μνημαίῳ.
 18 (Ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων,
 ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· 19 καὶ πολλοὶ §
 ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ *
 Μάρθαν καὶ Μαρίαν, † ἵνα παραμυθῆσονται †
 αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. §) 20 Ἡ οὖν
 Μάρθα, ὡς ἤκουσεν ὅτι * Ἰησοῦς ἔρχεται,
 ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία † δὲ ἐν τῷ οἴκῳ
 ἐκαθέζετο.

Martha

21 Εἶπεν οὖν † Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν·
 «Κύριε, εἰ ἦς ὧδε ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν
 ἐτεθνήκει. § 22 Ἀλλὰ * καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν

† 11:17 τέσσαρας ημερας ηδη f³⁵ [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR |
 132 p⁷⁵B,C [1%] NU | 312 p⁶⁶ | 12 A,D | τεσσαρες 23 κ | two
 other variants § 11:19 και πολλοι f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR
 | 2 δε p^{66,75}κB,C,D,W [1%] NU | 2 ουν [1%] * 11:19 τας
 περι f³⁵ A [99%] HE,RP,OC,TR | την p^{66,75v}κB,C,W [1%] CP,NU
 | — D | one other variant † 11:19 μαριαν f³⁵ p⁶⁶κA,W
 [99%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ p⁷⁵B,C,D [1%] NU † 11:19
 παραμυθησονται *rell* | παραμυθησονται [15%] § 11:19
 αυτων f³⁵ A,C [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{45,66,75}κB,D,W [1%]
 NU * 11:20 οτι f³⁵ p^{45,66,75}κA,B,C,D,W [90%] CP,HE,RP,NU
 | 1 ο [10%] OC,TR † 11:20 μαρια *rell* | μαριαμ [1%] NU
 † 11:21 ουν f³⁵ A [60%] CP,HE,RP | 1 η p^{66,75}κB,C,D,W [40%]
 OC,TR,NU § 11:21 ο αδελφος μου ουκ αν ετεθνηκει f³⁵ [95%]
 CP,HE,RP,OC,TR | 45 απεθανεν 123 p⁷⁵κB,C,W [0.5%] NU |
 12345 απεθανεν p^{45,66} [2%] | 451236 A | 45123 απεθανεν D
 | 45 απεθανεν 312 [1%] | two other variants [1%] * 11:22
 αλλα f³⁵ p^{45,66}A,D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁷⁵κB,C
 [1%]

αἰτήση τὸν Θεόν, δώσει σοι ὁ Θεός.» ²³ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου.» ²⁴ Λέγει αὐτῷ† Μάρθα, «Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.» ²⁵ Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· «Ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ. Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἂν ἀποθάνῃ, ζήσεται· ²⁶ καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο;» ²⁷ Λέγει αὐτῷ, «Ναί, Κύριε, ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ[‡] ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος.»

Mary

²⁸ Καὶ ταῦτα[§] εἰποῦσα, ἀπήλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαρίαν* τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς, λάθρα εἰποῦσα, «Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε.» ²⁹ Ἐκεῖνη† ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται[‡] ταχὺ καὶ ἔρχεται[§] πρὸς αὐτόν. ³⁰ (Οὕτω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν* τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. ³¹ Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ

† 11:24 αυτω f³⁵ p^{45,75} κA,W [85%] HE,RP,OC,TR | 1 η p⁶⁶ B,C,D [15%] CP,NU ‡ 11:27 ει rell | — OC § 11:28 ταυτα f³⁵ p⁶⁶ A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | τουτο p^{75v} κB,C,W [0.5%] NU * 11:28 μαριαν f³⁵ p^{45,66} κW [95%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ p^{75v} A,B,C(D) [5%] NU † 11:29 εκεινη f³⁵ p⁶⁶ A,D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 δε p⁷⁵ κB,C,W [2%] NU ‡ 11:29 εγειρεται f³⁵ p^{45,66} A [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ηγερθη p⁷⁵ κB,C,D,W [1.5%] NU § 11:29 ερχεται f³⁵ p^{45,66} A,D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ηρχετο p⁷⁵ κB,C,W [1%] NU * 11:30 ην εν f³⁵ A,D [96.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ετι 2 p⁷⁵ κB,C,W [2%] NU | 1 ετι επι p⁶⁶ [1%] | 1 επι p⁴⁵ [0.5%]

παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαρίαν† ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες‡ ὅτι «Υπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ.») 32 Ἡ οὖν Μαρία,§ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ * Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας,† λέγουσα αὐτῷ, «Κύριε, εἰ ἦς ὧδε οὐκ ἂν ἀπέθανέν μου‡ ὁ ἀδελφός.»

Jesus is troubled

33 Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτήν κλαίουσαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν. 34 Καὶ εἶπεν, «Ποῦ τεθείκατε αὐτόν;» Λέγουσιν αὐτῷ, «Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε.» 35 Ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. 36 Ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, «Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν.» 37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον,§ «Οὐκ ἠδύνατο* οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ;» 38 Ἰησοῦς οὖν,

† 11:31 μαριαν f³⁵ p⁶⁶ κA,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ p⁷⁵ B,C,D [1%] NU ‡ 11:31 λεγοντες f³⁵ p⁶⁶ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | δοξαντες κB,C,D,W [2%] NU | δοξαζοντες p^{75v} § 11:32 μαρια f³⁵ p^{45,66} κA,D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ p⁷⁵ B,C [1%] NU * 11:32 ο f³⁵ p⁴⁵ W [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶ κA,B,C,D [5%] NU † 11:32 αυτου εις τους ποδας f³⁵ p⁶⁶ A [78%] CP,HE,RP,OC | 2341 [20%] TR | 1 προς 34 κB,C,W [2%] NU | προς 341 D ‡ 11:32 απεθανεν μου f³⁵ p^{45v} A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 p^{66,75} κB,C(D)W [1%] NU § 11:37 ειπον f³⁵ p^{(66)75v} B,C(D)W [95%] CP,HE,RP,OC,TR | ειπαν κ [alone] NU | ελεγον A [5%] * 11:37 ηδυνατο f³⁵ κA [99%] CP,HE,RP,OC,TR | εδυνατο p⁶⁶ B,C,D,W [1%] NU

πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ, ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον.

Jesus raises Lazarus from the dead

Ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. ³⁹ Λέγει ὁ Ἰησοῦς, «Ἄρατε τὸν λίθον.» Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος, † Μάρθα, «Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γὰρ ἐστίν.» ⁴⁰ Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, «Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσης ὄψει ‡ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ;» ⁴¹ Ἦραν οὖν τὸν λίθον οὗ ἦν ὁ τεθνηκῶς κείμενος. § Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρην τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν· «Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ⁴² Ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιστώτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.» ⁴³ Καὶ ταῦτα εἰπὼν, φωνῆ μεγάλης ἐκράυγασεν, «Λάζαρε, δεῦρο ἕξω.» ⁴⁴ Καὶ* ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκῶς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε † ὑπάγειν.»

The reaction

† 11:39 τεθνηκotos f³⁵ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | τετελευτηκotos κA,B,C(D)W [1%] NU | τετελευκotos ϕ⁶⁶ | τελευτηκotos [2%] ‡ 11:40 οψει f³⁵ [70%] CP,HE,RP,OC,TR | οψη ϕ⁶⁶κA,B,C,D,W [30%] NU § 11:41 ου ην ο τεθνηκως κειμενος f³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 A [2%] | — ϕ^{66,75}κB,C,D,W [2%] NU * 11:44 και f³⁵ ϕ^{45v}κA,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66,75}B,C [0.5%] NU | 1 ευθως D † 11:44 αφετε f³⁵ (κ)A,D(W) [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 αυτου ϕ⁴⁵⁽⁶⁶⁾⁷⁵B,C [1%] NU

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, † καὶ θεασάμενοι ἃ § ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, * ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς ὅσα † ἐποίησεν ὁ † Ἰησοῦς. 47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον· «Τί ποιοῦμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ. § 48 Ἐὰν ἀφώμεν αὐτὸν οὕτως, * πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος.»

49 Εἷς δὲ τις ἐξ αὐτῶν, Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, «Ἑμεῖς οὐκ οἶδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ διαλογιζεσθε † ὅτι συμφέρει ἡμῖν † ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται.» 51 (Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ

† 11:45 μαριαν f³⁵ ρ^{45,66} κA,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ ρ⁶ B,C,D [0.5%] NU § 11:45 α *rell* | οσα CP | ο ρ⁶⁶ B,C,D [1%] * 11:45 ο ιησους f³⁵ D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 κ | — ρ^{6,45,66} A,B,C,W [2%] NU † 11:46 οσα f³⁵ A [29%] | α ρ⁶⁶ κB [70%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | ο C,D [1%] † 11:46 ο f³⁵ κA,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{6,66} B,C,D [0.5%] NU § 11:47 σημεια ποιει f³⁵ D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ρ^{45v,66} κA,B,W [2%] NU * 11:48 ουτως f³⁵ ρ^{45,66} κA,B,D,W [50%] CP,RP,NU (Just for the record, *sigma* before consonant.) † 11:50 διαλογιζεσθε f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | λογιζεσθε ρ⁶⁶ κA,B,D,W [2%] NU † 11:50 ημιν f³⁵ A,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | υμιν ρ^{45,66} B,D [2%] NU | — κ

ἐκείνου προεφήτευσεν[§] ὅτι ἔμελλεν ὁ * Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους·⁵² καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα[†] συναγάγῃ[‡] εἰς ἓν.)⁵³ Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλευσαντο[§] ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

A tactical withdrawal

⁵⁴ Ἰησοῦς οὖν* οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν. Κάκεῖ διέτριβεν[†] μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.[‡]

The Passover is near

⁵⁵ Ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς.⁵⁶ Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἑ[§] ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, «Τί ὑμῖν

§ 11:51 προεφητευσεν f³⁵ A,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR |
επροφητευσεν ρ^{45,66} κB,D [1%] NU * 11:51 ο f³⁵ [35%]
CP,OC,TR | — ρ^{45,66} κA,B(D,W) [65%] HE,RP,NU † 11:52
διεσκορπισμενα *rell* | διασκορπισμενα CP | εσκορπισμενα
ρ^{45,66} D ‡ 11:52 συναγαγη *rell* | συναγαγει [1%] CP § 11:53
συνεβουλευσαντο f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | εβουλευσαντο
ρ^{45,66,75} κB,D,W [2%] NU * 11:54 ησους ουν f³⁵ A,D
[97%] CP,HE,RP,OC,TR | ο 21 ρ^{75v} κB,W [3%] NU | ο δε 1
ρ⁶⁶ † 11:54 διετριβεν f³⁵ (ρ⁴⁵)A,D [99%] CP,HE,RP,OC,TR
| εμεινεν ρ^{66,75} κB,W [1%] NU ‡ 11:54 αυτου f³⁵ A [98%]
CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶ κB,D,W [2%] NU § 11:56 μετ *rell* |
μετα [1%] CP

δοκεῖ*—ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;»
 57 Δεδώκεισαν δὲ καὶ τὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ
 Φαρισαῖοι ἐντολήν, † ἵνα ἐάν τις γνῶ ποῦ
 ἔστιν, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

The last week

12

Mary anoints Jesus' feet

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς, πρὸ ἕξ ἡμερῶν τοῦ Πάσχα,
 ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος
 (ὁ τεθνηκώς,* ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν). †
 2 Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ—καὶ ἡ
 Μάρθα διηκόνει, ὃ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν † τῶν
 ἀνακειμένων συνδ' αὐτῷ. 3 Ἡ οὖν Μαρία,*
 λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου, πιστικῆς
 πολυτίμου, ἤλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ,
 καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας
 αὐτοῦ. Ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ
 μύρου.

Judas has a problem

* 11:56 ὑμιν δοκεῖ f³⁵ [20%] | 21 ρ^{45v,66,75v} κA,B,W [80%]
 CP,HE,RP,OC,TR,NU | δοκεῖτε D | two other variants † 11:57
 καὶ f³⁵ D [90%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} κA,B,W [10%] NU
 † 11:57 ἐντολήν f³⁵ ρ^{66A,D} [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ἐντολας
 κB,W [3%] NU * 12:1 ο τεθνηκως f³⁵ ρ^{66A,D} [99.5%]
 CP,HE,RP,OC,TR | — κB,W [0.5%] NU † 12:1 ἐκ νεκρων
 f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 ἰησους ρ^{66B} [alone] NU | 12
 ο ἰησους A,D,W [5%] | ἰησους 12 κ † 12:2 ἦν f³⁵ A,D,W
 [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ἐκ κB [0.5%] NU | ἐκ ρ⁶⁶ § 12:2
 ἀνακειμενων συν *rell* | συνανακειμενων W [10%] TR * 12:3
 μαρια f³⁵ ρ⁶⁶ κA,D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ B [1%] NU

4 Λέγει οὖν† εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης‡ (ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι), 5 «Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς;» 6 (Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν§ αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτῃς ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν, καὶ* τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν.) 7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς· «Ἄφες αὐτήν·† εἷς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν‡ αὐτό. 8 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.»

Lazarus is a problem

9 Ἐγὼ οὖν§ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν· καὶ ἦλθον, οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

† 12:4 οὖν f³⁵ A,D,Q [99%] CP,HE,RP,OC,TR | δε ρ⁶⁶ κB,W [0.5%] NU | — [0.5%] ‡ 12:4 εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἰουδας σιμωνος ἰσκαριωτης f³⁵ A [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1234567 ο 8 [1%] | 6 ο 812345 κ [0.5%] [NU] | 6 ο 81345 ρ^{66,75v} B,W [1%] | 1345678 Q | three other variants § 12:6 ἐμελεν f³⁵ ρ^{66,75} κA,B,D,Q,W [40%] HE,RP,OC,TR,NU | ἐμελλεν f³⁵ pt [60%] CP | one other variant * 12:6 εἶχεν καὶ f³⁵ ρ^{66A} [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | εχων ρ⁷⁵ κB,D,Q,W [1%] NU | εχων 2 [0.5%] † 12:7 αὐτην f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ἵνα ρ^{66,75} κB,D,Q,W [2%] NU | 1 οτι [1%] ‡ 12:7 τετηρηκεν f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | τηρηση ρ^{66,75} κB(D)Q,W [2%] NU § 12:9 οὖν f³⁵ ρ^{66,75} A,Q [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ο κB,W [0.5%] [NU] | δε (D)

The 'Triumphal' Entry

12 Τῆ ἐπαύριον* ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται ὁ † Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν‡ αὐτῶ. Καὶ ἔκραζον·§ «Ὡσαννά.» «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου.»* «Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.» 14 Εὐρῶν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν† ἐπ' αὐτῶ·‡ καθὼς ἐστὶν γεγραμμένον· 15 «Μὴ φοβοῦ, θύγατερ§ Σιών· ἰδοὺ, ὁ Βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.» 16 (Ταῦτα δὲ* οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ† τὸ πρῶτον· ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη

* 12:12 επαυριον f³⁵ κA,D,Q,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | επαυριον ο ρ⁶⁶B [0.5%] NU † 12:12 ο f³⁵ ρ^{66,75}B [40%] CP,TR,NU | — κ(A)D,Q,W [60%] HE,RP,OC ‡ 12:13 απαντησιν f³⁵ A [38%] | υπαντησιν ρ^{66,75}κB,Q,W [60%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | συναντησιν D [2%] [Moulton & Milligan (p. 53) opine that απαντησις “seems to have been a kind of *t.t.* for the official welcome of a newly arrived dignitary—a usage which accords excellently with its NT usage”.] § 12:13 εκραζον f³⁵ A [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | εκραυγαζον ρ⁷⁵κD,W [1%] NU | εκραυγασαν ρ⁶⁶B,Q [0.5%] * 12:13 κυριου f³⁵ A [95%] CP,HE,RP,OC | 1 ο ρ⁶⁶D [4%] TR | 1 και ο ρ⁷⁵κB,Q,W [1%] [NU] † 12:14 εκαθισεν *rell* | εκαθησεν [10%] CP ‡ 12:14 αυτω f³⁵ [30%] CP | αυτο ρ^{66,75}κA,B,D,Q,W [70%] HE,RP,OC,TR,NU [The dative fits better with verse 15 than does the accusative.] § 12:15 θυγατερ f³⁵ κ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | θυγατηρ ρ⁶⁶A,B,D,Q,W [3%] NU * 12:16 δε f³⁵ A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶κB,Q,W [0.5%] NU † 12:16 οι μαθηται αυτου f³⁵ ρ⁶⁶A,D,Q,W [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 ρ⁷⁵κB [0.5%] NU | 12 [2%]

ὁ † Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ.)

17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 18 Διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ § ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσεν* τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. 19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτούς· «Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε, ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπήλθεν.»

Some Greeks

20 Ἦσαν δέ τινες Ἑλληνας † ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ. 21 Οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες, «Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν.» 22 Ἐρχεται † Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, καὶ πάλιν § Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος* λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς

† 12:16 ο f³⁵ D,W [80%] CP,HE,OC,TR | — ρ^{66,75} κA,B,Q [20%] RP,NU § 12:18 και υπηνητησεν αυτω f³⁵ κA(D)Q,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | 23 ρ^{66,75} [1%] | 231 B * 12:18 ηκουσεν f³⁵ [90%] CP,HE,RP,TR | ηκουσαν ρ^{66,75} κA,B,D,Q,W [10%] OC,NU † 12:20 τινες ελληνες f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ρ^{66,75} κB,Q,W [3%] NU | και 21 D † 12:22 ερχεται f³⁵ κA,D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ο ρ^{66,75} B [1%] NU § 12:22 και παλιν f³⁵ ρ⁶⁶ W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ερχεται ρ⁷⁵ A,B [0.5%] NU | 12 ερχεται κ [0.5%] | 2 D * 12:22 φιλιππος f³⁵ ρ⁶⁶ D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 και ρ⁷⁵ κA,B [1%] NU

ἀπεκρίνατο† αὐτοῖς λέγων· «Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἄνθρώπου. 24 Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἐάν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου, πεσὼν εἰς τὴν γῆν, ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐάν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. 25 Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει‡ αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις,§ ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται. Καί,* ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ Πατήρ.

A Voice out of Heaven

27 »Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται, καὶ τί εἶπω —〈Πάτερ, σῶσον με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης〉; Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην — 28 〈Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα.〉» Ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, «Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δοξάσω.» 29 Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἐστῶς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγυμέναι. Ἄλλοι ἔλεγον, «Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν.» 30 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν·†

† 12:23 ἀπεκρίνατο f³⁵ A,D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | αποκρινεται ρ^{66,75}κ(B)W [1%] NU | απεκριθη [1%]
 ‡ 12:25 απολεσει f³⁵ A,D [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | απολλυει ρ^{66,75}κB,W [1%] NU | two other variants [0.5%] § 12:26 διακονη τις f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ρ^{66,75}κA,B(D)W [9%] NU | διακονει 2 [1%] * 12:26 και f³⁵ A [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75}κB,D,W [5%] NU † 12:30 ιησους και ειπεν f³⁵ ρ⁶⁶D,W [50%] CP,RP,NU | ο 123 A [50%] HE,OC,TR | 231 ρ⁷⁵B | 1 κ

«Ὁὐ δι' ἐμὲ αὐτὴ ἢ φωνὴ[‡] γέγονεν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ³¹ Νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· ὁ νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. ³² Κἀγώ, ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν.» ³³ (Τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν* ἀποθνήσκειν.) ³⁴ Ἀπεκρίθη[†] αὐτῷ ὁ ὄχλος· «Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις, [‡] «Δεῖ[§] ὑψωθῆναι τὸν Υἱὸν τοῦ Ἀνθρώπου»; Τίς ἐστὶν οὗτος ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου;»

³⁵ Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· «Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ' ὑμῶν* ἐστὶν. Περιπατεῖτε ἕως[†] τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. ³⁶ Ἔως[‡] τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.» Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.

[‡] 12:30 αὐτὴ ἢ φωνὴ f³⁵ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 p^{66,75} A,B,D,W [3%] NU § 12:31 τούτου *rell* | — p⁶⁶ D,W,CP
 * 12:33 ἠμελλεν f³⁵ p^{66,75} A,B,D,W [60%] CP,OC,TR,NU | εμελλεν κ [40%] HE,RP † 12:34 ἀπεκρίθη f³⁵ A,D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 οὖν p^{66,75v} A,B,W [1%] NU ‡ 12:34 σου λέγεις f³⁵ p⁶⁶ A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 p⁷⁵ B,W [0.5%] NU § 12:34 δεῖ f³⁵ p⁷⁵ [70%] CP,HE,RP,OC | οτι 1 p⁶⁶ A,B,D,W [30%] TR,NU * 12:35 μεθ ὑμων f³⁵ A [90%] CP,HE,RP,OC,TR | εν ὑμιν p^{66,75} A,B,D,W [10%] NU † 12:35 εως f³⁵ p⁶⁶ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ως p⁷⁵ A,B,W [3%] NU | οὖν ως D ‡ 12:36 εως f³⁵ p⁶⁶ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ως p⁷⁵ A,B,D,W [2%] NU § 12:36 ο f³⁵ p⁷⁵ A,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶ A,B,D [0.5%] NU

An editorial comment

³⁷ Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν·
³⁸ ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πληρωθῆ, ὃν εἶπεν· «Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;»
³⁹ Διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας· ⁴⁰ «Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ πεπώρωκεν* αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ ἐπιστραφῶσιν,† καὶ ἰάσωμαι‡ αὐτούς.» ⁴¹ Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε§ εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ.

⁴² Ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὠμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· ⁴³ ἠγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἢπερ τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ.

The last public word

⁴⁴ Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν· «Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς ἐμὲ ἀλλ’* εἰς τὸν

* **12:40** πεπωρωκεν f³⁵ [95.5%] CP,HE,RP,OC,TR | επωρωσεν A,B [2%] NU | επηρωσεν ρ^{66,75}κW [2%] | — D | four other variants † **12:40** επιστραφωσιν f³⁵ A [95.5%] CP,HE,RP,OC,TR | στραφωσιν ρ^{66,75v}(κ)B,D [0.5%] NU | επιστρεψωσιν W [2%] | at least four further variants [2%] ‡ **12:40** ιασωμαι f³⁵ [80%] CP,HE,RP,TR | ιασομαι ρ^{66,75}κA,B,D,W [20%] OC,NU § **12:41** οτε f³⁵ D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | οτι ρ^{66,75}κA,B [2%] NU | επει W * **12:44** αλλ f³⁵ ρ⁶⁶A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | αλλα ρ⁷⁵κB,D,W [1%] NU

πέμψαντά με. ⁴⁵ Καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. ⁴⁶ Ἐγώ, φῶς, εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνη. ⁴⁷ Καί, ἐάν τις μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ,† ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν κόσμον. ⁴⁸ Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν—ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτόν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ· ⁴⁹ ὅτι ἐγὼ ἐξ ἑμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ' ὁ πέμψας με Πατὴρ, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκεν,‡ τί εἶπω καὶ τί λαλήσω. ⁵⁰ Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. Ἄ οὖν λαλῶ ἐγώ,§ καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ Πατὴρ, οὕτως λαλῶ.»

The last night

13

¹ Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν* αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν Πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐτούς.

Jesus washes the disciples' feet

† 12:47 πιστευση f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | φυλαξη ρ⁽⁶⁶⁾⁷⁵ κA,B,D,W [10%] NU ‡ 12:49 εδωκεν f³⁵ D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | δεδωκαν ρ⁶⁶ κA,B,W [5%] NU § 12:50 λαλω εγω f³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ρ^{66,75v} κA,B,W [4%] NU | 1 D * 13:1 εληλυθεν f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | ηλυθεν κA,B,W [10%] NU | ηκει ρ⁶⁶ | παρην D

2 Καὶ δείπνου γενομένου† (τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῶ),‡ 3 εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς§ ὅτι πάντα δέδωκεν* αὐτῷ ὁ Πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ὑπάγει, 4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. 5 Εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτήρα καὶ ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ᾧ ἦν διεζωσμένος.

Simon Peter

6 Ἐρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ† λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος,‡ «Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;» 7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ὁ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα.» 8 Λέγει αὐτῷ§ Πέτρος, «Οὐ

† 13:2 γενομενου f³⁵ (p⁶⁶)A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | γινομενου B [0.3%] NU | γεινομενου κW ‡ 13:2 ιουδα σιμωνος ισκαριωτου ινα αυτον παραδω f³⁵ A [96.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 23456 [1%] | 4 παραδοι 5 ιουδας 2 ισκαριωτης κB | 465 ιουδας 23 [2%] | 4 παραδοι 5 ιουδας 23 [none!] NU | 465 ιουδας σιμωννος ισκαριωτης p⁶⁶ | 465 ιδας 2 ισκαριωτη W | two further variants D [NU serves up a lovely patchwork quilt.] § 13:3 ο ιησους f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶κB,D,W [1%] NU | δε 12 [1%] * 13:3 δεδωκεν f³⁵ p⁶⁶A,D [97%] CP,HE,RP,OC,TR | εδωκεν κB,W [3%] NU † 13:6 και f³⁵ κA,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶B,D [0.5%] NU ‡ 13:6 εκεινος f³⁵ A,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶(κ)B [0.5%] NU § 13:8 αυτω *rell* | 1 ο [15%]

μη νίψης τοὺς πόδας μου* εἰς τὸν αἰῶνα.»
 Απεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,† «Ἐὰν μὴ νίψω
 σε, οὐκ‡ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.»⁹ Λέγει
 αὐτῷ Σίμων Πέτρος, «Κύριε, μὴ τοὺς πόδας
 μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν
 κεφαλὴν.»¹⁰ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Ὁ
 λελουμένος οὐ χρεῖαν ἔχει§ ἢ τοὺς πόδας*
 νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὅλος· καὶ ὑμεῖς
 καθαροὶ ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.»¹¹ (Ἦδει
 γὰρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν,†
 «Οὐχὶ πάντες καθαροὶ ἐστε.»)

Jesus explains His action

¹² Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν‡ καὶ§
 ἔλαβεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσῶν* πάλιν,
 εἶπεν αὐτοῖς· «Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν;
¹³ Ὑμεῖς φωνεῖτέ με <Ὁ Διδάσκαλος,> καὶ
 <Ὁ Κύριος,> καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ.
¹⁴ Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ
 Κύριος καὶ ὁ Διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε

* **13:8** νιψης τους ποδος μου f³⁵ κA [97%] CP,HE,RP,OC,TR |
 1423 p⁶⁶B,C,W [1%] NU | 4123 D [2%] † **13:8** αυτω ο ιησους
 f³⁵ κ [94%] CP,HE,RP,OC,TR | 31 A,B,C [0.5%] NU | 13 p⁶⁶W [5%]
 | 3 D [0.5%] ‡ **13:8** ουκ *rell* | ουχ CP § **13:10** ου χρειαν
 χει f³⁵ D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ουκ 32 p⁶⁶κA,B,C,W [1%]
 NU * **13:10** η τους ποδας f³⁵ A [96%] CP,HE,RP,OC,TR | ει
 μη 23 B,C,W [3%] NU | ει μη 23 μονον p⁶⁶(D) | 23 [0.5%] | —
 κ † **13:11** ειπεν f³⁵ κA [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 οτι p⁶⁶B,C,W
 [1%] NU | — D ‡ **13:12** αυτων *rell* | των μαθητων [15%]
 § **13:12** και f³⁵ B,C,D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁶⁶κA
 [1%] * **13:12** αναπεσων f³⁵ D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | και
 ανεπεσεν κB,C,W [0.5%] NU | και 1 p⁶⁶ [0.5%] | — A

ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. ¹⁵ Ὑπόδειγμα γὰρ δέδωκα† ὑμῖν, ἵνα καθὼς‡ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε.§

¹⁶ »Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. ¹⁷ Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε ἐὰν ποιῆτε αὐτά.

¹⁸ »Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω—ἐγὼ* οἶδα οὓς† ἐξελεξάμην. Ἀλλ' ἵνα ἡ Γραφή πληρωθῇ· «Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ‡ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ.» ¹⁹ Ἀπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε§ ὅτι ἐγὼ εἰμι. ²⁰ Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἐάν* τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.»

The traitor is identified

²¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ † Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, «Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει

† 13:15 δεδωκα f³⁵ ρ⁶⁶κA [35%] CP,OC | εδωκα B,C,D,W [65%] HF,RP,TR,NU ‡ 13:15 καθως f³⁵ [25%] | 1 εγω ρ⁶⁶κA,B,C,D,W [75%] CP,HE,RP,OC,TR,NU § 13:15 ποιητε rell | ποιειτε D [30%]
* 13:18 εγω rell | 1 γαρ κA [15%] † 13:18 ους f³⁵ ρ⁶⁶A,D,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | τινας κB,C [2%] NU ‡ 13:18 μετ εμου f³⁵ ρ⁶⁶κA,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | μου B,C [0.5%] NU § 13:19 οταν γενηται πιστευσητε f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 πιστευηται D,W [1%] | 12 πιστευητε C | 312 [0.5%] NU | πιστευσηται 12 ρ⁶⁶κ | πιστευητε 12 B * 13:20 εαν f³⁵ D [97%] CP,HE,RP,OC,TR | αν ρ⁶⁶κB,C,W [3%] NU | α A † 13:21 ο f³⁵ A,C,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — ρ⁶⁶κB [0.5%]

με.» 22 Ἐβλεπον δὲ † πρὸς § ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 Ἦν δὲ* ἀνακείμενος εἰς † τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς. 24 Νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. 25 Ἐπιπεσὼν † δὲ § ἐκεῖνος* ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, «Κύριε, τίς ἐστιν;» 26 Ἀποκρίνεται ὁ † Ἰησοῦς, «Ἐκεῖνός ἐστιν ὃν ἐγὼ βάψας † τὸ ψωμίον ἐπιδώσω.» § Καὶ ἐμβάψας* τὸ ψωμίον † δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη. † 27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσηλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, «Ὁ

† 13:22 δε f³⁵ [20%] | ουν ρ⁶⁶(κ)A,D,W [79.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — B,C [0.5%] NU § 13:22 προς f³⁵ [25%] | εις ρ⁶⁶κA,B,C,D,W [75%] CP,HE,RP,OC,TR,NU * 13:23 δε f³⁵ ρ⁶⁶κA,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — B,C [0.5%] NU † 13:23 εις f³⁵ [90%] CP,HE,RP,TR | 1 εκ ρ⁶⁶κA,B,C,D,W [10%] OC,NU † 13:25 επιπεσων f³⁵ κA,D,W [95%] CP,HE,RP,OC,TR | αναπεσων ρ⁶⁶B,C [5%] NU § 13:25 δε f³⁵ A [96%] CP,HE,RP,OC,TR | ουν ρ⁶⁶κ,D,W [4%] NU | — B,C * 13:25 εκεινος f³⁵ κA,D,W [50%] CP,OC,TR | 1 ουτως ρ⁶⁶B,C [45%] HE,RP,NU | 1 ουτος [5%] † 13:26 ο f³⁵ κA,C,D [97%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — ρ⁶⁶B,W [3%] † 13:26 βαψας f³⁵ ρ⁶⁶κ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | βαψω B,C [1%] NU | εμβαψας A(D,W) [4%] § 13:26 επιδωσω f³⁵ ρ⁶⁶κA,D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | και δωσω αυτω B,C [0.5%] NU | δωσω (W) | two other variants * 13:26 και εμβαψας f³⁵ A(W) [99%] CP,HE,RP,OC,TR | βαψας ουν κB,C [0.5%] NU | 1 βαψας D [0.5%] | 1 ψας ρ⁶⁶ † 13:26 ψωμιον f³⁵ ρ⁶⁶κA,D,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 λαμβανει και B,C [2%] [NU] † 13:26 ισκαριωτη f³⁵ ρ⁶⁶A,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ισκαριωτου κB,C [2%] NU | απο καρωτου D

ποιεῖς, ποιήσον τάχιον.» ²⁸ (Τοῦτο δὲ[§] οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. ²⁹ Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ * Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ † Ἰησοῦς, «Ἀγόρασον ὧν χρεῖαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν,» ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῶ.) ³⁰ Λαβῶν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν.‡ Ἦν δὲ νύξ.

A new commandment

³¹ Ὅτε[§] ἐξῆλθεν, λέγει ὁ * Ἰησοῦς· «Νῦν ἐδοξάσθη ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. ³² Εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,† καὶ ὁ Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ,‡ καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν.

³³ »Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι <Ὅπου ὑπάγω ἐγώ,[§] ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν,> καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι.

§ 13:28 δε f³⁵ p⁶⁶κA,C,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — B,W [0.5%] * 13:29 ο f³⁵ p⁶⁶C,D [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,W [5%] NU † 13:29 ο f³⁵ p⁶⁶A,C,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — κB [0.5%] ‡ 13:30 ευθεως εξηλθεν f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 ευθυς p⁶⁶κB,C,D,W [1%] NU | 2 ευθεως [2%] § 13:31 οτε f³⁵ A [75%] CP,HE,RP,TR | 1 ουν p⁶⁶κB,C,D,W [25%] OC,NU * 13:31 ο f³⁵ A,C,D,W [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶κB [5%] NU † 13:32 ει ο θεος εδοξασθη εν αυτω f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁶⁶κB,C,D,W [2%] ‡ 13:32 εαυτω f³⁵ A,C,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | αυτω p⁶⁶κB [0.5%] NU § 13:33 υπαγω εγω f³⁵ [80%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 κA,B,C,D [19.5%] NU | 1 p⁶⁶W [0.5%]

34 »Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς — ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 Ἐν τούτῳ γινώσκονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταὶ ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.»

Jesus warns Peter

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, «Κύριε, ποῦ ὑπάγεις;» Ἀπεκρίθη αὐτῷ* ὁ † Ἰησοῦς, «Ὅπου ἐγὼ † ὑπάγω οὐ δύνασαι μοι § νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.»*
37 Λέγει αὐτῷ † Πέτρος· «Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Τὴν ψυχὴν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω.» 38 Ἀπεκρίθη † αὐτῷ § ὁ * Ἰησοῦς· «Τὴν ψυχὴν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ † ἕως οὗ ἀπαρνήσῃ † με τρίς.

* 13:36 αὐτω f³⁵ ρ⁶⁶ κA,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — B,C [0.5%] † 13:36 ο f³⁵ κ,D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶A,B,C [1%] NU † 13:36 ἐγω f³⁵ κ,D [45%] CP,OC | — ρ⁶⁶A,B,C,W [55%] HE,RP,TR,NU § 13:36 μοι *rell* | με [1%] CP * 13:36 ὕστερον δε ἀκολουθήσεις μοι f³⁵ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 1243 D | 123 A [1%] | 321 ρ⁶⁶κB,C,W [2%] NU † 13:37 αὐτω f³⁵ κA,C,D [80%] CP,HE,RP | 1 ο ρ⁶⁶B,W [20%] OC,TR,NU † 13:38 ἀπεκρίθη f³⁵ (D) [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ἀποκρινεται ρ⁶⁶κA(B)C,W [3%] NU § 13:38 αὐτω f³⁵ (D) [90%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶κA,B,C,W [10%] NU * 13:38 ο f³⁵ W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶κA,B,C,D [2%] NU † 13:38 φωνήσῃ f³⁵ ρ⁶⁶κA,B,W [70%] CP,HE,RP,NU | φωνήσῃ C,D [30%] OC,TR † 13:38 ἀπαρνήσῃ f³⁵ κA,C(W) [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ἀρνήσῃ ρ⁶⁶B,D [1%] NU

14

The Way, the Truth, the Life

¹ »Μὴ ταρασέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ² Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρὸς μου μοναὶ πολλάί εἰσιν (εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν).* Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον ὑμῖν. ³ Καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἐτοιμάσω† ὑμῖν τόπον,‡ πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ καὶ ὑμεῖς ἦτε. ⁴ Καὶ ὅπου ἐγὼ§ ὑπάγω οἶδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἶδατε.»*

Thomas' question

⁵ Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, «Κύριε, οὐκ οἶδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ† πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι;» ⁶ Λέγει αὐτῷ ὁ † Ἰησοῦς· «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. ⁷ Εἰ ἐγνώκειτέ§ με, καὶ τὸν Πατέρα μου

* 14:2 ὑμιν f³⁵ p⁶⁶(N) [96%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 οτι κA,B,C,D,W [4%] NU † 14:3 και ετοιμασω f³⁵ p⁶⁶κB,C,N [65%] CP,HF,OC,TR,NU | 2 A,W [15%] RP | ετοιμασαι D [20%] ‡ 14:3 ὑμιν τοπον f³⁵ p⁶⁶A,C,W [90%] CP,HF,RP,OC,TR | 21 κB,D,N [10%] NU § 14:4 εγω f³⁵ κA,B,C,N,Q [97%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | — p⁶⁶D,W [3%] * 14:4 και την οδον οιδατε f³⁵ p⁶⁶A,D,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | 23 κB,C,Q,W [1%] NU † 14:5 και f³⁵ κA,D,N,Q [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | — p⁶⁶B,C,W [0.5%] NU ‡ 14:6 ο f³⁵ A,B,C,D,N,Q,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | — p⁶⁶κ [0.5%] § 14:7 εγνωκειτε f³⁵ A,B,C,N,Q [99%] CP,HF,RP,OC,TR | εγνωκατε κD [0.5%] NU | εγνωκαται p⁶⁶ | εγνωκεται W

ἐγνώκετε ἄν*· καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν καὶ ἐωράκατε αὐτόν.»

Philip's question

⁸ Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, «Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν.» ⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· «Τοσοῦτον χρόνον† μεθ' ὑμῶν εἰμι καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; Ὁ ἐωρακῶς ἐμὲ ἐώρακεν τὸν Πατέρα· καὶ‡ πῶς σὺ λέγεις, <Δεῖξον ἡμῖν τὸν Πατέρα>; ¹⁰ Οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; Τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ§ ὑμῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ Πατὴρ ὁ * ἐν ἐμοὶ μένων, αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα.† ¹¹ Πιστεύετε μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρὶ καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί·‡ εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι.§

Greater works than these

¹² »Ἄμην, ἀμην λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει· καὶ μείζονα τούτων ποιήσει, ὅτι ἐγὼ πρὸς

* 14:7 ἐγνώκετε ἀν f³⁵ A,N,Q [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ἀν ἠδεῖτε B,C [1.5%] | γνωσεσθε ρ⁶⁶ [alone] NU | γνωσεσθαι κD,W [Poor NU!] † 14:9 τοσοῦτον χρόνον f³⁵ ρ⁶⁶ A,B,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | τοσοῦτω χρόνω κD,Q,W [0.5%] NU ‡ 14:9 καὶ f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶ κB,Q,W [0.5%] NU § 14:10 λαλῶ f³⁵ ρ⁶⁶ κA,Q,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | λέγω ρ⁷⁵ N [0.5%] NU | — B | λελαληκα D * 14:10 ὁ f³⁵ κA,D,N,Q,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} B [0.5%] NU † 14:10 αὐτὸς ποιεῖ τὰ ἔργα f³⁵ A,Q [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 234 ρ⁷⁵ W [0.5%] | 234 αὐτοῦ ρ⁶⁶ κB,D [0.5%] NU ‡ 14:11 ἐμοὶ *rell* | 1 ἐστὶν CP,some TRs § 14:11 μοι f³⁵ A,B,Q [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75} κD,W [1%] NU

τὸν Πατέρα μου* πορεύομαι. 13 Καί, ὃ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ Πατήρ ἐν τῷ Υἱῷ. 14 Ἐάν τι αἰτήσητε† ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω. 15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.‡ 16 Καί, ἐγὼ§ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον Παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα* 17 —τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό·† ὑμεῖς δὲ‡ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται.

18 »Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με. Ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.§ 20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γινώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ Πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, κάγω* ἐν ὑμῖν. 21 Ὁ ἔχων τὰς

* 14:12 μου f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75}α,Β,Δ,Θ,Ω [5%] NU † 14:14 αιτησητε f³⁵ A,Δ,Θ [80%] CP,HE,OC,TR | 1 με ρ⁶⁶α,Β,Ω [19%] RP,NU | omit whole verse [1%] ‡ 14:15 τηρησατε f³⁵ A,Δ,Θ,Ω [99%] CP,HE,RP,OC,TR | τηρησετε B [0.5%] NU | τηρησητε κ | τηρησηται ρ⁶⁶ § 14:16 και εγω f³⁵ A,Ω [98%] CP,HE,RP,OC,TR | καγω ρ⁶⁶α,Β,Δ,Θ [2%] NU * 14:16 μενη μεθ υμων εις τον αιωνα f³⁵ ρ⁶⁶ A,Ω [98%] CP,HE,RP,OC,TR | η 23456 Q [0.5%] | μενει 23456 [1%] | 145623 D | 23456 η ρ⁷⁵Β,ΝΥ | 23 η 456 κ † 14:17 αυτο f³⁵ A,Θ [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75}α,Β,Ω [0.5%] NU | αυτον D ‡ 14:17 δε f³⁵ A,Δ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ^{66,75}α,Β,Θ,Ω [1%] NU § 14:19 ζησεσθε f³⁵ ρ⁶⁶Δ,Θ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ζησετε ρ⁷⁵Β,ΝΥ | ζησεσθαι α,Ω [0.5%] * 14:20 καγω f³⁵ ρ^{66,75}α,Β,Δ,Θ,Ω [80%] CP,HE,OC,TR,NU | και εγω [20%] RP

ἐντολὰς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. Ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου, καὶ ἐγὼ† ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν.»

Judas' question

22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας (οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης), «Κύριε, καὶ‡ τί γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ;»

23 Ἀπεκρίθη§ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ· «Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει. Καὶ ὁ Πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.*

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καί, ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με Πατρὸς.

The Teacher, the peace; the Father, the enemy

25 »Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων.

26 Ὁ δὲ Παράκλητος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.†

27 »Εἰρήνην ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ

† 14:21 καὶ ἐγὼ f³⁵ A,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | καγὼ ϣ^{66,75} κB,D,Q [2%] NU ‡ 14:22 καὶ f³⁵ κQ,W [95%] CP,HE,RP,OC[NU] | — ϣ^{66,75} A,B,D [5%] TR § 14:23 ἀπεκρίθη *rell* | 1 ο [15%] TR * 14:23 ποιήσομεν f³⁵ A [91.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ποιήσομεθα ϣ^{66,75} κB,W [3%] NU | ποιησωμεν [5%] | ποιησωμεθα [0.5%] | ποιησομαι D † 14:26 ὑμιν f³⁵ κA,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ἐγὼ B [0.5%] [NU]

δίδωμι ὑμῖν. Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω.

²⁸ »Ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, <Ἐπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.> Εἰ ἠγαπήτε με, ἐχάρητε ἂν ὅτι εἶπον, † <Πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα,> ὅτι ὁ Πατὴρ μου § μείζων μου ἐστίν. ²⁹ Καὶ νῦν εἶρηκα ὑμῖν, πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται, πιστεύσητε.

³⁰ »Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν, ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου* ἄρχων· καί, ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν. ³¹ Ἀλλ' ἵνα γινῶ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν Πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ Πατὴρ, οὕτως ποιῶ.

»Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

15

The true vine

¹ »Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ Πατὴρ μου ὁ γεωργὸς ἐστίν. ² Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπὸν, αἶρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν* φέρῃ. ³ Ἦδη ὑμεῖς καθαροὶ ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν. ⁴ Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐὰν μὴ

† 14:28 ειπον f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,D [9%] NU | εγω [1%] § 14:28 μου f³⁵ κ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — A,B,D [2%] NU * 14:30 κοσμου *rell* | 1 τουτου [10%] TR * 15:2 πλειονα καρπον f³⁵ A,D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 B [2%] NU | 2 πλειω κ

μείνη† ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως‡ οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.§

⁵ »Ἐγὼ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοὶ καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ⁶ Ἐὰν μὴ τις μείνη* ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω, ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἐξηράνθη· καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ† πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. ⁷ Ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε,‡ καὶ γενήσεται ὑμῖν. ⁸ Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ Πατὴρ μου· ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε§ ἐμοὶ μαθηταί.

We love

⁹ »Καθὼς ἠγάπησέν με ὁ Πατὴρ, καὶ ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς,* μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. ¹⁰ Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολάς τοῦ Πατρὸς μου τητήρηκα καὶ μένω† αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ¹¹ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα

† 15:4 μείνη f³⁵ ϕ⁶⁶A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | μενη κB [0.5%] NU ‡ 15:4 οὕτως *rell* | οὗτος CP § 15:4 μείνητε f³⁵ D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | μενητε κA,B [0.5%] NU | μενων ϕ⁶⁶ * 15:6 μείνη f³⁵ [99%] CP,HE,RP,OC,TR | μενη ϕ⁶⁶κA,B,D [1%] NU † 15:6 το *rell* | — D [20%] TR ‡ 15:7 αιτησεσθε f³⁵ κ [85%] CP,HE,RP,TR | αιτησασθε B [10%] OC,NU | αιτησασθαι A,D [0.5%] | αιτησεσθαι [4.5%] § 15:8 γενησεσθε f³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | γενησθε B [3%] NU | γενησεσθαι κA [0.5%] | γενησθαι ϕ^{66v}D [0.5%] * 15:9 ηγαπησα υμας f³⁵ ϕ⁶⁶κA [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 B,D [1.5%] NU † 15:10 μένω *rell* | μενω [25%]

ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνη,† καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῆ. ¹² Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. ¹³ Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῆ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. ¹⁴ Ὑμεῖς φίλοι μου ἐστε ἐὰν ποιῆτε ὅσα[§] ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.

¹⁵ »Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω* δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἶρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ Πατρὸς μου ἐγνώρισα ὑμῖν. ¹⁶ Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέριτε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη.† ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώῃ[‡] ὑμῖν. ¹⁷ Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.

The world hates

¹⁸ »Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσχετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. ¹⁹ Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει. Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ²⁰ Μνημονεύετε τοῦ

† 15:11 μείνη f³⁵ κ [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | η A,B,D [1.5%] NU

§ 15:14 οσα f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | α ϕ⁶⁶ κD [3%] NU | ο B

* 15:15 υμας λεγω f³⁵ D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ϕ⁶⁶ κA,B [1%] NU † 15:16 μενη *rell* | μείνη [10%] | μενει N [10%]

‡ 15:16 δωη f³⁵ N [47%] HF | δω A,B,D [50%] CP,RP,OC,TR,NU | δωσει κ [0.5%] | δωση [0.5%] | δωει [1%] | one other variant [1%]

λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, <Οὐκ ἔστιν δοῦλος
 μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ.> Εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ
 ὑμᾶς διώξουσιν. Εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν,
 καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. ²¹ Ἀλλὰ ταῦτα
 πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν^δ διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι
 οὐκ οἶδασιν τὸν πέμψαντά με. ²² Εἰ μὴ ἦλθον
 καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἶχον,* νῦν
 δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἁμαρτίας
 αὐτῶν. ²³ Ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν Πατέρα μου
 μισεῖ. ²⁴ Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς
 ἃ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν,[†] ἁμαρτίαν οὐκ
 εἶχον·[‡] νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν
 καὶ ἐμὲ καὶ τὸν Πατέρα μου. ²⁵ Ἀλλ' ἵνα
 πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῳ
 αὐτῶν^δ ὅτι <Ἐμίσησάν με δωρεάν.>

²⁶ »Ὅταν δὲ* ἔλθῃ ὁ Παράκλητος, ὃν ἐγὼ
 πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ Πατρὸς, τὸ Πνεῦμα τῆς
 Ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ Πατρὸς ἐκπορεύεται,
 ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. ²⁷ Καὶ ὑμεῖς δὲ
 μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἔστε.

16

1 »Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ

§ 15:21 ὑμιν ^f³⁵ A,N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | εις υμας ^ϕ⁶⁶B,D [2%] NU | — κ * 15:22 ειχον ^f³⁵ A [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ειχοσαν ^ϕ⁶⁶κB,N [0.5%] NU | ειχαν D † 15:24 πεποιηκεν ^f³⁵ [95%] CP,HE,RP,OC,TR | εποιησεν ^ϕ⁶⁶κA,B,D [5%] NU ‡ 15:24 ειχον ^f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ειχοσαν ^ϕ⁶⁶κB [1%] NU | ειχαν D § 15:25 γεγραμμενος εν τω νομω αυτων ^f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 23451 B,D [2%] NU | 2341 ^ϕ^{66v} | 23 κοσμω 51 κ * 15:26 δε ^f³⁵ A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ^ϕ²²κB [0.5%] NU

σκανδαλισθῆτε ² —ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξη λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. ³ Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν* ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν Πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ⁴ Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα,† μνημονεύητε αὐτῶν ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον ὅτι μεθ' ὑμῶν ἤμην.

What the Enabler will do

⁵ »Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, <Ποῦ ὑπάγεις;> ⁶ Ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. ⁷ Ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· Συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ‡ μὴ ἀπέλθω, ὁ Παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς.

⁸ »Καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ἀμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· ⁹ περὶ ἀμαρτίας μὲν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· ¹⁰ περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν Πατέρα μου§ ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με· ¹¹ περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

* 16:3 ποιησουσιν f³⁵ A,B [85%] CP,HE,RP,OC,NU | 1 υμιν κD [15%] TR † 16:4 ωρα f³⁵ κD [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 αυτων A,B [10%] NU ‡ 16:7 εγω f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC | — κB,D [2%] TR,NU § 16:10 μου f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,D,W [1%] NU

12 »Ἐτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν,* ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. 13 Ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὀδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν· † οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀν‡ ἀκουσῆ§ λαλήσει· καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 14 Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται* καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ Πατὴρ ἐμὰ ἐστίν· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει† καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

Sorrow to joy

16 »Μικρὸν καὶ οὐ‡ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν Πατέρα.»§ 17 Εἶπον* οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους· «Τί ἐστίν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, <Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με,> καὶ ὅτι <Ἐγὼ† ὑπάγω

* 16:12 λεγειν υμιν f³⁵ A,D,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 κB [1%] NU † 16:13 εις πασαν την αληθειαν f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1342 A,B | εν τη αληθεια παση (-π. κ) (κ)D,W [2%] NU ‡ 16:13 αν f³⁵ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | εαν A [1%] | — κB,D,W [2%] NU § 16:13 ακουση f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ακουσει B,D,W [2.5%] NU | ακουει κ [0.5%] * 16:14 ληψεται f³⁵ [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | λημψεται κA,B,D,W [0.5%] NU † 16:15 λαμβανει f³⁵ B,D,N,W [80%] CP,HE,RP,NU | ληψεται (A) [20%] OC,TR | — ϐ⁶⁶κ omit whole verse ‡ 16:16 ου f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ουκετι ϐ^{66v}κB,D,N,W [2%] NU § 16:16 οτι υπαγω προς τον πατερα f³⁵ A,N [79.5%] CP,HE,RP | 1 εγω 2345 [20%] OC,TR | — ϐ⁶⁶κB,D,W [0.5%] NU * 16:17 ειπον f³⁵ κA,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ειπαν ϐ⁶⁶B,W [0.5%] NU † 16:17 εγω f³⁵ D,W [90%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,N [10%] NU

πρὸς τὸν Πατέρα»·» 18 Ἔλεγον οὖν· «Τοῦτο τί ἐστίν† ὃ λέγει,§ <τὸ μικρὸν>; Οὐκ οἶδαμεν τί λαλεῖ.»

19 Ἔγνω οὖν* ὁ † Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον, <Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με>; 20 Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ‡ λυπηθήσεσθε, ἀλλ' ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 21 Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ§ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. 22 Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν* ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. 23 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν.

»Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἂν† αἰτήσητε

† 16:18 τουτο τι εστιν f³⁵ A,N [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 p⁶⁶κB,D,W [3%] NU § 16:18 ο λεγει f³⁵ B,N [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | το 2 A | — p⁶⁶κD,W [2.5%] * 16:19 ουν f³⁵ A,N [96%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁵κB,D,W [1%] NU | δε [3%] † 16:19 ο f³⁵ κAD,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁵B,W [0.5%] ‡ 16:20 δε f³⁵ A,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁵κB,D [0.5%] NU § 16:21 τικτηη rell | τικτει [10%] | τικτι N * 16:22 ουν λυπην μεν νυν f³⁵ A(N) [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 1432 p^{5v,22v,66}B,C,D,W [3%] NU | 4312 κ | four other variants † 16:23 οτι οσα αν f³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 εαν [1%] | 13 A,W | 1 ο 3 κ | 1 ο εαν [2%] | ο εαν N | 3 τι p⁵B,C [0.5%] NU | εαν τι (p²²)D

τὸν Πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώσει ὑμῖν.
 24 Ἔως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου. Αἰτεῖτε καὶ λήψεσθε, † ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾗ πεπληρωμένη.

Figures of speech

25 »Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν, ἀλλ' ὅς ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρηρησία περὶ τοῦ Πατρὸς ἀναγγελῶ* ὑμῖν. 26 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα περὶ ὑμῶν· 27 αὐτὸς γὰρ ὁ Πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ Ἱεροῦ ἐξῆλθον. 28 Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ Πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον. Πάλιν ἀφήμι τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν Πατέρα.»

29 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· † «Ἴδε, νῦν ὅς παρηρησία λαλεῖς καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. 30 Νῦν οἶδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρεῖαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ. Ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐξῆλθες.»

† 16:24 ληψεσθε f³⁵ C [99%] CP,HE,RP,OC,TR | λημψεσθε ϕ⁵ κA,B,D [0.5%] NU | λημψεσθαι N,W [0.5%] § 16:25 ἀλλ f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,C,D,W [1%] NU
 * 16:25 ἀναγγελῶ f³⁵ N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ἀπαγγελῶ ϕ^{5v,66} A,B,C,D,W [2%] NU | ἀπαγγελλῶ κ † 16:27 του f³⁵ B,C,D,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — ϕ⁵ κA,N [0.5%] † 16:29 αὐτω οἱ μαθηται αὐτου f³⁵ A,D [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 234 B,C,N [1%] NU | 231 κ | 123 W § 16:29 νουν f³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 εν κB,C,D,W [0.5%] NU

“Take heart!”

³¹ Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ * Ἰησοῦς· «Ἄρτι πιστεύετε; ³² Ἴδού, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν† ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ‡ μόνον ἀφῆτε. Καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ Πατὴρ μετ’ ἐμοῦ ἐστίν. ³³ Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε·§ ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.»

17

Jesus prays

¹ Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ * Ἰησοῦς καὶ ἐπῆρεν† τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ‡ εἶπεν·

For Himself

«Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν Υἱόν, ἵνα καὶ§ ὁ Υἱός σου* δοξάσῃ σε, ² καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα

* 16:31 ο f³⁵ κA,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϖ^{22,66} B,C,W [0.5%] NU † 16:32 νυν f³⁵ N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϖ⁶⁶ κA,B,C,D,W [1%] NU ‡ 16:32 και εμε f³⁵ A,D,W [98%] CP,HE,RP,OC,TR | καμε ϖ^{22,66} κB,C,N [2%] NU § 16:33 εχετε f³⁵ κA,B,C [90%] CP,HE,RP,NU | εξετε D [8.5%] OC,TR | εξεται [1%] | εχετε N | omit whole clause ϖ⁶⁶ [0.5%] * 17:1 ο f³⁵ A,C,D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB [0.5%] NU † 17:1 επηρεν f³⁵ A,N [97%] CP,HE,RP,OC,TR | επαρας ϖ⁶⁶ κB,C,D,W [3%] NU ‡ 17:1 και f³⁵ A,N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,C,D,W [5%] NU § 17:1 και f³⁵ N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,C,D,W [2%] NU * 17:1 σου f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,C,W [0.5%] NU

πάν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσει† αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. ³ Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ· ἵνα γινώσκωσίν σε, τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας—Ἰησοῦν Χριστόν. ⁴ Ἐγὼ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς. Τὸ ἔργον ἐτελείωσα‡ ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. ⁵ Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, Πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἣ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί.

For the Apostles

⁶ »Ἐφάνερwsά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς§ μοι ἐκ τοῦ κόσμου. Σοὶ ἦσαν, καὶ ἐμοὶ* αὐτοὺς δέδωκας,† καὶ τὸν λόγον σου τετηρήκασιν.‡ ⁷ Νῦν ἔγνωκαν§ ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ ἐστιν.* ⁸ ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς† μοι δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ⁹ Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ. Οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι,

† 17:2 δωσει f³⁵ B,N [90%] CP,HE,RP,OC | δωση A,C [10%] TR,NU | δωσω κ | δωσ φ¹⁰⁷ W | εχη D ‡ 17:4 ετελειωσα f³⁵ D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | τελειωσας φ⁶⁶ κA,B,C,N,W [2%] NU § 17:6 δεδωκας f³⁵ C [98%] CP,HE,RP,OC,TR | εδωκας κA,B,D,N,W [2%] NU * 17:6 και εμοι f³⁵ κA,C,D,N,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | καμοι B [1%] NU † 17:6 δεδωκας f³⁵ C,N [96%] CP,HE,RP,OC,TR | εδωκας φ⁶⁶ κA,B,D,W [4%] NU ‡ 17:6 τετηρηκασιν f³⁵ A,C [99%] CP,HE,RP,OC,TR | τετηρηκαν B,D,W [0.5%] NU | ετηρησαν κN [0.5%] § 17:7 εγνωκαν *rell* | εγνωσαν [15%] | εγνωκα W [0.5%] | εγνων κ * 17:7 εστιν f³⁵ A,D [99%] CP,HE,RP,OC,TR | εισιν κB,C(N)W [1%] NU † 17:8 δεδωκας f³⁵ κN [99%] CP,HE,RP,OC,TR | εδωκας A,C,D,W [0.5%] NU | εδωκες B | — [0.5%]

ὅτι σοί εἰσιν. ¹⁰ Καί, τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστιν, καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ¹¹ Καὶ οὐκέτι εἰμι ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι † ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ § πρὸς σὲ ἔρχομαι.

»Πάτερ Ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ὦ * δέδωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἐν καθὼς ἡμεῖς. ¹² Ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ, † ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου. Οὐς † δέδωκάς μοι § ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ Γραφή πληρωθῇ. ¹³ Νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.*

¹⁴ »Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου· καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτοὺς ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμι ἐκ τοῦ κόσμου. ¹⁵ Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ¹⁶ Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. † ¹⁷ Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ

‡ 17:11 οὗτοι f³⁵ A,C,D,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | αυτοι κB [0.5%] NU § 17:11 και εγω f³⁵ ρ^{66v}A,N,W [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | καγω κB,C,D [1.5%] NU * 17:11 ω rell | ους (N) [20%] TR | ο D [1%] † 17:12 εν τω κοσμω f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ρ⁶⁶κB,C,D,W [1%] NU ‡ 17:12 ους f³⁵ A,D(N) [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ω B,C,W [0.5%] NU | — (ρ⁶⁶κ) § 17:12 μοι f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 και B,C,W [0.5%] NU | και ρ⁶⁶κ * 17:13 αυτοις f³⁵ ρ⁶⁶κD [99%] CP,HE,RP,OC,TR | εαυτοις A,B,N,W [1%] NU | ταις καρδιαις εαυτων C † 17:16 εκ του κοσμου ουκ ειμι f³⁵ ρ⁶⁶N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 45123 κA,B,C,D,W [1%] NU

ἀληθεία σου·‡ ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν.
 18 Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον,
 κάγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. 19 Καὶ
 ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ
 αὐτοὶ ὦσιν[§] ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ.

For all believers

20 »Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ
 καὶ περὶ τῶν πιστευόντων* διὰ τοῦ λόγου
 αὐτῶν εἰς ἐμέ· 21 ἵνα πάντες ἐν ὧσιν, καθὼς
 σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοὶ κάγὼ ἐν σοί· ἵνα καὶ αὐτοὶ
 ἐν ἡμῖν ἐν† ὧσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ‡ ὅτι
 σύ με ἀπέστειλας. 22 Καὶ ἐγὼ[§] τὴν δόξαν
 ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὧσιν ἐν
 καθὼς ἡμεῖς ἐν ἐσμεν·* 23 ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ
 σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὧσιν τετελειωμένοι εἰς ἕν· καὶ
 ἵνα† γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας
 καὶ ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας.

24 »Πάτερ, οὐς‡ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα
 ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κάκεῖνοι ὧσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα

‡ 17:17 σου f³⁵ N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁶⁶A,B,C,D,W [1%]
 NU | κ omits six words [homoioteleuton] § 17:19 και αυτοι
 ωσιν f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 κA,B,C,D,N,W [10%] NU |
 32 ϕ^{66v} * 17:20 πιστευοντων *rell* | πιστευσοντων [5%] TR
 † 17:21 εν f³⁵ κA,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ^{66v}B,C,D,W
 [0.5%] NU ‡ 17:21 πιστευση f³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR
 | πιστευη ϕ⁶⁶κB,C,W [0.5%] NU § 17:22 και εγω f³⁵ A,N
 [97%] CP,HE,RP,OC,TR | καγω ϕ⁶⁶κB,C,D,W [3%] NU * 17:22
 εν εσμεν f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ϕ⁶⁶B,C,D,W [1%] NU |
 — κ † 17:23 και ινα f³⁵ A,N [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 2 B,C,D
 [1%] NU | 1 ϕ⁶⁶κW [0.5%] ‡ 17:24 ους f³⁵ A,C,N [99.5%]
 CP,HE,RP,OC,TR | ο κB,D,W [0.5%] NU

θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι, ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ καταβολῆς κόσμου. ²⁵ Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνω· καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ²⁶ Καί, ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω, ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ἦ, κάγῳ ἐν αὐτοῖς.»

18

Betrayal and arrest

¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ * Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, † ὅπου ἦν κῆπος εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. ² Ἦδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη ‡ ὁ § Ἰησοῦς ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ³ Ὁ οὖν Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ * Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὄπλων.

Jesus knocks the soldiers down with His word

§ 17:24 δεδωκας f³⁵ κA,C,D,W [60%] CP,OC,NU | εδωκας p¹⁰⁸B,N [40%] HF,RP,TR * 18:1 ο f³⁵ A,C,D,N,W [99.7%] CP,HF,RP,OC,TR | — κB [0.3%] NU † 18:1 των κεδρων f³⁵ B,C,N [94%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 κενδρων [4%] | του 2 A [1.5%] NU | του κεδρου κD,W ‡ 18:2 συνηχθη f³⁵ κA,B,C,D,N,W [65%] CP,RP,TR,NU | 1 και [35%] HF,OC § 18:2 ο f³⁵ A,C(D),N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | — κB [0.5%] NU * 18:3 και f³⁵ p^{108v}A,C,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 εκ των κD [0.5%] NU | 1 των B

4 Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα† ἐπ’ αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν‡ αὐτοῖς, «Τίνα ζητεῖτε;» 5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, «Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.» Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Ἐγὼ εἰμι.»§ (Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδούς αὐτόν, μετ’ αὐτῶν.) 6 Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι* «Ἐγὼ εἰμι,» ἀπήλθον εἰς τὰ ὀπίσω καὶ ἔπεσον† χαμαί. 7 Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν,‡ «Τίνα ζητεῖτε;» Οἱ δὲ εἶπον,§ «Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον.» 8 Ἀπεκρίθη* Ἰησοῦς· «Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγὼ εἰμι. Εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν» 9 (ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι «Οὐδὲ δέδωκάς μοι οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα»).

10 Σίμων οὖν Πέτρος, ἔχων μάχαιραν, εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον† τὸ δεξιόν. (Ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος.) 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ·

† 18:4 ερχομενα *rell* | επερχομενα [11%] ‡ 18:4 εξελθων ειπεν **f**³⁵ *κA,N,W* [98.5%] *CP,HE,RP,OC,TR* | εξηλθεν και λεγει *B,C,D* [1.5%] *NU* § 18:5 ο ιησους εγω ειμι **f**³⁵ *A,C(N)W* [97.5%] *CP,HE,RP,OC,TR* | 234 *κ* | 342 *B* | 34 [2.5%] *D,NU* * 18:6 οτι **f**³⁵ *C* [95%] *CP,HE,RP,OC,TR* | — *κA,B,D,N,W* [5%] *NU* † 18:6 επεσον **f**³⁵ *A,N* [99%] *CP,HE,RP,OC,TR* | επεσαν *κB,C,D,W* [1%] *NU* ‡ 18:7 αυτους επηρωτησεν **f**³⁵ *κD,N,W* [75%] *CP,HE,RP,OC,TR* | 21 *A,B,C* [6%] *NU* | αυτοις 2 [18%] | 2 [1%] § 18:7 ειπον **f**³⁵ *κA,B,C,N,W* [99.8%] *CP,HE,RP,OC,TR* | ειπαν **ϕ**⁶⁶*D,NU* * 18:8 απεκριθη *rell* | 1 ο (*D*)*N* [14%] *TR* † 18:10 ωτιον **f**³⁵ *A,D,N* [99.5%] *CP,HE,RP,OC,TR* | ωταριον *κB,C,W* [0.5%] *NU*

«Βάλε τὴν μάχαιραν † εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ Πατήρ, οὐ μὴ πῖω αὐτό;»

To Annas first

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλιάρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν. 13 Καὶ ἀπήγαγον αὐτόν § πρὸς Ἄνναν* πρῶτον, ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκεῖνου. 14 (Ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἓνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι † ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.)

Peter denies Jesus

15 Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ † ἄλλος μαθητής. Ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισηλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλήν τοῦ ἀρχιερέως. 16 Ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῆ θύρα § ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητής ὁ ἄλλος, ὃς ἦν* γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, † καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ,

† 18:11 μάχαιραν f³⁵ p⁶⁶ κA,B,C,D,N,W [52%] CP,OC,NU | 1 σου [48%] HF,RP,TR § 18:13 απηγαγον αυτον f³⁵ A [89.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 1 C,N [9%] | ηγαγον p⁶⁶ κB,D,W [0.5%] NU | ηγαγον 2 [1%] * 18:13 ανναν f³⁵ CP,OC,TR | ανναν HF,RP,NU † 18:14 απολεσθαι f³⁵ A,N [94%] CP,HF,RP,OC,TR | αποθανειν p⁶⁶ κB,C,W [6%] NU † 18:15 ο f³⁵ C,N [97.5%] CP,HF,RP,OC,TR | — p⁶⁶ κA,B,W [2.5%] NU § 18:16 τη θυρα *rell* | την 2 [13%] | την θυραν [12%] * 18:16 ος ην f³⁵ p^{66v} κA,C(N)W [99.9%] CP,HF,RP,OC,TR | ο B [0.1%] NU † 18:16 τω αρχιερει f³⁵ κA,N,W [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | του αρχιερεως p^{66v} B,C [0.5%] NU

καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. 17 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη, ἡ θυρωρός, τῷ Πέτρῳ, † «Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;» Λέγει ἐκεῖνος, «Οὐκ εἰμί.» 18 Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο. Ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος § ἐστῶς καὶ θερμαίνομενος.

Caiaphas interrogates Jesus

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,* «Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα † τῷ κόσμῳ. Ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν † συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντοτε § οἱ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 Τί με ἐπερωτᾷς;* Ἐπερώτησον † τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς. Ἴδε, οὗτοι οἶδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.» 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἶς τῶν

† 18:17 ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρος τῷ πετρῷ f³⁵ p⁶⁶ κA,N(W) [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 561234 B,C [1%] NU § 18:18 μετ' αὐτῶν ὁ πέτρος f³⁵ A,N [96%] CP,HE,RP,OC,TR | καὶ 3412 p^{66v} κB,C(W) [2%] NU | 12 καὶ 34 [1%] | 124 [1%]
* 18:20 αὐτῷ ὁ ἰησοῦς f³⁵ A,N,W [95%] CP,HE,RP,OC,TR | δε 123 [1%] | 13 p⁶⁶ B [2%] NU | 31 κ | 23 C [2%]
† 18:20 ἐλάλησα f³⁵ p⁶⁶ W [96%] CP,HE,RP,OC,TR | λελάληκα κA,B,C,N [4%] NU † 18:20 ἐν f³⁵ κA,B,C,N,W [88%] HE,RP,OC,NU | 1 τῇ [12%] CP,TR § 18:20 πάντοτε f³⁵ [87%] CP,HE,RP,OC,TR | πάντες κA,B,C,N,W [13%] NU * 18:21 ἐπερωτᾷς f³⁵ N [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ἐρωτᾷς κA,B,C,W [3%] NU † 18:21 ἐπερωτήσον f³⁵ A,N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | ἐρωτήσον p^{66v} κB,C [5%] NU

ὑπηρετῶν παρεστηκῶς[‡] ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, «Οὕτως ἀποκρίνη τῷ ἀρχιερεῖ;»
 23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, § «Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δαίρεις;»* 24 (Ἀπέστειλεν[†] αὐτὸν ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.)

Peter again

25 Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστῶς καὶ θερμαινόμενος. Εἶπον οὖν αὐτῷ, «Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ;» Ἠρνήσατο οὖν[‡] ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, «Οὐκ εἰμί.» 26 Λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὗ[‡] ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον, «Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;» 27 Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ § Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

Crucifixion day

Jesus taken to Pilate

[‡] 18:22 των υπηρετων παρεστηκως f³⁵ A,N [96.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 xB,W [0.5%] NU | 1 παρεστωτων 2 C [0.5%] | 1 παρεστηκωτων 2 [1.5%] | various other variants [1%]
 § 18:23 απεκριθη αυτω ο ιησους f³⁵ A,N [97%] CP,HE,RP,OC,TR | 124 B,C [1%] NU | 3 δε 4 ειπεν 2 xW [1%] | various others [1%] * 18:23 δαιρεις f³⁵ [36%] | δερεις ϕ⁶⁶ xA,B,C,W [64%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | δερεις N † 18:24 απεστειλεν f³⁵ A [85%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ουν B,C(N)W [8%] NU,some TRs | 1 δε x [7%]
[‡] 18:25 ουν f³⁵ [71%] CP,HE,RP,OC | — xA,B,C,N,W [29%] TR,NU
 § 18:27 ο f³⁵ xN [75%] CP,HE,RP,OC,TR | — A,B,C,W [25%] NU

28 Ἄγουσιν οὖν* τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον, ἣν δὲ πρωί.† Καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ἵνα‡ φάγωσιν τὸ Πάσχα. 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλαῖτος πρὸς αὐτούς§ καὶ εἶπεν,* «Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ† τοῦ ἀνθρώπου τούτου;» 30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον‡ αὐτῷ, «Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός,§ οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.» 31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλαῖτος, «Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν.» Εἶπον οὖν* αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, «Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα» 32 (ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῆ, ὃν εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἔμελλεν† ἀποθνήσκειν).

Pilate and Jesus

* 18:28 οὖν *rell* | — [35%] † 18:28 πρωί **f**³⁵ *κ*A,B,C,W [60%] CP,HE,RP,OC,NU | πρωία N [38%] TR | — [2%] ‡ 18:28 ἀλλ ἵνα **f**³⁵ [97%] CP,HE,RP,OC,TR | ἀλλὰ *κ*A,B,C,N,W [3%] NU § 18:29 ὁ πιλατος πρὸς αὐτοὺς **f**³⁵ (A) [85%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 ἐξω 34 (B,C) [11%] NU | 3412 ἐξω *κ*(W) | 1234 ἐξω N [3%] | various others [1%] * 18:29 εἶπεν **f**³⁵ A,N [97%] CP,HE,RP,OC,TR | φησιν **ϕ**⁶⁶ *κ*B,C,W [3%] NU † 18:29 κατὰ **f**³⁵ **ϕ**⁶⁶ A,C,N,W [99.7%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — *κ*B [0.3%] ‡ 18:30 εἶπον **f**³⁵ A,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | εἶπαν *κ*B,C,N [0.5%] NU § 18:30 κακοποιός **f**³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | κακοποιῶν C [0.3%] | κακὸν ποιῶν B,W [0.2%] NU | κακὸν ποιήσας *κ* * 18:31 οὖν **f**³⁵ *κ*W [87%] CP,HE,RP,OC,TR | δε A,N [12%] | — B,C [1%] NU † 18:32 ἐμελλεν **f**³⁵ [62%] CP | ἠμελλεν *κ*A,B,C,N,W [38%] HE,RP,OC,TR,NU

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν † ὁ Πιλάτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;»
 34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ § ὁ * Ἰησοῦς, «Ἄφ' ἐαυτοῦ † σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι σοι εἶπον † περὶ ἐμοῦ;» 35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος· «Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σόν, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, παρέδωκάν σε ἐμοί. Τί ἐποίησας;»
 36 Ἀπεκρίθη § Ἰησοῦς· «Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο,* ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν.» 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, «Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ;» Ἀπεκρίθη † Ἰησοῦς· «Σὺ λέγεις ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ· † ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι. Καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ Ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς Ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς.»

† 18:33 εἰς το πραιτωριον παλιν f³⁵ κA(N) [90%] CP,HE,RP,OC,TR | 4123 p^{66v}B,C,W [7%] NU | 123 [2%] | several others [1%] § 18:34 αυτω f³⁵ κ [90%] CP,HE,RP,OC,TR | — p⁶⁶A,B,C,N,W [10%] NU * 18:34 ο f³⁵ κA,C,N,W [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — p^{66v}B [3%] NU † 18:34 αφ εαυτου f³⁵ A,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | απο σεαυτου p⁶⁶κB,C,N [1%] NU † 18:34 σοι ειπον f³⁵ κA(N) [92.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 B,C,W [0.5%] NU | 1 ειπεν [7%] | ειπεν 1 p⁶⁶ § 18:36 απεκριθη *rell* | 1 ο N [10%] TR * 18:36 αν οι εμοι ηγωνιζοντο f³⁵ A,N [95%] CP,HE,RP,OC,TR | 2341 κW [3%] [NU] | 234 B [0.5%] | 134 [1.5%] † 18:37 απεκριθη f³⁵ W [58%] HE,RP,OC | 1 ο κA,B,N [42%] CP,TR,NU † 18:37 εγω f³⁵ A,N,W^v [96%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB [4%] NU

38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, «Τί ἐστὶν ἀλήθεια;» §

Barabbas

Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ λέγει αὐτοῖς· «Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω ἐν αὐτῷ.* 39 Ἔστιν δὲ συνήθεια ἡμῖν† ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω‡ ἐν τῷ Πάσχα. Βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω§ τὸν Βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;» 40 Ἐκραύγασαν οὖν* πάντες,† λέγοντες, «Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν.» Ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

19

Soldiers mock Jesus

1 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔμαστίγωσεν. 2 Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἄκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ· καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον

§ 18:38 Comparing John with Luke 23:4-12, it appears that it was at this point that Jesus was sent to Herod. * 18:38 αιτιαν ευρισκω εν αυτω f³⁵ κA,N,W [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 2341 B [1.5%] NU | 2134 p⁶⁶ | several others † 18:39 ημιν f³⁵ [20%] | υμιν κA,B,W [80%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | υμων N [Really now, would Rome release a prisoner based on a Jewish demand? This was evidently a bit of 'pub. rel.' that Rome had decided to do.] ‡ 18:39 υμιν απολυσω f³⁵ A(N) [85%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 κB [2%] NU | ημιν 2 [13%] | απολυω 1 W § 18:39 υμιν απολυσω f³⁵ [79%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 p⁶⁶ κA,B,N,W [10%] NU | 2 [4%] | ινα 21 [6%] | ινα 12 [1%] * 18:40 ουν f³⁵ N [30%] CP | 1 παλιν κA,B,W [70%] HE,RP,OC,TR,NU † 18:40 παντες f³⁵ A,N [88%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,W [12%] NU

αὐτὸν* 3 καὶ ἔλεγον, «Χαῖρε, ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.» Καὶ ἐδίδουν† αὐτῷ ῥαπίσματα.

“Behold the Man!”

4 Ἐξῆλθεν οὖν‡ πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἴδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὐρίσκω.»§ 5 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον· καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἴδε,* ὁ ἄνθρωπος.» 6 Ὅτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, «Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν.»† Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος, «Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε, ἐγὼ γὰρ οὐχ εὐρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν.» 7 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, «Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν‡ ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἐαυτὸν Υἱὸν Θεοῦ§ ἐποίησεν.»

* 19:2 αυτον f³⁵ A [80%] CP,HE,RP,OC,TR | αυτω [10%] | 1 και ηρχοντο προς 1 ϐ^{66,90} κB,N,W [10%] NU † 19:3 εδιδουν f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | εδιδουσαν ϐ⁶⁶ κB,N,W [2%] NU ‡ 19:4 εξηλθεν ουν f³⁵ N,W [96%] CP,HE,RP,OC,TR | και 1 A,B [2%] NU | 1 κ [2%] § 19:4 εν αυτω ουδεμιαν αιτιαν ευρισκω f³⁵ N [96.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 34512 B [1%] NU | 31245 A | 412 ουχ 5 ϐ^{66v} W | 4 ουχ 5 κ | at least five further variants [2%]

* 19:5 ιδε f³⁵ A,N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | ιδου κB,W [2%] NU | — (ϐ⁶⁶) † 19:6 αυτον f³⁵ κA,N [90%] CP,HE,RP,OC | — (ϐ⁶⁶)B,W [10%] TR,NU ‡ 19:7 ημων f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϐ⁶⁶ κB(N)W [1%] NU § 19:7 εαυτον υιον θεου f³⁵ A,N [72%] CP,RP | 132 [20%] HE,OC | 231 ϐ⁶⁶ κB [3%] NU | 12 του 3 [5%] TR | 2 του 31 W

Pilate and Jesus again

⁸ Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, ⁹ καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, «Πόθεν εἶ σύ;» Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. ¹⁰ Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος· «Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω ἀπολύσαι* σε;» ¹¹ Ἀπεκρίθη† Ἰησοῦς·‡ «Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ§ εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον* Ἄνωθεν. Διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς† μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.»

The Jews best Pilate

¹² Ἐκ τούτου ἐζήτηι ὁ Πιλάτος‡ ἀπολύσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον§ λέγοντες· «Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσης, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν* ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.» ¹³ Ὁ οὖν Πιλάτος

* **19:10** σταυρωσαι σε και εξουσιαν εχω απολυσαι f³⁵ W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 623451 κA,B(N) [0.5%] NU † **19:11** απεκριθη f³⁵ A,N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 αυτω κB,W [2%] [NU] ‡ **19:11** ιησους f³⁵ B [90%] CP,HE,RP,OC,NU | ο 1 κA,N,W [10%] TR § **19:11** ουδεμιαν κατ εμου f³⁵ A,N [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 ϕ^{66v} κB,W [4%] NU * **19:11** σοι δεδομενον f³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 ϕ⁶⁶ κB,W [0.5%] NU † **19:11** παραδιδους f³⁵ A,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | παραδους κB [0.5%] NU ‡ **19:12** εζητει ο πιλατος f³⁵ (A)N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 231 ϕ^{66v} κ(B,W) [2%] NU § **19:12** εκραζον f³⁵ [89%] CP,HE,RP,OC,TR | εκραυγαζον A,N,W [10%] | εκραυγασαν ϕ^{66v} B [1%] NU | ελεγον (κ) * **19:12** εαυτον *rell* | αυτον [5%] TR

ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον† ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ‡ βήματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαβαθᾶ§ 14 (ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα· ὥρα ἦν* ὡσεὶ† ἕκτη), καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις, «Ἴδε, ὁ Βασιλεὺς ὑμῶν.» 15 Οἱ δὲ ἐκραύγασαν,‡ «Ἄρον, ἄρον, σταύρωσον αὐτόν.» Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, «Τὸν Βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω;» Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, «Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.» 16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

Jesus is crucified

Παρέλαβον δε§ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἤγαγον.*

† 19:13 τουτον τον λογον f³⁵ N [50%] CP,HE,RP,OC,TR | τουτων των λογων [47%] | των λογων τουτων KA,B,W [2%] NU | 231 [1%] ‡ 19:13 του f³⁵ W [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϣ⁶⁶ KA,B,N [3%] NU § 19:13 γαβαθα f³⁵ [50%] CP | γαββαθα A,B,N,W [49%] HE,RP,OC,TR,NU | γολγοθα κ | καπφαθα [1%] * 19:14 ην f³⁵ KA,B,N,W [40%] NU | δε [60%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϣ⁶⁶ † 19:14 ωσει f³⁵ N [60%] CP,HE,RP,OC,TR | ως KA,B,W [40%] NU | — ϣ⁶⁶ ‡ 19:15 οι δε εκραυγασαν f³⁵ [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 εκραυγασον A | 12 εκραυγαζον [1%] | 12 εκραυγαζον λεγοντες N | 12 ελεγον ϣ^{66v} KW [0.5%] | 3 ουν εκεινοι B [0.5%] NU § 19:16 παρελαβον δε f³⁵ A [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ουν B [0.5%] NU | οι 2 λαβοντες κ | οι 2 παραλαβοντες N,W [3%] | two other variants * 19:16 και ηγαγον f³⁵ [91.5%] CP,HE,RP,OC | 1 απηγαγον A [5%] TR | — B [0.5%] NU | απηγαγον (κ)N,W [2%] | 1 επεθηκαν [1%]

17 Καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ† ἐξῆλθεν εἰς τὸν‡ λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃς§ λέγεται Ἑβραϊστί, Γολγοθᾶ, 18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. 19 Ἐγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Ἦν δὲ γεγραμμένον·
 ΙΗΣΟΥΣ Ὁ ΝΑΖΩΡΑΙΟΣ Ὁ ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ
 ΙΟΥΔΑΙΩΝ

20 Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως* ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ἑλληνιστί, Ῥωμαϊστί.† 21 Ἐλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, «Μὴ γράφε, <Ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων,> ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν, <Βασιλεὺς εἰμι τῶν Ἰουδαίων.>» 22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, «Ὁ γέγραφα, γέγραφα.»

Psalm 22:18 is fulfilled

23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν

† 19:17 τον σταυρον αυτου f³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 εαυτου A,N [1.5%] | αυτω 12 B [0.5%] | εαυτω 12 κW [1%] NU | one other variant [1%] | — ϣ⁶⁶ has a long omission ‡ 19:17 τον f³⁵ κA,B,N,W [50%] CP,OC,TR,NU | τοπον ϣ⁶⁶ [50%] HE,RP § 19:17 ος f³⁵ N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | ο ϣ⁶⁶ κA,B,W [1%] NU * 19:20 ο τοπος της πολεως f³⁵ ϣ⁶⁶ A,B,N [90%] CP,HE,RP,NU | 3412 W [10%] OC,TR | κ omits verses 20-21 † 19:20 ελληνιστι ρωμαιστι f³⁵ A [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 B,N [0.5%] NU | 2 εβραιιστι W | omit whole clause [1%]

τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἦν δὲ ὁ χιτῶν ἄρραφος,† ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι’ ὄλου. ²⁴ Εἶπον[§] οὖν πρὸς ἀλλήλους, «Μὴ σχίσωμεν αὐτὸν ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται,» ἵνα ἡ Γραφὴ πληρωθῇ ἢ λέγουσα.* «Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν μου ἔβαλον κλῆρον.» Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν.

Jesus provides for His mother

²⁵ Εἰστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ. ²⁶ Ἰησοῦς οὖν, ἰδὼν τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ,† «Γύναι, ἴδε[‡] ὁ υἱός σου.» ²⁷ Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, «Ἴδου[§] ἡ μήτηρ σου.» Καὶ ἀπ’ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν* εἰς τὰ ἴδια.

The shout of victory

† 19:23 ἀρραφος f³⁵ B [40%] CP,OC,TR,NU | αραφος κA,N,W [60%] HF,RP § 19:24 ειπον f³⁵ A,B,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | ειπαν κW [0.5%] NU | ειπεν [0.5%] * 19:24 η λεγουσα f³⁵ A,N,W [99.8%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | — κB † 19:26 αυτου f³⁵ A,N [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | — κB,W [1.5%] NU ‡ 19:26 ιδε f³⁵ B,N [60%] CP,HF,OC,NU | ιδου κA,W [40%] RP,TR § 19:27 ιδου f³⁵ A [98%] CP,HF,RP,OC,TR | ιδε κB,N,W [2%] NU * 19:27 ο μαθητης αυτην f³⁵ π^{66v} A,B,N [90%] HF,RP,OC,NU | 312 κW [8%] TR | 312 εκεινος [2%] CP

28 Μετὰ τοῦτο, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς[†] ὅτι ἤδη πάντα[‡] τετέλεσται, ἵνα τελειωθῆ ἡ Γραφή, λέγει, «Διψῶ.» 29 Σκεῦος οὖν[§] ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δέ, πλήσαντες σπόγγον ὄξους, καὶ* ὑσσώπῳ περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 Ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ Ἰησοῦς,[†] εἶπεν, «Τετέλεσται.» Καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

A soldier spears His side

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν[‡] (ἦν γὰρ μεγάλη ἡ § ἡμέρα ἐκείνου* τοῦ σαββάτου), ἠρώτησαν τὸν Πιλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. 32 Ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. 33 Ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη[†]

† 19:28 εἰδως ο ιησους f³⁵ κA,W [70%] CP,OC,TR,NU | ιδως 23 N | ιδων 23 [30%] HF,RP | 31 B ‡ 19:28 ηδη παντα f³⁵ ϕ⁶⁶ A,B [30%] NU | 21 κN [60%] CP,HF,RP,OC,TR | 2 W [10%] § 19:29 ουν f³⁵ N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | δε κ | — A,B,W [1%] NU * 19:29 οι δε πλησαντες σπογγον οξους και f³⁵ A,N [99%] CP,HF,RP,OC,TR | 4 ουν μεστον του (-τ. κ) 5 ϕ^{66v}(κ)B,W [1%] NU † 19:30 ο ιησους f³⁵ A,N [99.8%] CP,HF,RP,OC,TR[NU] | 2 B,W | — κ ‡ 19:31 ινα μη μεινη επι του σταυρου τα σωματα εν τω σαββατω επει παρασκευη ην f³⁵ A,N [97%] CP,HF,RP,OC,TR | 12-14,1-11 ϕ⁶⁶ κB,W [3%] NU § 19:31 η rell | — κA,W [20%] * 19:31 εκεινου rell | εκεινη B [20%] CP,some TRs † 19:33 αυτον ηδη f³⁵ κA,N [99.5%] CP,HF,RP,OC,TR | 21 ϕ⁶⁶ B,W [0.5%] NU

τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη.
 34 Ἄλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν
 πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν † αἷμα
 καὶ ὕδωρ. 35 Καὶ ὁ ἑωρακῶς μεμαρτύρηκεν,
 καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ, §
 (κάκεϊνος* οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει), ἵνα † ὑμεῖς
 πιστεύσητε. † 36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ
 Γραφὴ πληρωθῆ, «Ὅστοῦν οὐ συντριβήσεται
 ἀπ' ἑ αὐτοῦ.» 37 Καὶ πάλιν ἑτέρα Γραφὴ λέγει·
 «Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.»

Jesus' body is buried

38 Μετὰ* ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλαῶτον †
 Ἰωσήφ, ὁ † ἀπὸ Ἀριμαθαίας (ὢν μαθητὴς τοῦ
 Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν
 Ἰουδαίων), ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ
 ἐπέτρεψεν ὁ Πιλαῶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ

† 19:34 ευθεως εξηλθεν f³⁵ [90%] CP,HE,RP,OC | ευθυς 2 A [9%] TR | 2 ευθυς p⁶⁶κB,N,W [1%] NU § 19:35 εστιν η μαρτυρια αυτου f³⁵ [30%] CP | 1423 p^{66v}N [65%] HE,RP | 4123 κA,B,W [5%] OC,TR,NU * 19:35 κακεινος f³⁵ κA(N) [99%] CP,HE,RP,OC,TR | και εκεινος B,W [1%] NU † 19:35 ινα f³⁵ [80%] CP,HE,RP,TR | 1 και p⁶⁶κA,B,N,W [20%] OC,NU (OC has small print.) † 19:35 πιστευσητε f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | πιστευητε κB [0.5%] | πιστευσηται W [0.5%] § 19:36 απ f³⁵ κ [60%] CP,RP | — A,B,N,W [40%] HE,OC,TR,NU [The force of the preposition would be partitive.] * 19:38 μετα f³⁵ [90%] CP,HE,RP | 1 δε κA,B,N,W [10%] OC,TR,NU † 19:38 πιλατον f³⁵ κB,N,W [70%] CP,RP,OC,NU | 1 ο A [30%] HE,TR † 19:38 ο f³⁵ κN,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — p⁶⁶A,B [1%]

σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. § 39 Ἦλθεν δὲ καὶ Νικόδημος (ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν* νυκτὸς τὸ πρῶτον), φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης, ὡς† λίτρας ἑκατόν. 40 Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν‡ ὀθονίοις, μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. 41 Ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κήπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινὸν ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. § 42 Ἐκεῖ οὖν, διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Resurrection Day

20

The empty tomb

1 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρῶτῃ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. 2 Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον, καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν, ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, «Ἦραν τὸν Κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ

§ 19:38 το σωμα του ιησου f³⁵ N [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 12 αυτου ϕ⁶⁶B [0.5%] NU | αυτον κW | — A [0.5%] omit a whole line [homoioteleuton] * 19:39 τον ιησουν f³⁵ κN,W [99%] CP,HE,RP,OC,TR | αυτον ϕ⁶⁶A,B [1%] NU † 19:39 ως f³⁵ κB [80%] CP,HE,RP,OC,NU | ωσει ϕ⁶⁶A,N,W [20%] TR ‡ 19:40 εν f³⁵ A [90%] CP,HE,RP,OC | — ϕ⁶⁶κB,N,W [10%] TR,NU § 19:41 ετεθη f³⁵ A(N) [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ην τεθειμενος κB [0.5%] NU

οἶδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.» ³ Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς καὶ ἦρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. ⁴ Ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ, καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον. ⁵ Καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. ⁶ Ἔρχεται οὖν* Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα, ⁷ καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον.

John sees and believes

⁸ Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς, ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν. ⁹ (Οὐδέπω γὰρ ἠδειςαν τὴν Γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.) ¹⁰ Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς† οἱ μαθηταί.

Jesus appears first to Magdalene

¹¹ Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ‡ κλαίουσα ἔξω.§ Ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον. ¹² Καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους

* **20:6** ουν f³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 και ϕ⁶⁶B(W) [0.5%] NU | κ omits a whole verse † **20:10** εαυτους f³⁵ A,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | αυτους κB [0.5%] NU | N omits verse 10 ‡ **20:11** τω μνημειω f³⁵ ϕ^{66v} κA,B,N,W [50%] OC,NU | το μνημειον [50%] CP,HE,RP,TR [The dative is correct; she was 'at' the tomb.] § **20:11** κλαιουσα εξω f³⁵ [75%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 B,N,W [25%] NU | 1 κA

ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῆ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. ¹³ Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, «Γύναι, τί κλαίεις;» Λέγει αὐτοῖς, «Ὅτι ἦραν τὸν Κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.» ¹⁴ Καὶ* ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα, καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι† Ἰησοῦς ἐστίν. ¹⁵ Λέγει αὐτῇ ὁ ‡ Ἰησοῦς· «Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς;» Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρὸς ἐστίν, λέγει αὐτῷ, «Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν,§ κάγω αὐτόν ἀρῶ.» ¹⁶ Λέγει αὐτῇ ὁ * Ἰησοῦς, «Μαρία.»† Στραφεῖσα ἐκείνη, λέγει αὐτῷ,‡ «Ῥαβουνί»§ (ὃ λέγεται, Διδάσκαλε). ¹⁷ Λέγει αὐτῇ ὁ * Ἰησοῦς· «Μὴ μου ἄπτου· οὐπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν Πατέρα μου·† πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπέ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν Πατέρα μου καὶ Πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεὸν μου καὶ Θεὸν

* **20:14** καὶ **f**³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,D,N,W [4%] NU † **20:14** σὶ *rell* | 1 ο [5%] TR ‡ **20:15** ο **f**³⁵ A,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ⁶⁶κB,W [0.5%] NU § **20:15** εθηκας αυτον *rell* | 21 N [20%] TR * **20:16** ο **f**³⁵ κA,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — B,D [0.5%] NU † **20:16** μαρια **f**³⁵ A,D [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ κB,N,W [1.5%] NU ‡ **20:16** αυτω **f**³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 εβραιστι κB,D,N,W [1%] NU § **20:16** ραβουνι **f**³⁵ [50%] CP | ραββουνι κA,B,D(N)W [50%] HE,RP,OC,TR,NU * **20:17** ο **f**³⁵ κA,N,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — B,D [0.5%] NU † **20:17** μου **f**³⁵ ϕ⁶⁶ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,D,W [0.5%] NU

ὕμῶν.» » 18 Ἔρχεται Μαρία[‡] ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα[§] τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακεν* τὸν Κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Disciples commissioned

19 Οὐσης οὖν ὀψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν[†] σαββάτων, καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι,[‡] διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, «Εἰρήνη ὑμῖν.» 20 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.[§] Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν Κύριον. 21 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς* πάλιν· «Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ Πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς.» 22 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς· «Λάβετε Πνεῦμα Ἅγιον. 23 Ἄν

[‡] 20:18 μαρια **f**³⁵ A,D,N,W [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | μαριαμ **ϕ**⁶⁶κB [1.5%] NU **§** 20:18 ἀπαγγέλλουσα **f**³⁵ D,N [82%] CP,HE,RP,OC,TR | ἀπαγγελουσα [1%] | αναγγελουσα W [15%] | αναγγελουσα [1.5%] | αγγελουσα **ϕ**⁶⁶κA,B [0.3%] N-A | αγγελουσα UBS [corrected in the 4th edition] * 20:18 εωρακεν **f**³⁵ A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | εωρακα (**ϕ**⁶⁶)κB,N,W [0.5%] NU [†] 20:19 των **f**³⁵ D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,W [0.5%] NU [‡] 20:19 συνηγμενοι **f**³⁵ N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,D,W [0.5%] NU **§** 20:20 αυτοις τας χειρας και την πλευραν αυτου **f**³⁵ [97.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 234561 κD,W,NU | 4234561 A,B | 123456 [1%] | 123 και τους ποδας 4567 [1%] | 1237456 N * 20:21 ο ιησους **f**³⁵ A,B,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — κD(W) [0.5%]

τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται† αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.»

Thomas

²⁴ Θωμᾶς δέ, εἷς ἐκ τῶν δώδεκα (ὁ λεγόμενος Δίδυμος), οὐκ ἦν μετ’ αὐτῶν ὅτε ἦλθεν ὁ † Ἰησοῦς. ²⁵ Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, «Ἐωράκαμεν τὸν Κύριον.» Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χειρὰ μου^δ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.»

²⁶ Καὶ μεθ’ ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταί αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ’ αὐτῶν. Ἐρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, «Εἰρήνη ὑμῖν.»

²⁷ Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· «Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χειρὰς μου· καὶ φέρε τὴν χειρὰ σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου. Καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.» ²⁸ Καὶ* ἀπεκρίθη† Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ, «Ὁ Κύριός μου καὶ ὁ Θεός μου.» ²⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς·

† 20:23 αφιενται f³⁵ W [95%] CP,HE,RP,OC,TR | αφεονται (B) [0.5%] | αφεωνται A,D [3%] NU | αφεθησεται κ | two other variants † 20:24 ο f³⁵ A,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,D [0.5%] NU § 20:25 την χειρα μου f³⁵ (A)N [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 κ(B,W) [0.5%] NU | 12 [1%] | 3 τον δακτυλον D * 20:28 και f³⁵ A [97%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,C,D,W [3%] NU † 20:28 απεκριθη f³⁵ φ⁶⁶ A,B,C,D,W [95%] CP,HE,RP,OC,NU | 1 ο κ [5%] TR

«Ὅτι ἐώρακάς με,† πεπίστευκας. Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.»

Why this book

³⁰ Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,§ ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ·
³¹ ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε* ὅτι† Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

Epilogue

21

Breakfast on the beach

¹ Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν* ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,† ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν,‡ ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως· ² Ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς (ὁ λεγόμενος Δίδυμος), καὶ Ναθαναήλ (ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας), καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. ³ Λέγει αὐτοῖς Σίμων

‡ 20:29 με *rell* | 1 θωμα [5%] TR § 20:30 αυτου f³⁵
 ϕ⁶⁶ κC,D,N,W [90%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — A,B [10%] * 20:31
 πιστευσητε f³⁵ A,C,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | πιστευητε
 κB | πιστευσηται N,W | πιστευηται ϕ^{66v} † 20:31 οτι *rell* | 1
 ο [5%] TR * 21:1 εαυτον f³⁵ [20%] | 1 παλιν A,B,C,N(W) [80%]
 CP,HE,RP,OC,TR,NU | παλιν 1 κ(D) † 21:1 αυτου f³⁵ D [40%]
 | — κA,B,C,N,W [60%] CP,HE,RP,OC,TR,NU ‡ 21:1 εγερθεις εκ
 νεκρων f³⁵ [25%] | — κA,B,C,D,N,W [75%] CP,HE,RP,OC,TR,NU

Πέτρος, «Υπάγω ἀλιεύειν.» Λέγουσιν αὐτῷ, «Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί.» Ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν § εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς,* καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν.

⁴ Πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης,† ἔστη ὁ ‡ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. ⁵ Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ § Ἰησοῦς, «Παιδιά, μήτι προσφάγιον ἔχετε;» Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, «Οὔ.» ⁶ Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, «Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὐρήσετε.» Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἐλκύσαι ἴσχυσαν* ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ⁷ Λέγει οὖν ὁ μαθητῆς ἐκεῖνος ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, «Ὁ Κύριός ἐστιν.» Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο (ἦν γὰρ γυμνός) καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. ⁸ Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον (οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ἄς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων), σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων.

⁹ Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν

§ 21:3 ενεβησαν *rell* | ανεβησαν [10%] TR * 21:3 ευθυς
 f³⁵ A [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — κB,C,D,N,W [2%] NU † 21:4
 γενομενης *rell* | γινομενης C [10%] | γεινομενης A,B ‡ 21:4
 ο f³⁵ N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,C,D,W [2%] NU § 21:5
 ο f³⁵ C,D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — κB | A omits
 three words, and W two * 21:6 ισχυσαν f³⁵ A(W) [97%]
 CP,HE,RP,OC,TR | ισχυου κB,C,D,N [3%] NU † 21:8 αλλ f³⁵
 ϕ⁶⁶ D,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR,NU | — κA,B,C,W [0.5%]

ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον, καὶ ἄρτον. ¹⁰ Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν.» ¹¹ Ἀνέβη † Σίμων Πέτρος καὶ εἴλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς, § μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πενήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

¹² Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, «Δεῦτε ἀριστήσατε.» Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν, «Σὺ τίς εἶ;»—εἰδότες ὅτι ὁ Κύριός ἐστιν. ¹³ Ἔρχεται οὖν* ὁ † Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως.

¹⁴ Τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ † Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, § ἐγερευθεὶς ἐκ νεκρῶν.

Jesus reinstates Peter

¹⁵ Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, «Σίμων Ἰωνᾶ,* ἀγαπᾷς με πλεῖον† τούτων;» Λέγει αὐτῷ, «Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.» Λέγει αὐτῷ, «Βόσκει τὰ

† 21:11 ανεβη f³⁵ A,D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ουν κB,C,N,W [2%] NU § 21:11 επι της γης f³⁵ [96%] CP,HE,RP,OC,TR | εις την γην ϕ¹²² κA,B,C,N,W [2%] NU | 1 την γην (D) [2%] * 21:13 ουν f³⁵ A,N [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ¹²² κB,C,D,W [2%] NU † 21:13 ο f³⁵ κA,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — ϕ¹²² B,C,D,W [0.5%] NU † 21:14 ο f³⁵ κA,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — B,C,D(W) [0.5%] NU § 21:14 αυτου f³⁵ D [98%] CP,HE,RP,OC,TR | — κA,B,C,N,W [2%] NU * 21:15 ιωνα f³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ιωαννου C,W,NU | ιωανου B,D | — κ † 21:15 πλειον f³⁵ A(W) [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | πλεον κB,C,D [1%] NU | πλιον N | one other variant

ἀρνία μου.» ¹⁶ Λέγει αὐτῷ πάλιν, δεύτερον, «Σίμων Ἰωνᾶ, † ἀγαπᾷς με;» Λέγει αὐτῷ, «Ναί, Κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.» Λέγει αὐτῷ, «Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου.» ¹⁷ Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, «Σίμων Ἰωνᾶ, § φιλεῖς με;» Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, «Φιλεῖς με;» Καὶ εἶπεν* αὐτῷ· «Κύριε, σὺ πάντα † οἶδας. Σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε.» Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς: † «Βόσκει τὰ πρόβατά μου. ¹⁸ Ἀμήν, ἀμήν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος ἐζώννυες σεαυτὸν § καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσης ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.» ¹⁹ (Τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν Θεόν.) Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, «Ἀκολούθει μοι.»

About the author

²⁰ Ἐπιστραφεὶς δὲ* ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα (ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν, «Κύριε, τίς ἐστὶν ὁ παραδιδούς σε;»). ²¹ Τοῦτον † ἰδὼν ὁ

† 21:16 ἰωνα f³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ἰωαννου κC,W,NU | ἰωανου B,D § 21:17 ἰωνα f³⁵ A,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ἰωαννου κC(W)NU | ἰωανου B,D * 21:17 εἶπεν f³⁵ B,C [98%] CP,HE,RP,OC,TR | λεγει κA,D,N,W [2%] NU † 21:17 συ παντα f³⁵ A [99%] CP,HE,RP,OC,TR | 21 κB,C,D(N)W [1%] NU † 21:17 ο ἰησους f³⁵ A,N [99%] CP,HE,RP,OC,TR[NU] | 2 B,C | — κD,W [1%] § 21:18 σεαυτον *rell* | εαυτον [20%] * 21:20 δε f³⁵ κD,N [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | — A,B,C,W [0.5%] NU † 21:21 τουτον f³⁵ A,W [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ουυ κB,C,D [0.5%] NU

Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, «Κύριε, οὗτος δὲ τί;»
 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· «Ἐὰν αὐτὸν θέλω
 μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; Σὺ ἀκολουθεῖ
 μοι.» † 23 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος § εἰς
 τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ
 ἀποθνήσκει. Καὶ οὐκ εἶπεν* αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς
 ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ', «Ἐὰν αὐτὸν θέλω
 μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;» †

24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ
 τούτων, καὶ † γράψας ταῦτα· καὶ οἶδαμεν ὅτι
 ἀληθὴς ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ. § 25 Ἔστιν
 δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα* ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,
 ἅτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἕν, † οὐδὲ † αὐτὸν
 οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα

† 21:22 ακολουθει μοι f³⁵ [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 21
 p¹²² κA,B,C,D,W [1.5%] NU § 21:23 ο λογος ουτος f³⁵ A
 [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 312 κB,C,D,W [1.5%] NU * 21:23 και
 ουκ ειπεν f³⁵ A,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 23 δε p¹²² κB,C,W
 [0.5%] NU † 21:23 τι προς σε f³⁵ p¹⁰⁹ A,B,C,W [99.5%]
 CP,HE,RP,OC,TR[NU] | — κ [0.5%] | 23 D † 21:24 και f³⁵
 κA,C,D [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR | 1 ο B,W,NU | ο 1 [0.5%]
 § 21:24 εστιν η μαρτυρια αυτου f³⁵ κA [99.5%] CP,HE,RP,OC,TR
 | 4231 B,C,W,NU | 1423 D * 21:25 οσα f³⁵ A,D,W [99.5%]
 CP,HE,RP,OC,TR | α B,C [0.5%] NU | κ omits whole verse † 21:25
 καθ' εν rell | καθέν f³⁵ [30%] [for the record] † 21:25 ουδε
 f³⁵ A,C,W [98.5%] CP,HE,RP,OC,TR | ουδ B,D [1.5%] NU

βιβλία. Ἀμήν. §,*,†

§ 21:25 αμην f³⁵ [98.5%] CP,HF,RP,OC,TR | — A,B,C,D,W [1.5%]
 NU * 21:25 In the colophons, f³⁵ [50%] have “published thirty-two years after the ascension of Christ”, or 61/62 AD. For 50% of the MSS to have this information probably means that the tradition is ancient; and of course, I have demonstrated, to my own satisfaction at least, that f³⁵ goes back at least to the 3rd century. If this information is correct, then John was ‘published’ in 61/62 AD. The same sources have Matthew published eight years after the ascension, or 38/39 AD, Mark published two years later (40/41) and Luke another five years later (45/46). Not only were the authors eyewitnesses of the events, but many others were still alive when the Gospels appeared. They could attest to the veracity of the accounts, but could also be the source of textual variants, adding tidbits here and there, or ‘correcting’ something that they remembered differently. † 21:25 The citation of f³⁵ is based on the following fifty-seven MSS—18, 35, 83, 128, 141, 201, 204, 363, 402, 479, 480, 510, 547, 553, 586, 685, 696, 757, 789, 824, 867, 897, 928, 1072, 1075, 1111, 1117, 1145, 1147, 1334, 1339, 1384, 1435, 1461, 1496, 1503, 1559, 1560, 1572, 1617, 1637, 1652, 1667, 1686, 1694, 1700, 1713, 2122, 2253, 2322, 2352, 2382, 2466, 2503, 2554, 2765 and Ivron 2110. I collated all of them myself, except for 201 and 480 that I took from Scrivener. None of them is a ‘perfect’ representative of f³⁵ in John, as it stands [an unreasonable expectation, presumably, for a book this size, besides being a Gospel], but several come very close (cursive 2382 has only one variant, corrected, so its exemplar was presumably perfect). [This refers to the MSS I have collated—there may be even better ones out there. In fact, since I have only collated around 20% of the family representatives for this book, there probably ARE better ones out there.] The uniformity is impressive. Since these MSS come from all over the Mediterranean world (Sinai, Jerusalem, Patmos, Constantinople, Aegean, Andros, Lesbos, Prinkipos, Bucharest, Athens, Modena, Meteora, Tirana, Mt. Athos [nine different monasteries], Grottaferrata, Corinth[?], Vatican, etc.) they are certainly representative of the family, giving us the precise family profile—it is reflected in the Text without exception. In the statements of evidence I have included the percentage of manuscript attestation for each variant within either () or [].

Ἡ Καινή Διαθήκη
The Greek New Testament According to Family 35,
Wilbur Pickering

Copyright © 2020 Wilbur N. Pickering

Language: Ελληνική (Greek, Ancient)

Dialect: Koine

Contributor: Dwayne Green, Robert A. Boyd

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-12-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 31 Jan 2023 from source files dated 23 Dec 2022

cf64fb6f-e463-5ebb-820f-5a4a7bb37b73